

Treball de Final de Grau
Curs 2021-2022

EL LLENGUATGE INCLUSIU DE GÈNERE EN EL MÓN DE L'EDUCACIÓ COM EL PERCEBEN ELS INFANTS?

Isàlia Pujol Pla

Llengua i literatura catalanes

Universitat de Girona

Carla Ferrerós Pagès i Francesc Roca Urgell

Agraïments

Dono les gràcies a totes les escoles que m'han obert les portes del centre i m'han proporcionat la informació que necessitava. A tots els mestres que m'han dedicat el seu temps per respondre les preguntes de les entrevistes i als qui han contestat el formulari i, a més, l'han difós per tal que pogués arribar a més gent. Als meus tutors, per ajudar-me a encaminar el treball. Moltes gràcies.

RESUM

El tema principal del treball és l'estudi de l'ús de l'anomenat llenguatge inclusiu de gènere en el món de l'educació. Aquest llenguatge és el que busca tractar de la mateixa manera tant homes com dones, i és per això que en àmbits socials com el que tractem en aquest treball ha tingut molt bona acollida. Malgrat això, però, també hi ha arguments en contra, tants des del punt de vista de la gramàtica com des d'altres punts de vista, com ara que sempre es parteix d'aquest binarisme. L'objectiu d'aquest treball és analitzar-ne la presència en l'àmbit de l'educació, tant pel que fa a l'ús per part de mestres com per com el perceben els infants. Mitjançant entrevistes semiestructurades a docents i formularis que aporten dades quantitatives, aquest treball pretén obtenir resultats per comparar-los a les teories que s'han elaborat sobre el llenguatge inclusiu en l'educació. Així, doncs, analitza els diferents punts de vista a favor i en contra de l'ús d'aquest llenguatge, n'estudia els arguments i descriu quin paper juguen els mestres en la percepció del llenguatge inclusiu de gènere que tenen els alumnes.

Paraules clau: llenguatge inclusiu, desdoblaments, masculí genèric, docents, educació

ABSTRACT

The main topic of the work is the study of the use of the so-called gender-inclusive language in the world of education. This language is the one that seeks to treat both men and women in the same way, and that is why it has been very well received in social spheres such as the one we are dealing with in this work. However, there are also arguments against it, both from the grammatical point of view and from other points of view, such as the fact that it is always based on this male-female binarism. The aim of this paper is to analyze its presence in the field of education, both in terms of its use by teachers and how it is perceived by children. By means of semi-structured interviews with teachers and forms that provide quantitative data, this work aims to obtain results to compare them to the theories that have been developed on inclusive language in education. Thus, it analyzes the different points of view for and against the use of this language, studies their arguments and describes what role teachers play in the perception of gender-inclusive language by students.

Keywords: inclusive language, doubling up, generic masculine, teachers, education.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	7
2. LLENGUATGE INCLUSIU I AUTOPERCEPCIÓ	9
2.1. Què entenem per llenguatge inclusiu?.....	9
2.2. El sexe, el gènere i el gènere gramatical.....	9
2.3. El gènere gramatical en català.....	10
2.4. Origen.....	11
2.5. Com s'aplica?.....	12
2.6. Problemes derivats d'una mala aplicació del llenguatge inclusiu.....	12
2.7. Diferents punts de vista.....	14
2.8. Autopercepció i llenguatge.....	16
2.8.1. Identitat de gènere en infants.....	16
2.8.2. Les nenes i el gènere gramatical.....	17
2.9. Síntesi.....	19
3. COM ES PARLA A LES ESCOLES?	21
3.1. Què en diu el Departament d'Educació?.....	21
3.2. Ús del llenguatge inclusiu a les escoles.....	22
3.3. Evolució de llibres de text i materials didàctics.....	23
3.4. Quin paper hi té l'escola?.....	23
3.5. Síntesi.....	24
4. METODOLOGIA	25
4.1. Procediment.....	25
4.2. Mostra.....	26
5. ANÀLISI DE LES DADES	27
5.1. Dades del mestre.....	27
5.2. Informació del centre.....	29
5.3. Ús del llenguatge inclusiu a l'aula.....	34
5.4. Percepció del llenguatge inclusiu en els infants.....	42
5.5. Percepció del masculí genèric en les nenes.....	48
5.6. Percepció del masculí genèric en infants no-binariis.....	53
5.7. Síntesi dels resultats de les enquestes.....	55
6. DISCUSSIÓ DE RESULTATS	57
6.1. El gènere influeix en les respostes?.....	57
6.2. Inconvenients en l'ús del llenguatge inclusiu de gènere.....	57
6.3. Confusions entre gènere gramatical i rols de gènere.....	59

6.4. Avantatges de l'ús del llenguatge inclusiu.....	61
7. CONCLUSIONS.....	62
8. BIBLIOGRAFIA.....	64
9. ANNEXOS.....	71
9.1. Annex I: Disseny de l'enquesta en línia.....	71
9.2. Annex II: Disseny de l'entrevista presencial.....	75
9.3. Annex III:Respostes de les enquestes en línia.....	77
9.4. Annex IV: Transcripció de les entrevistes presencials.....	90

ÍNDEX DE GRÀFICS

Gràfic 1: Identificació de gènere.....	27
Gràfic 2: Intervals d'edats.....	28
Gràfic 3: Anys d'exercici de la professió.....	28
Gràfic 4: Anys de docència al centre actual.....	29
Gràfic 5: Coneixement o no de recomanacions per part del centre.....	29
Gràfic 6: Coneixement o no de recomanacions per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat.....	30
Gràfic 7: Ús del llenguatge inclusiu al centre.....	31
Gràfic 8: Observació del llenguatge inclusiu als llibres de text.....	32
Gràfic 9: Mecanismes usats a l'aula.....	35
Gràfic 10: Ús dels mecanismes de forma natural o forçada.....	36
Gràfic 11: Importància donada a l'ús a les aules.....	37
Gràfic 12: Ús del llenguatge inclusiu en llibres de text i altres.....	41
Gràfic 13: Valoració de l'ús del llenguatge inclusiu en llibres de text i altres.....	41
Gràfic 14: Ús del llenguatge inclusiu en els infants.....	44
Gràfic 15: Motius de l'ús del llenguatge inclusiu en infants.....	44
Gràfic 16: Forma millor de rebre la informació els infants.....	46
Gràfic 17: Necessitat de recórrer al llenguatge inclusiu.....	47
Gràfic 18: Llenguatge inclusiu i comprensió del missatge.....	47
Gràfic 19: Malentesos a l'aula per l'ús del masculí genèric.....	48
Gràfic 20: Interpel·lació directa d'alguna nena al masculí genèric.....	49
Gràfic 21: Inactivitat d'alguna nena davant ordre formulada en masculí genèric plural.....	51
Gràfic 22: Reacció de les nenes davant el masculí genèric plural.....	51
Gràfic 23: Reacció dels nens davant el llenguatge inclusiu.....	52
Gràfic 24: Alumnes no-binariis a les aules.....	53
Gràfic 25: Actuació dels alumnes no-binariis davant el masculí genèric.....	53
Gràfic 26: Petició de canvi de llenguatge dels alumnes no-binariis.....	54
Gràfic 27: Grau de comoditat amb el llenguatge inclusiu dels alumnes no-binariis.....	54

1. INTRODUCCIÓ

Com ja és sabut, l'ús de l'anomenat llenguatge inclusiu és un dels temes que s'ha debatut més els últims anys, ja que cada cop ha anat prenent més força. El podem sentir en els mitjans de comunicació, en discursos de partits polítics, a les aules, etc. Per això, molta gent ha donat la seva opinió respecte al seu ús i sobre com s'hauria d'adaptar la llengua perquè tothom se sentís inclòs en els discursos. Les postures van des dels que creuen que no cal tocar res perquè el genèric masculí ja inclou tothom i qualsevol canvi pot ser negatiu per la llengua, passant pels que pensen que hi calen canvis mínims, fins a arribar als que veuen necessaris canvis de gran abast.

Buscant informació, em vaig adonar que no s'havien divulgat estudis que recollissin quin és l'ús real que es fa del llenguatge inclusiu. És per això que, volent aportar dades a un tema tan polèmic, em vaig proposar dedicar el Treball de Final de Grau a l'estudi de l'ús del llenguatge inclusiu. Ara bé, en ser un tema de tan gran abast, l'havia de restringir a algun àmbit i vaig escollir el de l'ensenyament perquè és on s'ha creat una especial controvèrsia, segurament pel fet que es treballa amb criatures que s'estan formant i perquè és un dels àmbits on més es fa servir. A més a més, havia d'acotar unes edats perquè era impossible abastar tots els cicles educatius. Com que vaig constatar que un dels arguments en contra del seu ús era el fet que les nenes no se sentien incloses quan es feia servir el masculí genèric perquè s'havien habituat al llenguatge inclusiu que fan servir els mestres, vaig pensar que seria interessant que l'estudi aportés dades que poguessin reforçar o contradir aquesta visió. Per aquest motiu vaig decidir restringir-lo als cursos de P5 fins a tercer de Primària, ambdós inclosos, ja que és en l'interval d'edat d'entre cinc i set anys quan els infants estableixen la seva identitat de gènere (Estopà, 2021:91) i això té rellevància pel tema que ens ocupa.

L'objectiu d'aquest treball és, doncs, aportar algunes dades reals sobre l'ús del llenguatge inclusiu en l'àmbit de l'ensenyament per part dels mestres i donar resposta a aquestes dues preguntes:

- Les nenes se senten incloses quan els mestres formulen ordres en masculí genèric?
- Podem dir que les escoles exerceixen pressió en l'alumnat en l'ús del llenguatge inclusiu?

A grans trets podem observar que el treball està format per tres blocs principals: el teòric, el pràctic i les conclusions. A l'apartat següent, el número dos, exposo qüestions teòriques que envolten el llenguatge inclusiu. Començo oferint informació de caràcter general, com és la

seva definició i el debat que hi ha associat, i continuo aportant dades més concretes, enfocades a allò que vull estudiar, com és el seu ús en l'àmbit de l'educació i la percepció que en tenen els infants. A continuació, la part pràctica consisteix en l'estudi sobre el terreny a través d'enquestes i entrevistes a docents de centres educatius catalans. En aquesta part, doncs, detallaré la metodologia (els criteris de selecció de la mostra i els procediments), i descriuré i analitzaré els resultats obtinguts amb les entrevistes i enquestes. A partir d'aquesta anàlisi elaboraré les conclusions, que conformen l'últim apartat del treball.

2. LLENGUATGE INCLUSIU

2.1. Ús sexista de la llengua i llenguatge inclusiu

En primer lloc, cal posar en relleu què es considera un ús sexista de la llengua per poder distingir quins usos no ho són i quins, a més a més, vetllen per la visibilització de les dones. Segons l'Optimot, els usos sexistes del llenguatge són aquells que “menystenen o desvaloren un dels dos sexes, habitualment les dones” (Optimot). Així doncs, es devalua part dels membres d'un col·lectiu per qüestions de sexe. Per tant, entenem que el llenguatge inclusiu, també anomenat no sexista, és el que pretén evitar aquesta diferenciació entre homes i dones tractant els dos sexes per igual. El llenguatge inclusiu reuneix totes aquelles fórmules pròpies de la llengua a les quals es recorre per evitar la invisibilització de la dona. Però no només tracta de no fer invisible la dona, sinó que busca que totes les persones, tant les no-binàries com els homes i les mateixes dones, se sentin representades en el discurs d'una forma digna (l'Apòstrof, 2021). En altres paraules, el llenguatge inclusiu és “la manera d'expressar-se oralment i per escrit sense discriminar un sexe, gènere social o identitat de gènere en particular i sense perpetuar estereotips de gènere” (Nacions Unides, s.d.).

2.2. El sexe, el gènere i el gènere gramatical

Com que en aquest treball *sexe* i *gènere* són conceptes importants, definiré breument aquestes nocions. El Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya (2018) defineix el sexe com a “conjunt de característiques biològiques i fisiològiques que distingeixen homes i dones”. Pel que fa al gènere, se'n defineixen dos conceptes: la identitat de gènere i l'expressió de gènere. De la primera, de la identitat de gènere, se'n diu que és la “identificació de les persones amb els rols i estatus que socialment s'atribueixen a homes i dones, independentment del sexe de naixement, és a dir, de les característiques biològiques de naixement, i que és internalitzat per cada persona” i de la segona, de l'expressió de gènere, se'n diu que és la “forma i manera d'expressar-se, gustos i comportament que s'espera d'un determinat gènere, que ve imposat. Hi ha l'expressió de gènere masculí, l'expressió de gènere femení i per a les persones andrògines l'expressió de gènere és una barreja, que pot ser variable, de les dues”. El departament de Salut del Govern de les Illes Balears (2018)¹ proposa una definició més general per *gènere* i diu que “és una construcció social i cultural binària (masculí i femení). Es defineix com l'assignació de rols i

---

¹Malgrat que el meu objectiu és descriure l'ús d'aquest llenguatge en escoles públiques de Catalunya i que, per tant, són rellevants les dades proporcionades per les institucions catalanes, faré esment, en aquesta ocasió i en d'altres al llarg del treball, del Govern de les Illes Balears perquè la informació que proporciona és molt completa i molt útil per definir els conceptes.

comportaments que cada societat i cultura atribueix a cada sexe. Inclou la forma de vestir, de relacionar-se, d'assumir responsabilitats socials, familiars i professionals”.

A banda d'aquestes definicions de gènere que hem vist, és important definir una segona accepció del mot: el gènere gramatical, que “no s'ha d'identificar el gènere gramatical amb el sexe natural, perquè això dificulta poder delimitar ambdós conceptes, que no tenen per què estar relacionats directament” (GOIB, s.d.). El Govern de les Illes Balears exposa el cas del català i diu que, “com la resta de llengües romàniques, disposa d'una categoria gramatical bàsica, com és el gènere”. Continua dient que “no tots els noms amb gènere femení fan referència a éssers de sexe femení” i posa un seguit d'exemples de “paraules com *porta*, *administració* o *felicitat*” que són de gènere femení, “mentre que *llibre*, *edifici* o *projecte* són de gènere masculí, però és obvi que no designen femelles i mascles, respectivament”. Com s'exposa, “des del punt de vista lingüístic, el gènere és una categoria gramatical que respon a circumstàncies de la llengua. Es tracta d'un fet gramatical inherent als noms, que els classifica en masculins i femenins (i, en algunes llengües, també en neutres), cosa que permet establir la concordança amb la resta de l'oració”.

Seguint en aquesta línia, d'acord amb el Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona (Diputació de Barcelona, s.d.) “el gènere és una categoria gramatical intrínseca als noms, que són o bé masculins o bé femenins: *la finestra*, *el llibre*, *la pluja*, *el núvol*. Totes les llengües romàniques presenten flexió de gènere a la majoria de les categories nominals (noms, adjectius, articles i pronoms): *una paret molt alta*, *un mur molt alt*.” Per tant, si llegim l'accepció número sis de l'entrada *gènere*, veiem que segons el DIEC2 (s.v. *gènere*.) es tracta d'una “categoria gramatical que en algunes llengües dona lloc a la distribució dels substantius en classes nominals, en funció d'un cert nombre de propietats formals que es manifesten per mitjà d'afixos flexius, de la concordança amb l'adjectiu o de la referència pronominal”.

2.3. El gènere gramatical en català

És important, però, saber com funciona el gènere gramatical en el cas concret del català. Partint de la informació que ens proporciona la *Gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans* (2018), veiem que “el gènere és una propietat gramatical que, juntament amb el nombre, expressa la concordança que s'estableix entre les categories nominals. El gènere gramatical permet classificar els noms en masculins (*riu*) i femenins (*platja*). [...] El masculí és, formalment, el terme no marcat de l'oposició de gènere i per això en molts casos no presenta cap marca explícita de gènere, enfront del femení, que habitualment porta la

marca a (-e- en les formes de plural). El caràcter semànticament no marcat del masculí es pot constatar en el fet que es pot usar en contextos plurals o genèrics per a designar un grup integrat per mascles i femelles”. Després tenim la relació entre sexe i gènere en els noms que designen éssers sexuats: “en els noms referits a éssers sexuats, el gènere presenta una certa motivació semàntica i, en molts casos, hi ha parelles de noms, amb el mateix radical o amb un radical diferent, en què el masculí designa el mascle d’una determinada espècie i el femení paral·lel, la femella [...]: *avi - àvia, llop - lloba, metge - metgessa, gall - gallina, home - dona, boc - cabra*. La relació entre gènere i sexe és bastant sistemàtica en els noms referents a humans: *fill - filla, mestre - mestra, monjo - monja, europeu - europea*”. Una excepció la veuríem amb els noms epicens, que són “aquells que poden referir-se indistintament a ambdós sexes amb independència que siguin formalment masculins o femenins, com ara els noms morfològicament masculins *bebè, nadó i infant* i els noms femenins *criatura, persona i víctima*”. Finalment, “les oposicions de gènere associades a oposicions sexuals es poden establir per mitjans diferents, flexius en alguns casos (*administratiu - administrativa*) i no flexius en d’altres”. En els casos no flexius, “l’oposició sexual es pot expressar per mitjà de procediments sintàctics, és a dir, a través de la concordança (*el màrtir - la màrtir*); per mitjà de mots de radical diferent, amb concurrència de la flexió (*home - dona*) o no (*marit - muller*) o per mitjans derivatius (*metge - metgessa, bruixot - bruixa*)”.

El lingüista Valls (2018), com molts d’altres, resumeix molt bé el que hem vist: “en català, el gènere no marcat és el masculí [...] i ho és perquè majoritàriament en català no hi ha marca morfològica de masculí en els substantius”.

2.4. Origen

Segons Gallego (2021) i Casanoves (2021) l’origen del debat de l’anomenat llenguatge inclusiu té lloc l’any 1975, quan Robin Lakoff va publicar l’obra *Language and Woman’s Place*, “considerada l’obra que inaugura la recerca feminista sobre la relació entre llengua i gènere” (Carvalho, 2019). A partir d’aquí, les onades feministes van qüestionar-se el paper de la dona en la societat i en el llenguatge. Ho explica Casadellà (2021:62): “l’onada feminista dels últims anys i la persistència del col·lectiu LGTBI han encès el debat sobre el gènere en molts àmbits diferents, inclòs el lingüístic” (Carvalho, 2019). El replantejament del paper de la dona va ser l’inici perquè l’ús del llenguatge inclusiu s’anés expandint cada vegada més, fins al punt de buscar la visibilització, no només de les dones, sinó també d’altres col·lectius minoritaris no inclosos en la llengua, com les persones de gènere no binari.

Ara bé, com va sorgir aquesta necessitat de canviar la llengua? Segons Junyent, “va arribar un moment en què va ser el poder que va començar a imposar-los” (Junyent, 2021). Sendra (2021:41-42) diu que “alguns grups van començar a generar un sociolecte incòmode [...]. Amb la voluntat de canviar les relacions de dominació establertes, van començar a modificar el corpus de la llengua amb nous usos lèxics, morfològics i discursius”. Amb això buscaven “sacsejar les ideologies i les representacions lingüístiques dels parlants per tal d’eliminar les desigualtats entre homes i dones”. Ara bé, les institucions van adoptar “aquesta pràctica i van començar a implementar aquests nous hàbits lingüístics” de manera que el trencament de la norma va passar a ser la norma i ha anat agafant cada cop més força fins a dia d’avui.

2.5. Com s’aplica?

L’ús no sexista de la llengua pretén evitar de fer servir el masculí genèric. Per tant, per entendre’n el funcionament, és important conèixer amb quins recursos compta el català per evitar les formes en masculí genèric. En primer lloc, l’Optimot ens recalca una sèrie de punts. Per començar, destaca l’ús de formes genèriques per referir-nos a col·lectius humans. Aquestes fórmules genèriques són aquelles que es refereixen a individus dels dos sexes, com ara *personal*, *professorat*, *equip de direcció*, *persona*, etc. i que, per tant, evitaran que haguem de recórrer a una forma diferent que porti una marca de gènere. Un altre dels mecanismes de la llengua són les formes dobles, és a dir, usar la forma femenina al costat de cada forma masculina (*professor* i *professora*, *president* i *presidenta*, *nen* i *nena*). Per una banda és cert que visibilitzen de forma clara els dos sexes, però per l’altra poden fer-se carregoses si aquest recurs s’utilitza en textos o discursos llargs. Per tant, es recomana limitar-ne l’ús. Finalment, una altra de les estratègies és la d’utilitzar formes concretes depenent del context comunicatiu, de manera que així adaptem el discurs en funció de la persona o grup de persones a qui ens estiguem adreçant. Consisteix, doncs, a personalitzar el missatge: si ens estem dirigint a una dona que exerceix de presidenta, utilitzarem la paraula *presidenta*; si estem parlant amb un grup de noies que són alumnes, ens hi referirem en femení plural, etc.

2.6. Problemes derivats d’una mala aplicació del llenguatge inclusiu

Per començar, cal remarcar que moltes de les pràctiques anteriors poden desviar-nos de l’objectiu principal del text i d’allò que volem transmetre. La informació que es vol comunicar ha de quedar clara sense dificultar-ne la comprensió. És per això que cal recordar que els elements més importants d’un text han de ser la naturalitat i la coherència, dos principis que

podem perdre si fem un mal ús del llenguatge inclusiu. Com ens subratlla un informe de la Generalitat, “hem d’aprofitar les possibilitats que ens proporciona la gramàtica, que és flexible i s’adapta a l’evolució de la societat i a les necessitats comunicatives, sense allunyar gaire la redacció dels textos del llenguatge comú formal. Igualment, hem de tenir en compte els principis de claredat i simplicitat que han de caracteritzar el llenguatge administratiu” (Secretaria de Política Lingüística i Institut Català de la Dona, 2005).

Seguint en aquesta mateixa línia, també hem de posar el focus en el mal ús que a vegades es fa de les formes desdoblades. Ho deixa ben clar Junyent (2018) quan diu que la forma desdoblada “els nens i les nenes” “és una expressió que s’ha fossilitzat i que, per tant, hem assimilat com a natural” i continua dient que “ni “els nens i les nenes”, ni tampoc “homes i dones” o “benvolguts i benvolgudes” són expressions naturals de la llengua” perquè són fórmules que, per una banda, requereixen una dificultat extra per part del parlant (perquè ha de mantenir els desdoblaments) i per l’altra fa que el discurs acabi caient en la incoherència. Junyent (2013), de forma contundent, titlla els desdoblaments de “comèdia” i diu que, malgrat “fan la seva funció: emfasitzar, matisar, diferenciar. Aquesta funció es dilueix si els desdoblaments es fan sistemàticament” (Junyent, 2021:24). Domènech recolza la mateixa opinió quan exposa que “el desdoblament de gènere provoca múltiples problemes de redacció, que es contradiuen amb les recomanacions per aconseguir un text planer i concís. Alguns d’aquests problemes són la incoherència o asimetria en les solucions aplicades en textos llargs, on és inevitable evitar sempre l’ús del masculí genèric”. Per altra banda, l’abús de sufixos col·lectius o de mots abstractes pot generar “imprecisió semàntica, manca de genuïnitat i/o ambigüitat” (Domènech, 2021:54).

Un altre element conflictiu a destacar és l’anomenada economia del llenguatge, contra la qual “les formes dobles [...] atemptarien” (Granell, 2021:82). També ho recalca Cutillas (2021:94) quan diu que desdoblar “va en contra d’un dels principis lingüístics fonamentals: l’economia del llenguatge”.

Finalment, i des del punt de vista del lèxic, hi ha casos en què evitar l’ús del marc genèric implica fer servir formes que s’interpreten de manera diferent al que es vol dir com, per exemple, en el cas de “dona pública”. Aquests són els anomenats duals aparents que, segons Collado (2015) “són aquells termes lingüístics que adquireixen significats diferents segons el sexe a què es refereixen, però que quasi sempre resulten pejoratius per a la dona”. Ho podem veure amb els exemples que proposa: *home públic / dona pública; verdurer / verdurera; individu / indivídua*.

A banda dels problemes estrictament lingüístics que acabem de descriure, un dels problemes d'aplicar els desdoblaments sistemàtics és que, assimilant gènere gramatical amb gènere identitari, s'està deixant de banda totes aquelles persones que s'identifiquen com a no-binàries. Alguns lingüistes, com Martín (2021) se n'han preocupat: “potser estaria bé que [...] ens dedicuéssim a pensar en formes genèriques que no tinguin la connotació de masculí-femení” perquè l'autora té clar “que el desdoblament no és la solució perquè no inclou les persones no binàries”.

2.7. Diferents punts de vista

L'ús del llenguatge inclusiu, cada cop més present a les aules, als llibres, als mitjans de comunicació, etc. ha donat lloc, doncs, a diverses postures. Moltes apareixen recollides a Junyent (2021): “en un extrem trobem els partidaris d'eliminar l'ús del masculí genèric –considerat com un tret sexista que invisibilitza les dones– per tal de canviar la societat; i en l'altre extrem trobem els qui consideren que el gènere gramatical té poc a veure amb el sexe [...]. I m'atreveixo a dir que entre una i altra posició ens situem la majoria de lingüistes” (Domènech, 2021:53).

És necessari posar en relleu el problema gramatical que es deriva de la mala percepció que es té de l'ús del masculí genèric plural, ja que aquest punt de vista erroni fa que els masculins genèrics es considerin un element que minimitza i oculta el paper de la dona i que “es conceben com a mecanismes visibles de la societat patriarcal en comptes de trets purament gramaticals, propis de la llengua catalana” perquè “en català el gènere neutre, és a dir, el no marcat, és el mal anomenat masculí. Mal anomenat perquè el gènere gramatical no té res a veure amb el sexe o el gènere com a constructe social” (Vila, 2021:69 i González, 2021:86). Per tant, el problema que hi ha, segons Cremades (2021:118), és que es “barregen de manera acrítica dues accepcions del terme gènere: la corresponent al sexe dels individus segons els rols i les funcions que tenen a la societat, per una part, i la que correspon a una categoria gramatical que serveix per classificar morfològicament els substantius, per l'altra”. Romera (2021:219) conclou que “un fet en què fem èmfasi els professors de lingüística és que el gènere gramatical no té una relació directa amb el sexe biològic”.

Tal com havia avançat, alguns autors afirmen que l'ús dels desdoblaments és exclouent. Segons Camps (2021:121), “la mania del desdoblament considerat com a visibilització de les dones, i per tant inclusió, té conseqüències perverses en entorns polítics i de gestió.” I és exclouent “ja que si en algun moment no es desdobra, per omissió, el masculí sí que esdevé

terme marcat”. Seguint en la mateixa línia, Craviotto (2021:142) exposa que “el cert és que quan es correlacionen gènere i sexe sovint l’ús del masculí genèric és percebut com a excloent, encara que no faci referència a cap individu concret. I això és així per una confusió bastant generalitzada entre gènere gramatical i sexe [...] i per un desconeixement, també generalitzat, de l’estructura morfològica de les llengües romàniques”. I és que l’ús excessiu de desdoblaments, segons Sanjaume (2021:176), només ens transmet una falsa idea, “com si hi hagués dos col·lectius separats, el dels homes per una banda i el de les dones per l’altra, perquè sovint provoca una clara segregació de les dones, justament el que es volia evitar”. Junyent (2018) diu que els desdoblaments van en contra “de la igualtat de gèneres” i que distingir entre el masculí i el femení provoca desigualtat, perquè dins de l’expressió masculina i femenina no hi ha lloc per al col·lectiu LGBTIQ+. “Si anem dient «homes i dones», llavors no sempre els transsexuals hi tenen lloc”. En canvi, sosté que amb l’expressió “els homes” tots els col·lectius hi són inclosos.

Ara bé, moltes dones i persones no-binàries senten que el masculí genèric no les inclou, de manera que el perceben més aviat com una qüestió patriarcal. Des d’aquesta perspectiva, doncs, defensen que “el masculí genèric –usar, per exemple, la paraula *home* per referir-nos al conjunt d’éssers humans– es va instituir a les llengües romàniques de manera natural perquè el domini de l’home sobre la dona també es veia com a natural” (l’Apòstrof, 2021).

Un altre dels temes que va intrínsecament lligat amb l’aplicació de la llengua no sexista és el de l’efecte que té sobre la societat. Com hem vist anteriorment, va ser amb el replantejament del paper que la dona tenia en la societat que es va començar a modificar la llengua per crear cert impacte social. Ara bé, si modifiquem la llengua canviarà la societat o, per contra, canviant la societat aconseguirem canviar la llengua?

Per una banda, veiem la postura dels que creuen que, canviant primer la llengua, la societat en seguirà el canvi. Els partidaris d’aquesta idea argumenten que el llenguatge té efectes en la imatge de les dones i que, si es canvia l’ús de la llengua, canviarà el pensament i la concepció de la realitat. Segons ells, les paraules reproduïxen els rols de gènere que són presents a la societat. Com comentàvem a l’inici del treball, quan definíem el terme llenguatge inclusiu, vèiem que un efecte del llenguatge sexista és la invisibilització de les dones, perquè allò que no s’anomena no existeix. Per això es considera rellevant intervenir en el llenguatge amb l’objectiu de canviar la societat. Des d’aquest punt de vista es considera que la llengua és un altre àmbit on es manifesta el masclisme i on es reflecteix l’ordre social patriarcal. Així doncs, des d’aquesta actitud es creu que la idea que el

llenguatge per si sol no pot canviar la consideració social de les dones sembla justificar la presència del sexisme en el llenguatge i, per tant, legitima la invisibilitat de les dones a la llengua (Diversos autors, s.d.).

D'altra banda, veiem la postura d'aquells qui defensen que la llengua és un reflex de la societat i que, per tant, si aquesta canvia primer, després canviarà la llengua. Per això, autors com Pera defensen la idea que “al capdavant, la llengua ni s'engendra als diccionaris ni la pareix la comunitat de lingüistes, sinó que la fa la gent al carrer, a casa, en el dia a dia” (Pera, 2021:194), “a mesura que la societat sigui menys sexista, també ho serà la llengua” (Caball, 2021:149). Junyent (2013) explica que, per visibilitzar-la, la dona hi havia de ser, en el dia a dia i que això és el que “s'ha de canviar de la societat. I la llengua ja seguirà el canvi, si és que n'hi ha d'haver cap”. Així doncs, “la discriminació cap a les dones és social i cultural, no és lingüística, i aquesta discriminació no es modificarà amb l'argument que l'ús del gènere (gramatical) masculí invisibilitza les dones” (Romera, 2021:220).

Alguns autors afirmen que tot l'esforç que es dediqui a modificar la llengua no tindrà cap efecte en la societat perquè “desdoblant homes i dones, nens i nenes, els treballadors i les treballadores, els i les joves... no fa la societat més igualitària; i no només això, sinó que fer aquests desdoblaments pot donar una imatge falsa d'igualtat [...] que amagui actituds i regulacions que discriminin les dones (Nogué, 2021:44). En el mateix sentit s'afirma que parlar en femení genèric només canvia l'aparença i no la realitat: “tant de bo aconseguir la igualtat fos tan fàcil com canviar els discursos i dir sempre “diputades” o “directores”. Parlar en femení és completament innocu contra el masclisme [...] i ens dona la sensació que estem fent alguna cosa, quan realment no estem fent ni pessigolles al patriarcat” (Alfonso, 2021:169).

2.8. Autopercepció i llenguatge

2.8.1. Identitat de gènere en infants

És important començar investigant a quina edat els infants desenvolupen la seva identitat de gènere per poder entendre a quina edat són capaços de percebre quin n'és el seu.

Primer de tot cal saber què és la identitat de gènere. Tradicionalment s'ha entès com “el camí recorregut pel nen o l'adolescent per arribar a prendre consciència de la seva condició sexual, assumir el paper que li correspon i comportar-se segons les pautes i models que són propis del seu sexe” (Machargo, 2006). Ara bé, una perspectiva més actual ens diu que “té a veure amb la identificació de les persones amb els rols que socialment s'atribueixen a

homes i dones, independentment del gènere que se'ls va assignar en néixer segons les seves característiques biològiques” (TermCat, s.d.). Com veiem, en les dues definicions la societat exerceix un gran paper.

És, doncs, la societat la que s'encarrega de reforçar aquestes actituds i conductes típiques que van associades a cada gènere. És l'entorn social, principalment el de la família, el que condiona el comportament dels infants ja des que són ben petits. Per exemple, en el cas dels nadons és aquest cercle el que es farà càrrec d'ensenyar els estereotips, els valors típicament associats a la masculinitat i a la feminitat i tot allò que, per tant, acabarà aprenent la criatura. És per això que es pot afirmar que l'entorn social configura el nucli de la identitat de gènere de l'infant (Garaigordobil, Peris i Maganto, 2018). Aquestes actituds fan que els nadons aprenguin que hi ha comportaments més o menys adequats per a cada sexe.

Partint d'aquí, és important saber a quina edat els infants prenen consciència de com es perceben. Quan el nen té dos anys és capaç de fer una identificació externa del que veu, és a dir, sap reconèixer la manera de vestir, els cabells, etc. (Machargo, 2006). És en aquesta edat en la qual els nens i les nenes són capaços d'identificar un gènere o un altre, és a dir, aprenen a distingir qui és nen i qui és nena i solen atribuir la distinció, com hem vist, a les característiques externes, com ara la roba, les joguines o els cabells (AulaFacil, s.d.). Entre els dos anys i mig i els tres, la majoria de nens i nenes són capaços de reconèixer el seu sexe. Però aquesta percepció encara es pot canviar si apareix algun altre element extern, com ara un canvi en el pentinat o una nova manera de vestir (Machargo, 2006). Segons Godàs (2021) “les criatures cap als tres anys ja adquireixen i actuen segons una identitat de gènere: ells ho tenen al cap i això no es pot amagar”. És entre els cinc i els set anys que arriben a la conservació del sexe (Machargo, 2006), quan la percepció dels estímuls externs canvia i es pren la constància de gènere, és a dir, quan els infants entenen que la identitat de gènere és una característica invariable al llarg del temps i que no es pot modificar tan fàcilment, encara que canviïn els aspectes externs. És en aquesta edat en la qual prenen consciència de les diferències anatòmiques bàsiques típiques de cada gènere (AulaFacil, s.d.). Abans dels deu anys els infants adquireixen una tipificació sexual que es mantindrà en l'edat adulta (Machargo, 2006).

2.8.2. Les nenes i el gènere gramatical

Com veurem a continuació, hi ha molts mestres afirmen que les seves alumnes no se senten interpel·lades quan es fa servir el masculí genèric per a referir-se al conjunt de la classe. Lingüistes contraris a l'ús dels desdoblaments com Junyent afirmen ser conscients d'aquest

canvi: “si a mi de petita em deien que ‘una pel·lícula o un joc era per a nens’, jo hi anava. Ara no. Quan ara a una nena li diuen que ‘una cosa és de nens’, es pensen que no és per elles” (Junyent, 2021). Així, Junyent diu que això és conseqüència d’implementar els desdoblaments a les escoles, fet que causa que les nenes s’autoexcloïn. Per posar més exemples, Ortega (2021) comentava que el lingüista Màrius Serra li va explicar que, “després de tant afegir *les nenes* al sintagma *els nens*, a fi d’incloure-les en el discurs, era ben possible que, a partir d’ara, les nenes no se sentissin interpel·lades per l’ús del masculí genèric”. Segons Serra aquest fet és vist com una cosa negativa, que es produeix arran dels usos excessius dels desdoblaments de masculí i femení. Elvira-García (2021:199) afirma el mateix quan diu que “els lingüistes advertien que arribaria un dia que, després de dir tants “nens i nenes”, cridaríem “nens, a sopar!” i les nenes no vindrien. I crec que això ja ha passat”.

Altres autors en donen altres explicacions. Segons Estopà (2021:90) “en aquestes edats tan primerenques de l’aprenentatge d’una llengua les nenes no se senten identificades en el masculí genèric. Per què? Doncs justament perquè no es tracta d’una qüestió innata, sinó d’aprenentatge d’unes regles gramaticals”. Segons diu ella mateixa, “fins als vuit anys les nenes no se senten incloses en el masculí genèric”, fins al punt que, quan ella entrava en una classe i deia als alumnes: “Ja sabeu que estem treballant per construir un diccionari per a nens”, a totes les escoles sempre hi havia una nena que aixecava la mà i preguntava: “I per a nenes no?” o “Em pensava que també seria per a nenes”. I afegeix Estopà (2021:90): “Consultant-ho amb mestres, em van confirmar que és ben comú que a P5, primer i segon, les nenes no s’inclouïn sempre en el col·lectiu del masculí genèric; per això, discursivament cal anar molt amb compte per no deixar-les”. Seria, per tant “a partir dels nou anys que les nenes es fan seu el masculí” (Ortega, 2021). Dit d’una altra manera: “les nenes més petites no es senten representades quan es parla de nens, però a partir de certa edat ho normalitzen (aprenen que el masculí genèric en teoria “les inclou”)” (Diversos autors, s.d.).

Izquierdo i Rosano (2017) expliquen que hi ha autors que defensen l’ús d’un llenguatge que visibilitzi els dos sexes, per enfortir una cultura que els valori de la mateixa forma. És per això que tenen tant en compte el poder que posseeixen les paraules a l’hora de comunicar una informació. Bruner, per exemple, que va estudiar les relacions entre llengua i cultura, explicava que “el llenguatge no només transmet, sinó que crea o construeix el coneixement o realitat” (Bruner, 1989). Pel que fa a l’àmbit escolar, exposa que s’haurien d’analitzar les conseqüències de la forma de parlar, de manera que així s’eviti el risc que alguna alumna se senti desplaçada. Això és important de dur a terme sobretot “en una època en la qual les nostres institucions educatives han donat lloc a la marginació dins del procés d’educació”

(Bruner, 1989) i afegeix que “res podria resultar més pràctic que observar de nou [...] les conseqüències del nostre mode actual de parlar a l’escola i les seves possibles transformacions” (Bruner, 1989).

Seguint aquesta línia, Lamas, una de les autores que s’estudia en aquesta obra (Izquierdo i Rosano, 2017), exposa que el llenguatge, com que és un element fonamental de la cultura, actua en el desenvolupament cognitiu de les nenes i els nens, de manera que, a partir d’aquí, els infants veuen les diferències entre un sexe i un altre. Les paraules, doncs, operen “en el manteniment o la construcció d’estereotips i referents sexuals que poden suposar un fre als avançaments sobre igualtat sexual o, pel contrari, estimular el canvi”. Pérez de Lara, també present en el treball d’Izquierdo i Rosano (2017) explica que la reducció dels dos sexes a un de sol en el llenguatge pot entendre’s com una subordinació del personatge femení al masculí, ja que “no és igual referir-nos a *els nens* que a *els nens i les nenes*”. En el primer cas estem donant corda a la idea que el llenguatge masculí inclou el femení i, en el segon, estem tenint en compte “que el llenguatge és una convenció social que ajuda a conformar la realitat i que ens ensenya a veure el món”.

2.9. Síntesi

Així doncs, a mode de resum, el llenguatge inclusiu és aquell que busca que totes les persones, tant les no-binàries com homes i dones, se sentin representades en el discurs. Hem vist que en cap cas s’ha de confondre el gènere basat en les característiques dels individus segons el seu sexe biològic amb el gènere gramatical. El primer és una construcció social i cultural i el segon fa referència a la categoria gramatical intrínseca als noms que té efectes en la concordança.

Com hem explicat, als anys setanta va ser quan les onades feministes van qüestionar-se el paper de la dona en la societat i en el llenguatge i és on situem l’origen del llenguatge no sexista. Alguns dels mecanismes d’inclusió en aquest tipus de llenguatge són l’ús de les formes genèriques, les formes dobles, i les formes concretes depenent del context comunicatiu. Com hem descrit, hi ha arguments en contra d’aquestes fórmules, com ara que dificulta la comprensió del missatge, que comporta una dificultat extra pel parlant o que atempta contra la naturalitat, la coherència del text i la gramàtica de la llengua. A més a més, hem vist que hi ha genèrics que s’interpreten de manera diferent al que es vol dir o que, si desdoble, estem descuidant totes aquelles persones que s’identifiquen com a no-binàries. Per altra banda, hem vist arguments que consideren que els masculins genèrics són un element que minimitza i oculta el paper de la dona, ja que moltes dones i persones

no-binàries senten que el masculí genèric no les inclou. En relació amb aquests dos punts de vista, hem descrit postures que creuen que, canviant primer la llengua, la societat en seguirà el canvi i d'altres que, defensant tot el contrari, diuen que la llengua és un reflex de la societat i, per tant, si aquesta canvia primer, després canviarà la llengua. En aquest mateix sentit hi ha la postura d'aquells qui creuen que l'esforç que s'està dedicant a modificar la llengua no té cap efecte en la inclusió de col·lectius minoritzats, sinó que són un mecanisme d'ocultació de les desigualtats i que, per tant, contribueixen a perpetuar-les.

També hem vist que és la societat qui s'encarrega de reforçar les actituds i conductes típiques que s'associen a cada gènere. Per tant, és aquest entorn social el que condiciona el comportament dels infants. Hem pogut llegir que, quan el nen té dos anys, és capaç de fer una identificació externa del que veu. Entre els dos anys i mig i els tres els infants tenen la facultat de reconèixer el seu sexe. Entre els cinc i els set anys arriben a la conservació del sexe i, abans dels deu anys, els nens adquireixen una tipificació sexual que es mantindrà en l'edat adulta. Com hem vist, molts mestres afirmen que les seves alumnes no se senten interpel·lades quan es fa servir el masculí genèric per a referir-se al conjunt de la classe. Molts autors argumenten que és culpa de les escoles, d'aquests usos excessius dels desdoblaments de masculí i femení, mentre que d'altres recolzen que el llenguatge inclusiu és necessari precisament per evitar que se sentin excloses.

3. COM ES PARLA A LES ESCOLES?

3.1. Què en diu el departament d'educació?

Entrant en l'àmbit de l'ensenyament, veiem el document *Tractament lingüístic del gènere en el Departament d'Educació*, elaborat pel mateix Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya (s.d.), en el qual es fan una sèrie de recomanacions sobre com utilitzar el llenguatge de forma respectuosa pel que fa al gènere, d'acord amb les polítiques d'igualtat de la institució, però recalcant que no s'ha de perdre de vista la finalitat principal, que és la d'informar.

El document està dividit en dues parts, la primera dedicada a criteris generals i la segona als criteris específics.

Pel que fa al primer punt, es diu que per aplicar correctament el llenguatge inclusiu s'ha d'optar per una sèrie de recursos com els següents:

- Referències genèriques:
  - com serien les estructures impersonals (*es pot o qui*)
  - l'ús de determinants sense marca de gènere o l'omissió del determinant (*l'equip de mestres o representants de l'escola*)
  - l'ús de substantius en lloc d'adjectius per evitar la marca de gènere (*llista d'inscripcions*, i no *llista d'inscrits o d'inscrites*)
  - mots col·lectius (*professorat, alumnat, la família*)
  - mots epicens, és a dir, mots que tenen un gènere gramatical inherent i arbitrari i que designen indiferentment homes i dones (*infants, part demandant*) (UB, 2020).
- Desdoblements de gènere (títol de *tècnica o tècnic* d'esports, *el o la cap d'estudis*).
- Limitacions del masculí genèric, apartat en el qual s'aconsella optar per expressions genèriques o per desdoblements quan els mots en plural facin referència a persones i canviïn l'arrel per fer el femení (mares/pares, homes/dones), tenint en compte que el nivell de concreció serà menor si s'utilitza una forma genèrica com *famílies*, i que aquest serà major si es fa servir una forma desdoblada (*als pares i a les mares*).

En relació amb el punt de criteris específics, es recomana desdoblar el gènere dels substantius i dels adjectius quan es tracti de professions, oficis, càrrecs i funcions en singular per, així, donar visibilitat al fet que poden ser exercits tan per homes com per dones (*enginyer/enginyera, doctor/doctora*).

Ara bé, és molt important subratllar que en tot moment el mateix Departament d'Educació recalca que s'ha d'afavorir la naturalitat del text i la precisió de la informació. Per tant, si en el moment d'aplicar aquests recursos es detecta una mancança d'aquests elements, o fins i tot un canvi de significat, es recomana canviar de recurs. A més, per evitar redaccions denses, en el cas concret del desdoblament, s'aconsella desdoblar només els mots en singular, tot i que si hi ha ambigüitat també es pot aplicar en els mots en plural. Però, si tot i així el recurs del desdoblament implica que el text esdevingui més llarg i poc àgil, una bona opció és combinar aquest recurs amb d'altres anteriorment comentats. Finalment, pel que fa a l'ús del masculí genèric, s'aconsella utilitzar els mots en singular amb valor inclusiu quan es fa referència a una figura, concepte o idea abstracta (*carnet de soci, compte d'usuari* i amb frases abstractes com: *un professor ha de saber motivar el grup classe*).

3.2. Ús del llenguatge inclusiu a les escoles

Especialment dins de l'àmbit educatiu hi ha autors que expliquen la necessitat de fer ús del llenguatge inclusiu en l'educació, "no només perquè el llenguatge ha de reflectir la societat que l'utilitza, sinó perquè també pot ajudar a modificar-la. Així, avui en dia, no podem parlar només en masculí pensant que hi inclou a tothom perquè no és així" (Escandell, 2018). L'autora afirma que "el llenguatge configura pensament; quan anomenem només en masculí, no només estem negant la realitat, sinó que neguem a les noies la possibilitat d'imaginar-se en aquella professió" i aquesta és una opinió compartida per tots aquells que expressen la necessitat de fer servir el llenguatge inclusiu en aquest àmbit".

Diversos autors (s.d.) afegeixen recomanacions sobre la utilització del llenguatge inclusiu. Per exemple parlen de Meana i diuen que comença parlant de la importància de "nombrar les fórmules femenines dels oficis, tot i la dificultat que comporta aquest canvi" tot introduint una reflexió sobre com afecta en la perspectiva dels infants el fet de no anomenar les coses en femení. Comenten que l'autora continua dient que a vegades els termes genèrics com "família", "infants", "professorat", "alumnat" poden comportar dificultats de comprensió i proposa exemples d'altres construccions gramaticals que evitin el masculí genèric, com "convoquem a pares i mares", "convoquem les famílies" o "us convoquem". Exposen, també, la importància del llenguatge inclusiu "per abastar totes les persones i realitats, com passa amb el terme *famílies*". Perquè, com diuen, moltes escoles ja ho han començat a fer: "en la documentació oficial, s'adrecen a les famílies usant aquest terme, *famílies*, i deixant enrere el de *pares*". A l'hora d'aplicar-ho a l'escriptura, "més enllà de les barres que poden fer carregós el text", proposa "l'ús de fórmules completes (mares i pares), intercanviant l'ordre i tenint en compte que no es tracta d'una duplicitat en la informació perquè al·ludeix a

significats diferents” (Diversos autors, s.d.). Altres autors, seguint en aquesta mateixa línia, proposen rebutjar les formes masculines i optar per utilitzar femenins genèrics. També suggereixen escriure en femení i masculí els rètols dels centres educatius, les comunicacions amb les famílies, els noms a les classes a educació infantil, entre d’altres (Diversos autors, s.d.).

Les institucions fan reflexions en el mateix sentit: segons l’Institut Balear de la Dona, per exemple, “el llenguatge en si mateix no és sexista, ho és l’ús que se’n fa, perquè quan ens dirigim a tota una classe amb el terme *nins* en lloc de *nins i nines* es crea una ambigüïtat, ja que hi ha vegades que el mot *nins* es refereix només als barons” i això deriva a crear “una inseguretat que es transmet a les nines de forma inconscient”. (Barceló *et al.*, s.d.).

3.3. Llibres de text i materials didàctics

Aquest debat ha arribat també en el camp de l’elaboració dels llibres de text. S’afirma que aquesta invisibilització de la dona també es veu a través del llenguatge que s’utilitza, “el qual designa les persones exclusivament en masculí” (Barceló *et al.*, s.d.). A part d’això, ve agreujat pel fet que “a gairebé tots els llibres de Medi a Primària i Ciències Socials a Secundària, les unitats didàctiques sobre la història [...] segueixen utilitzant un llenguatge androcèntric: *els homes paleolítics, caçadors, recol·lectors; els neolítics, agricultors, ramaders*”. Ara bé, és cert que actualment “moltes editorials han revisat el llenguatge d’alguns llibres de text” perquè són conscients que “és important usar un llenguatge inclusiu per abastar a totes les persones i realitats” (Diversos autors, s.d.)

El que sí que queda clar, però, com bé recalca l’Institut Català de les Dones, és que “a través del llenguatge [...] que contenen els llibres de text i altres materials didàctics es transmeten els estereotips sexistes”, ja que “sovint [...] les paraules defineixen els nens com els més forts, independents i curiosos”, mentre que les nenes “es presenten com a més dependents, afectuoses, dòcils i col·laboradores” (Cortada *et al.*, 2008).

3.4. Quin paper hi té l’escola?

Tenint en compte, com hem vist, que un dels àmbits on més s’ha estès l’ús de l’anomenat llenguatge no sexista és el de l’educació, hi ha autors que afirmen que el fort pes que ha exercit el paper dels mestres en l’educació dels infants, per l’ús dels desdoblaments i del llenguatge inclusiu, ha fet que les nenes deixessin de sentir-se interpel·lades quan s’usava el masculí genèric. Per posar un exemple, Cremades (2021:119) exposa que una de les primeres guies de la Universitat de les Illes Balears titulada *Llenguatge per la igualtat: guia*

general afirma que “si un mestre diu que tots els nens han de sortir, les nenes no se sentiran interpel·lades per l’ordre”. A més, com a experiències que una mare ha viscut en la pròpia pell, Vallès (2021:155) explica que “vas a buscar els fills a l’escola i a la classe de Tortuguetes sents que algú parla d’un *tortuguet* que fa anys. [...] l’altre fill (que durant dos anys ha tingut una mestra que repetia cada dia religiosament «els pares i les mares» i que aquest any té un tutor que no ho fa) porta una nota de l’escola i quan allargues la mà perquè te la doni, la retira amb un gest enèrgic: «És per als pares»”. Una altra autora explica que la seva filla de tres anys “que anava a la classe de les Orenetes, un dia en sortir de l’escola em va dir: «mare, demà totes les orenetes i tots els *orenets* anirem d’excursió». Fins aquí havia fet forat la insistència del desdoblament. La criatura ja no concebia que en *les orenetes* hi havia també els nens de P3” (Martínez, 2021:166). Si passa això, afirma Junyent (2018), “és perquè l’escola està fent molta pressió amb l’expressió «els nens i les nenes»”.

Entre les posicions contràries a l’ús del llenguatge inclusiu hi ha les que van a favor de no fomentar el binarisme: “l’escola no ha de formar les criatures en la distinció entre homes i dones explícitament” perquè, si el que senten i llegeixen diàriament són les formes desdobladades, se’ls està educant “en contra les normes lingüístiques del català” i això només pot comportar “que els infants deixin de considerar el gènere (gramatical) masculí com a genèric (que inclou, en casos de concordança, tant elements masculins com femenins), amb la qual cosa deixarien de comprendre, per exemple, el sentit de títols com *Els catalans als camps nazis* de Montserrat Roig o *Els altres catalans* de Francesc Candel” (Parera, 2018).

3.5. Síntesi

Recollint el més important d’aquest punt, hem vist que el Departament d’Educació de la Generalitat de Catalunya ha fet una sèrie de recomanacions sobre com utilitzar el llenguatge. Les fórmules que destaquen són les genèriques i els desdoblements. Com hem llegit, també recalca que s’ha d’afavorir la naturalitat del text i la precisió de la informació per evitar redaccions denses. Pel que fa a les escoles, hem vist com mestres i entesos en el món de l’educació comentaven que no es pot parlar només en masculí pensant que hi inclou a tothom, ja que realment no és així. Per tant proposen exemples que evitin el masculí genèric. També, moltes editorials han revisat el llenguatge d’alguns llibres de text. Ara bé, per altra banda hem vist molta gent que no està d’acord amb aquesta actitud que prenen les escoles respecte l’ús del llenguatge inclusiu i opina que això ha fet que les nenes deixessin de sentir-se interpel·lades quan s’usava el masculí genèric.

4. METODOLOGIA

Com que l'objectiu d'aquest treball és descobrir quin és l'ús real del llenguatge inclusiu a les escoles, l'estudi està basat en els resultats obtinguts a través d'enquestes telemàtiques i entrevistes presencials a professionals de l'ensenyament.

4.1. Procediment

Així doncs, els resultats d'aquest estudi els he obtingut de dues maneres diferents. Per una banda, a través d'un formulari telemàtic, que he enviat a mestres coneguts i que aquests, al seu torn, l'han difós a altres docents perquè així pogués arribar a més gent i les dades fossin més representatives. Per altra banda, mitjançant setze entrevistes semiestructurades que he realitzat presencialment a mestres desplaçant-me fins les seves escoles. Vaig gravar aquestes converses per poder-les transcriure després, comptant sempre amb el permís dels entrevistats, de qui s'ha mantingut l'anonimat.

El primer pas, doncs, va consistir a elaborar les preguntes que després faria circular entre mestres amb alumnes de P5 fins a tercer de Primària, ambdós inclosos, en dos formats diferents: el que difondria de manera digital i que podien respondre els mestres de qualsevol escola catalana i el que faria servir presencialment a quatre escoles de comarques gironines.

Respecte al disseny, cal dir que tant les entrevistes presencials com les enquestes digitals tenen les mateixes preguntes i estan agrupades en sis apartats.² Al primer apartat es demanen dades del docent; al segon es demanen dades del centre al qual treballa, al tercer apartat es demanen dades de com el mestre treballa el llenguatge inclusiu a l'aula, el quart tracta sobre com els infants perceben el llenguatge inclusiu i si se n'han qüestionat l'ús, el cinquè apartat té a veure específicament amb les nenes i amb com aquestes perceben el masculí genèric plural i, finalment, el sisè té relació amb com els alumnes no-binaris perceben el masculí genèric. Amb tot això, buscava que les preguntes incloguessin tots els aspectes que relacionen l'ús del llenguatge inclusiu amb la seva aplicació en el món de l'educació (per això les preguntes tenen en compte els centres, les edats i gèneres del professorat, els materials didàctics, etc.). Tot i que les preguntes són les mateixes en els dos formats, cal dir que als formularis digitals les respostes són tancades perquè fos més fàcil fer-ne el recompte. Aquests han servit com a dades quantitatives. Per altra banda, les entrevistes fetes de forma presencial a les escoles, amb respostes obertes, han servit com a

---

²Als annexos I i II es poden trobar els dissenys de l'enquesta digital i l'entrevista, respectivament.

dades qualitatives, és a dir, que han aportat respostes més elaborades que simples “sí” o “no”.

4.2. Mostra

De les enquestes digitals, la mostra és de quaranta-sis participants aconseguits a través dels propis docents, que em van ajudar a difondre les enquestes a altres mestres. De les entrevistes presencials, la mostra és de setze participants obtinguts de quatre escoles situades a les comarques gironines; de cada una de les escoles envaig entrevistar quatre mestres (dos homes i dues dones).³

Pel que fa als centres,⁴ dos són a l'Alt Empordà, un al Baix Empordà i un altre a la Selva. De l'Alt Empordà, he anat a l'Escola Vallgarriga de Sant Miquel de Fluvià, poble de 755 habitants (IDESCAT, 2021). El centre es va inaugurar fa més de quaranta anys i és una escola pública d'educació infantil i primària. Es defineix, a la seva pàgina web, com una “escola catalana, pluralista, inclusiva, participativa i implicada amb l'entorn” i té “com a base de treball l'educació per a la diversitat, l'educació integral i de qualitat, l'educació en valors i una línia pedagògica compartida”. D'acord amb el que diu, dona molta importància “a la participació de l'alumnat, de les famílies i de l'entorn”. L'altre centre ha estat l'Escola Anicet de Pagès i de Puig situat a Figueres, ciutat de 47.043 habitants (IDESCAT, 2021). El centre és una escola pública d'educació infantil i primària d'alta complexitat pels baixos recursos econòmics de les famílies dels alumnes que hi estudien.

Les dues escoles restants es troben a les comarques del Baix Empordà i de la Selva. L'Escola Gaziel està situada a Sant Feliu de Guíxols, que té una població de 22.210 habitants (IDESCAT, 2021). El centre és, com els anteriors, una escola pública d'educació infantil i primària. Finalment, l'Escola Immaculada Concepció està situada a Lloret de Mar, població de 38.402 habitants (IDESCAT, 2021). El centre és una escola concertada d'educació infantil, primària, d'ESO i batxillerat. D'acord amb la seva pàgina web, el seu lema és “educar amb il·lusió ahir i avui un repte”. El centre es tracta d'un “espai formatiu al servei de l'educació cristiana”.

---

³Als Annexos III i IV es troben les respostes dels mestres a les enquestes telemàtiques i la transcripció de les entrevistes presencials, respectivament. Per mantenir l'anonimat dels participants, al llarg del treball aniré fent referència a les entrevistes pel número que tenen a l'annex IV. Així doncs, E1 serà l'entrevista número u de l'annex, E2 serà la número dos, i així successivament fins arribar a la setze.

⁴ Hi ha escoles que disposen de més informació a la seva pàgina web que d'altres, per això d'unes en puc donar més dades que d'altres.

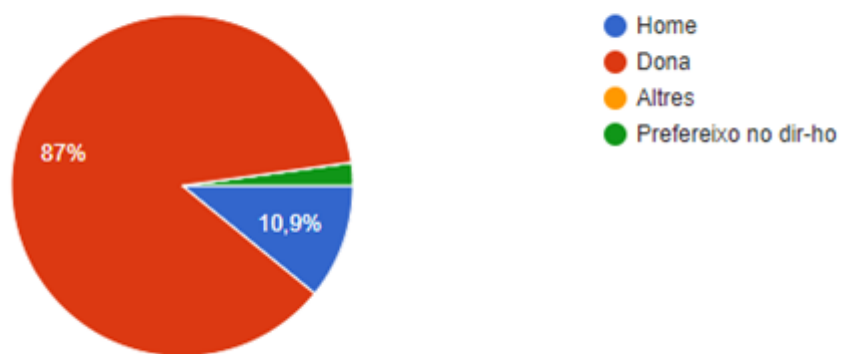
5. ANÀLISI DE LES DADES

Les gràfiques estan realitzades només amb els resultats de les enquestes amb respostes tancades dels formularis de Google perquè els resultats de les entrevistes presencials amb respostes obertes els analitzo a part. Així, doncs, a l'hora d'analitzar els resultats, parlaré de mestres enquestats per referir-me als que han respost l'enquesta telemàtica i de mestres entrevistats per referir-me als que he m'han respost de manera presencial.

5.1. Dades del mestre

Amb quin gènere t'identifiques?

46 respostes

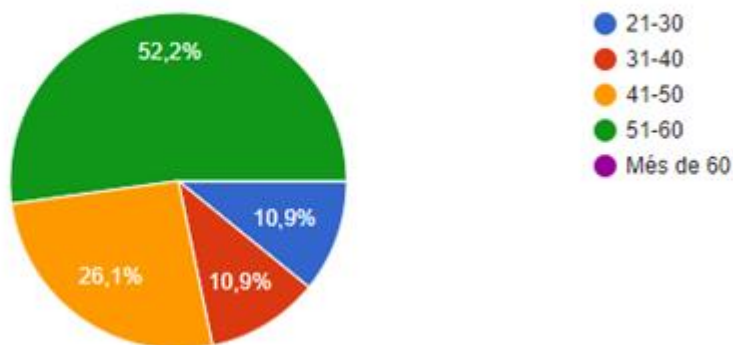

Gràfic 1: Identificació de gènere

Com podem veure al gràfic 1, un 87% dels participants que han contestat l'enquesta s'identifica com a dona. Un 10,9% s'identifica amb el gènere masculí i només un 2,1% ha optat per no dir el seu gènere.

Quina edat tens?

46 respostes

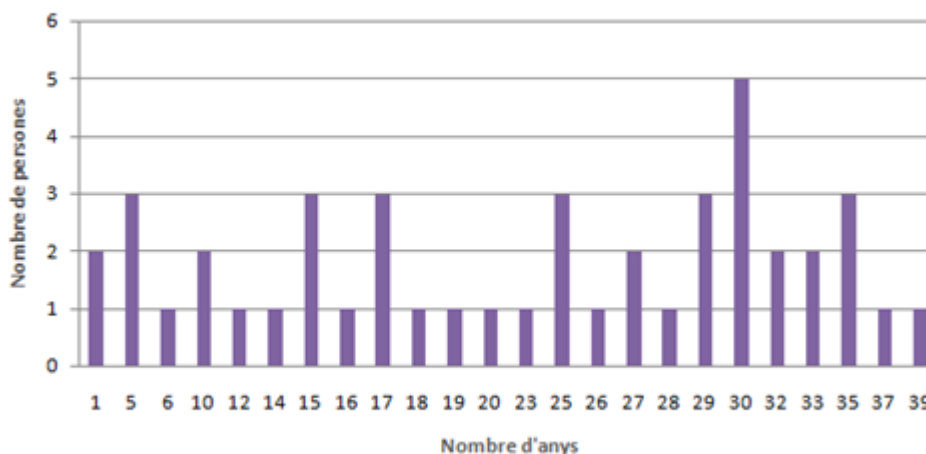

Gràfic 2: Intervals d'edats

Tal com podem observar al gràfic 2, l'edat majoritària de la gent enquestada es troba entre els 51 i els 60 anys i representen el 52,2% dels participants. En segon lloc trobem els docents de 41 a 50 anys, amb un 26,1%. Finalment, el percentatge restant de la gent que ha respost el formulari és divideix a parts iguals entre els mestres de 31 a 40 anys i els de 21 a 30 anys, corresponent un 10,9% a cada grup.

Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?

46 respostes

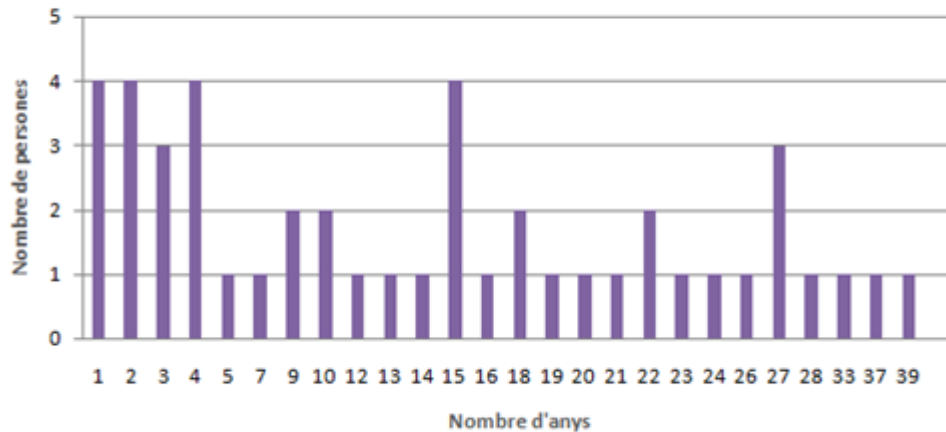
Gràfic 3: Anys d'exercici de la professió

El temps que els docents fa que es dediquen a l'ensenyament és important perquè va lligat amb el seu grau d'experiència i, per tant, amb la quantitat de casos relacionats amb el llenguatge inclusiu que han viscut a l'aula, que són els que anirem veient al llarg de tot

l'anàlisi dels resultats. Com podem observar al gràfic 3, la majoria dels mestres enquestats fa més de vint anys que exerceix la professió.

Quants anys fa que treballes al centre actual?

46 respostes

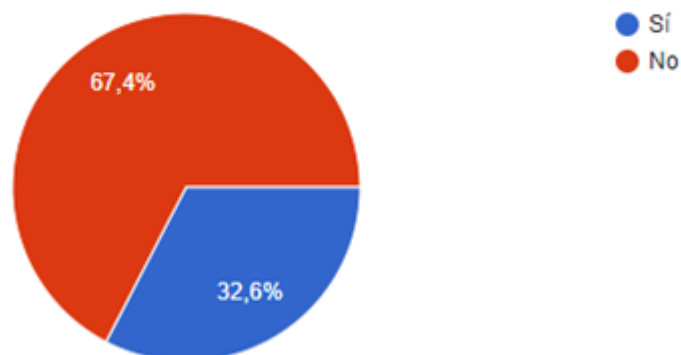
Gràfic 4: Anys de docència al centre actual

Aquesta pregunta va lligada amb l'anterior i és important perquè té relació amb el docent i el centre. Permet saber la informació que tenen de l'escola els mestres i, sobretot, si els que fa més temps que són al centre han vist una evolució en l'ús del llenguatge inclusiu. Com observem al gràfic 4, els resultats són molt variats.

5.2. Informació del centre

Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?

46 respostes

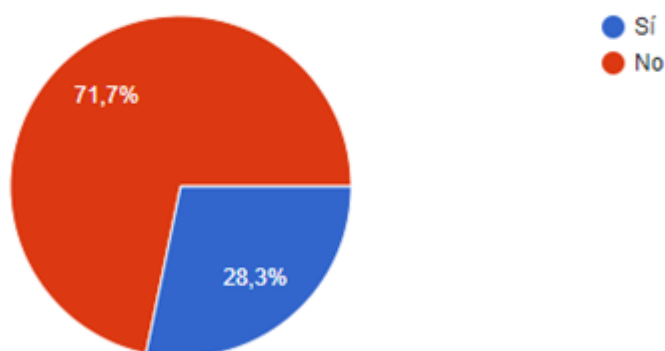
Gràfic 5: Coneixement o no de recomanacions per part del centre

D'acord amb els resultats reflectits al gràfic 5, un 67,4% dels enquestats no sap si el centre on treballa té recomanacions sobre com s'ha d'aplicar el llenguatge inclusiu.

A grans trets, dels resultats en podem extreure que la majoria dels mestres no saben si les escoles on treballen tenen protocols respecte quin ús han de fer els docents del llenguatge inclusiu. És cert que molts mestres afirmen en les entrevistes que ells, de forma personal, el tenen en compte a les aules i en fan ús, però que l'escola no els ho ha passat per escrit. Un dels mestres afirma "ara mateix és més a nivell de cadascú" (E1). Un altre mestre afirma el mateix, dient que "és tot a nivell individual. Com a directriu de centre diria que no n'hi ha cap" (E6). Ara bé, dins d'un mateix centre, hi ha mestres que sí que tenen constància que hi ha una normativa escrita mentre que, per altra banda, d'altres no en coneixen l'existència. Un mestre exposa que no ha rebut cap directriu per part del centre perquè l'equip de mestres ja sap quin llenguatge ha de fer servir: "no, perquè ja ho sabem" (E12) i afegeix que "a l'hora de fer les activitats ho tenim sempre en compte" (E12). Tot i així, un docent comentava que sí que solen fer reunions de claustre per parlar-ne, però que no s'ha posat per escrit: "no hi ha un protocol clar, però sí que en parlem molt al claustre. I ara cada vegada més" (E14).

Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?

46 respostes

Gràfic 6: Coneixement o no de recomanacions per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat

Segons el resultat reflectits al gràfic 6, el 71,7% dels enquestats no han rebut informació directa per part de la mateixa Generalitat, mentre que el 28,3% sí que l'han rebut.

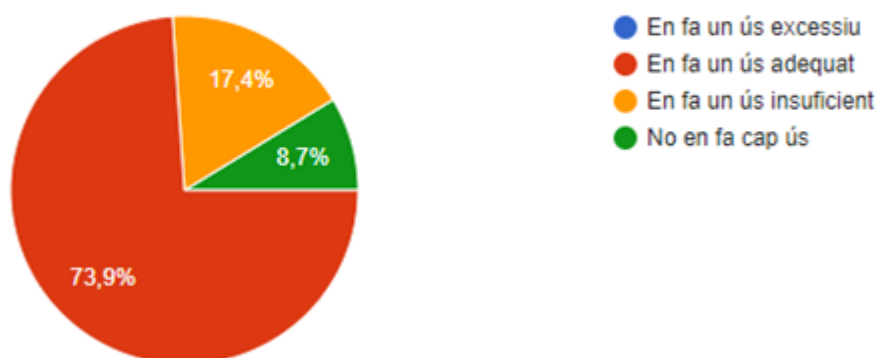
A les entrevistes, alguns mestres explicaven que havien rebut documents amb informació sobre l'ús del llenguatge inclusiu i d'altres de forma puntual i en dies concrets com, per

exemple, el vuit de març: “no he rebut res específic. Com a molt una cosa puntual, el dia de la dona sí que reps alguna cosa” (E10). Ara bé, també és cert que alguns mestres no n'estaven segurs perquè “hi ha vegades que no em llegeixo les coses que m'envien. Per tant, podria ser, però no ho he llegit” (E16). Hi ha mestres que sí que recorden haver rebut informació sobre cursets, ja que, com explicava un docent, els docents: “sí que és cert que el sistema et comenta com hauria de ser el que passa que els recursos brillen per la seva absència[...] però jo crec que els recursos fallen. I sí que tens molt de suport per part de l'inspector i la gent té molt bona voluntat però crec que des del departament s'hauria de posar més pressió en aquest sentit [...] quan trepitges escola en dia a dia, les coses canvien” (E13). Altres docents diuen que sí que han rebut recomanacions de fer cursos, però que no és tan fàcil perquè a vegades “no tens els recursos. Hi ha molts protocols i moltes maneres però a vegades per aplicar tot això necessites uns recursos, ja siguin materials, econòmics o personals. I això no ho tens” (E14).

Alguns mestres han decidit formar-se: “he llegit coses pel meu compte” (E8). Però el problema és que molts docents diuen que es troben amb el fet de no tenir les eines necessàries per saber trobar la informació o per saber com aplicar-la: “potser hauríem de fer un reciclatge tots els mestres, perquè jo no sabia ni per on començar a fer-ho. Tot i que he llegit coses, tampoc m'hi he posat jo per saber com haig d'adreçar-me a la gent, intentant integrar tothom” (E8). Per tant, acaben reconeixent que no tenen les eines necessàries per poder fer ús d'aquest llenguatge inclusiu que inclogui tothom.

Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, creus que el centre:

46 respostes

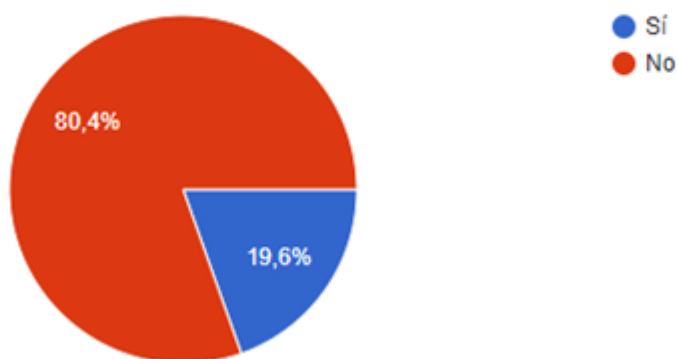
Gràfic 7: Ús del llenguatge inclusiu al centre

Com podem observar al gràfic 7, el 73,9% dels enquestats afirma que el centre al qual treballen fa un ús adequat del llenguatge inclusiu.⁵ En segon lloc trobem que un 17,4% dels mestres opina que se'n fa un ús insuficient i un 8,7% creu que no se'n fa cap ús. Veiem també que no hi ha ningú que hagi respost que se'n faci un ús excessiu.

Cal dir que a les entrevistes els resultats són molt semblants. Una mestra apunta que: “si es tracta de llenguatge verbal, jo crec que insuficient. [...] I si es tracta de llenguatge escrit, que seria quan fem circulars o quan fem documents, és acceptable. No és excessiu, però és acceptable” (E14). Aquesta és una opinió que comparteixen molts mestres: “quan fas un escrit és quan ho veus més, però un dia faré una cosa o un dia en faré una altra” (E10). Per tant, aquí es recalca la diferència entre la llengua parlada i la llengua escrita, com apunta un docent: “si parlo per mi intento que sigui completament inclusiu: *nens, nenes, infants*. Sobretot quan redacto, quan parlo sí que a vegades se me'n va. No soc la persona perfecta en aquest cas, però sí que tinc molt en compte això. Però sobretot faig servir *infants, alumnes*” (E13). A més a més, un mestre fa una aportació sobre l'ús del llenguatge inclusiu al seu centre. Diu que “si no me n'he adonat és perquè se'n fa un ús insuficient” (E6).

A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?

46 respostes

Gràfic 8: Observació del llenguatge inclusiu als llibres de text

Tal com mostren els resultats del gràfic 8, un 80,4% dels enquestats afirma no fixar-se en si el material didàctic fa servir fórmules inclusives.

⁵Cal dir que tant a la descripció de les enquestes com a les entrevistes es deixava clar de quin tipus de llenguatge inclusiu es parlava per tal que no hi hagués confusió a l'hora de respondre les preguntes; més endavant veurem una pregunta en què cada mestre exposa, des del seu punt de vista, què entén per llenguatge inclusiu.

Comenten els mestres entrevistats que a l'hora d'escollir llibres de text, paren atenció a altres detalls. Pel que fa al material didàctic, a Cicle Inicial (amb infants de sis i set anys) no es fan servir llibres de text: "a Inicial no treballem amb llibres de text, treballem més amb material que fem servir a les xarxes, via fitxes interactives o així, o material que ens creem nosaltres" (E1). Un mestre comenta que tenir en compte el llenguatge inclusiu es troba al mateix nivell que mirar-ne els continguts "durant el temps que he fet de tutor ho he mirat una mica tot. I això hi és inclòs" (E10). Per tant: "més que el tema inclusiu [...] el que es mira és que els llibres siguin competencials, que és el que et demana el Departament actualment" (E13).

A més a més, hi ha altres mestres que diuen que confien en l'editorial i no revisen el llenguatge que s'hi fa servir: "confies tant en una editorial, perquè quan tens manca de temps de vegades confies en una editorial i mires molt que regeixi molt currículum. [...] Sí que és veritat que ells hi estan molt més ficats que nosaltres i ho tenen bastant més en compte. Però no, no ho mirem com a centre" (E14). Una altra mestra comparteix el mateix punt de vista: "es miren altres coses més que el llenguatge inclusiu. És veritat que avui en dia els llibres de text intenten aplicar-lo ja. Els llibres que hem triat aquest any per exemple sí que el tenen, el que passa que no va ser una cosa amb la qual ens vam fixar" (E15).

Si has respost que sí a l'anterior, de quines fórmules es tracta?

En relació amb els resultats de les enquestes, d'aquest 19,6% que ha respost que sí que té en compte les fórmules inclusives a l'hora d'escollir els llibres de text, les fórmules majoritàries són les "formes genèriques, impersonals... que incloguin els dos gèneres" i les "formes dobles, formes genèriques, evitar estereotips, pressupòsits que assignen al gènere femení manca de prestigi, pronoms desgeneralitzadors, expressions despersonalitzades...". Una de les respostes apunta que intenta "eliminar els rols clàssics". També veiem docents que diuen que es fixen que els llibres continguin un "llenguatge que tingui en compte a tothom, que eviti un llenguatge exclouent davant la diversitat" i "llenguatge no sexista". Tot i així, una altra resposta puntualitza que "no ho sé però no hi ha l'opció de triar. Jo crec que es té en compte que es parli de nens i de nenes, les imatges... però es prioritzem els temes metodològics, d'interculturalitat... tot i que amb això no vull dir que siguin mes importants".

5.3. Ús del llenguatge inclusiu a l'aula

Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?

Les respostes dels enquestats es poden agrupar segons els continguts. En primer lloc, trobem els docents que opinen que el llenguatge inclusiu és representar a parts iguals els nens i les nenes: “parlar de manera que tant els nens i les nenes se sentin inclosos”, “que tingui en compte tots els nens/es”, “aquell que fa partícip a tothom”, “el que té en compte les nenes i els nens, els dos gèneres...”, “un llenguatge on tothom s'hi senti inclòs o inclosa”, “no fer servir sempre el gènere masculí” i “igualtat entre gèneres”. En segon lloc, veiem els docents que relacionen el llenguatge inclusiu amb el respecte: “llenguatge respectuós amb nostra forma de ser”, “aquell llenguatge que té en compte totes les persones en la seva diversitat”. En tercer lloc, trobem els mestres que no volen fer diferències entre nens i nenes: “aquell que evita marcar les persones com a homes i dones”, “no fer diferències entre masculí i femení”, “on sigui representat tot el col·lectiu de persones”. En quart lloc, veiem els docents que relacionen el llenguatge inclusiu amb el llenguatge no sexista: “no sexista”, “fer un ús no sexista del llenguatge, evitar un llenguatge discriminador o que incorpori prejudicis...”, “el que no és sexista i no dóna més valor o preferència a un sexe en concret”. En aquesta pregunta alguns mestres també han optat per qualificar el llenguatge inclusiu a l'escola. Uns han dit que era “insuficient” i d'altres que era “suficient”. D'altres, han optat per explicar el que fan a l'aula: “no és fàcil però cal fer l'esforç sempre! A nivell de llenguatge procuro usar paraules neutres que ens incloguin a tots i totes... i si no el conec, uso formes masculines i femenines...”.

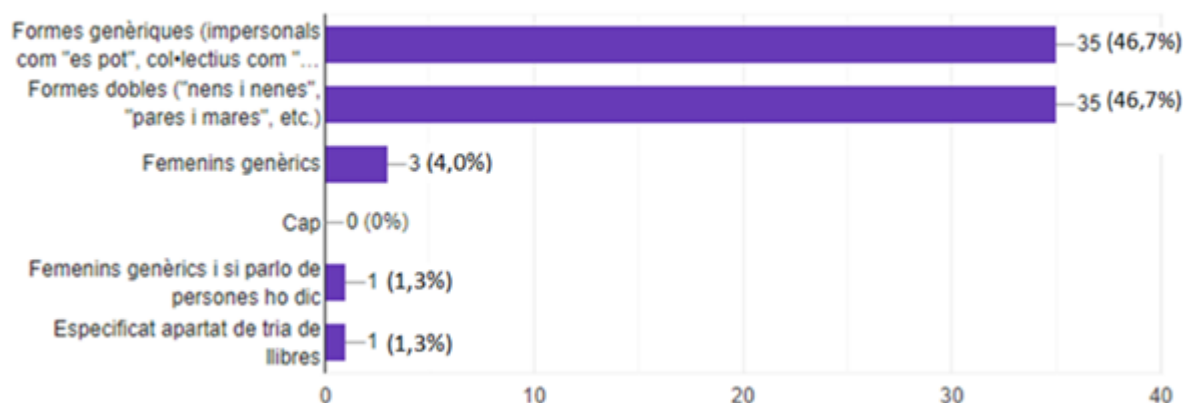
Ara bé, veiem que la majoria de respostes tenen com a base el binarisme nen/nena, ja que són poques les respostes que contemplen una altra opció: “utilitzar vocabulari neutre com ara infants i si no fer servir els dos gèneres, per exemple nens i nenes”, “procurar parlar sense que intervingui el gènere”.

Pel que fa a les entrevistes presencials, a grans trets, veiem que hi ha paraules clau que es van repetint, entre les quals destaquen *igualtat* i *inclusió*, sobretot perquè molts mestres recorren al terme “inclusió” per definir “llenguatge inclusiu”. Per tant, el defineixen com “un llenguatge que inclogui tots els gèneres, masculí i femení principalment, i que no sigui només exclusiu d'un aspecte” (E5) o amb elements que fan referència a la inclusió: “perquè fa que tothom es pugui sentir més inclòs en el grup” (E6). A més a més, seguint en aquesta línia, molts dels docents coincideixen amb el fet que no s'ha de discriminar, que s'ha d'incloure tothom i que, sobretot, s'ha de respectar tothom. D'altres coincideixen a definir-ho com el fet de no parlar exclusivament en masculí o en femení, com diu una mestra: “no parlo

només de nens i nenes” (E10) o una altra docent que diu: “potser a vegades no només dir *nens/nenes* sinó utilitzar potser més paraules més globals com per exemple *infants, alumnes*” (E15). És cert que hi ha mestres que diuen que no es tracta només de desdoblar, sinó també de pensar constantment en què i com ho diràs: “ho tens molt present a l’aula, però no només amb el llenguatge inclusiu, sinó també amb què diràs, com ho diràs i amb el que transmetes, perquè com que som el seu model no em surt la parla espontània i penses molt abans de parlar” (E4). Un mestre expressava que. “a l’alumnat els diria que el llenguatge inclusiu és la manera de referir-nos a tots d’una manera que no sigui o nenes o nens. Per exemple, en comptes de dir “els nens o les nenes” dir l’*alumnat* o els *infants*” (E2). Per a un mestre, per exemple, el llenguatge inclusiu és el llenguatge “normal”: “per mi és el llenguatge normal. No penso “vinga, ara utilitzaré llenguatge inclusiu”. És alguna cosa que des de sempre he fet de forma normal” (E12).

Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l’aula?

75 respostes

Gràfic 9: Mecanismes usats a l’aula

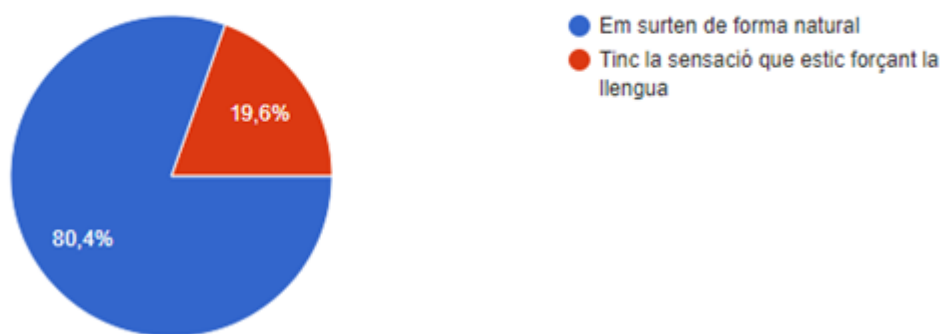
Tenint en compte que cada mestre podia escollir més d’una de les respostes proposades en el formulari, la majoria de mecanismes que els docents utilitzen són els que hem anat veient a les preguntes anteriors. Els més utilitzats de tots, amb un 46,7% cadascuna, són les formes genèriques i les formes dobles. Només un 4,0% dels mestres fa servir exclusivament el femení genèric. Ara bé, veiem que tots els enquestats fan servir algun mecanisme i que no n’hi ha cap que parli exclusivament en masculí genèric (gràfic 9).

Pel que fa a les entrevistes, quan es tracta dels mecanismes d’inclusió, cada docent té els seus propis mètodes perquè cap alumne no se senti fora del discurs. Hi ha una mestra que explica que “a mi el que em serveix és fer-los servir a ells d’exemple: uns tenen els ulls verds, d’altres marrons, uns porten ulleres i d’altres no i en base a això, quan ells

s'identifiquen a ells mateixos, després pots ampliar el vocabulari, però sempre en base a ells" (E3). Hi ha una mestra que parla directament de "persones" i no de nens i nenes: "jo normalment parlo d'alumnes, de persones. Com que faig l'assignatura d'educació en valors i em trobo que tinc hindús, magrebins, sempre intento parlar de persones perquè integri tothom. No parlo només de nens i nenes" (E8). Una altra mestra opina igual i ho podem veure quan diu que: "potser a vegades no només dir "nens/nenes" sinó utilitzar més paraules més globals com, per exemple, *infants*, *alumnes*" (E15). Tant en els mestres entrevistats com als enquestats predomina l'ús de paraules genèriques i de desdoblaments.

Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació d'estar forçant la llengua?

46 respostes

Gràfic 10: Ús dels mecanismes de forma natural o forçada

Si observem el gràfic 10, al 80,4% dels enquestats les fórmules inclusives els surten de forma natural i només un 19,6% dels docents té la sensació que està forçant la llengua.

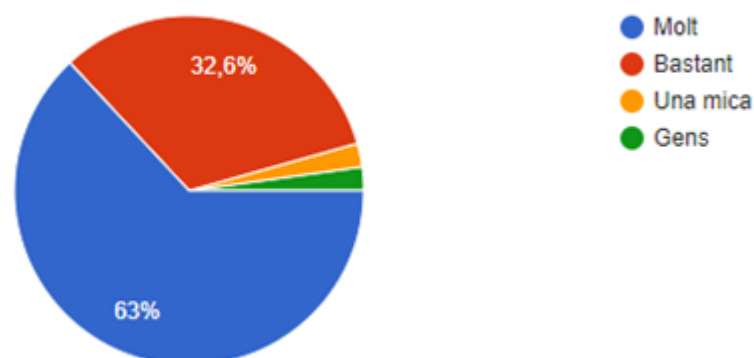
Ara bé, els resultats de les entrevistes varien una mica respecte dels de les enquestes, ja que aquí els docents mostren més la dificultat que tenen per adaptar-se a aquests mecanismes. Un d'ells explica que: "a l'hora de dir *nens i nenes* a vegades sí que noto que ho estic forçant una mica, sobretot perquè de tota la vida ens havien ensenyat que el genèric era el masculí. Però si has treballat el tema i t'interessa que tothom s'hi pugui sentir inclòs i l'has de forçar, el forces una mica" (E1). Una altra mestra té una opinió semblant: "al principi em va costar, però em va acompanyar molt veure les xarxes i veure la televisió i les reivindicacions d'aquests col·lectius i empatitzar amb ells. La meva feina és treballar perquè les generacions que venen siguin més tolerants" (E9). Ara bé, un altre diu: "em surten perquè hi he anat treballant, però de forma natural no. M'obliga a fer-ho perquè de natural em sortiria parlar amb masculí" (E6). Tot i així, hi ha mestres a qui no els suposa cap mena de problema canviar *nens* per *nens i nenes*: "per mi tan és posar *nens* un cop o *nens i*

nenes” (E10). Una mestra afirma que “verbalment a vegades no en soc ni conscient, però crec que faig servir molt formes genèriques. [...] Si n’ets conscient sí, però moltes vegades haig de reconèixer que no” (E14) i té la sensació que força la llengua quan fa servir aquests mecanismes: “quan els faig, estic forçant la llengua, en soc conscient, de forma natural no em surten” (E14). Una mestra ha expressat els seus dubtes quan s’ha de dirigir a la classe dels Cargols: “a classe sempre dic *els nens i les nenes* o *tots els cargols i cargolines*. A vegades me n’adono que dic els cargols i penso *i les cargols, no?*” (E11). Li succeeix el mateix a una altra mestra: “nosaltres som la classe dels Bolets. No podíem ser els Bolets i les Bolets. Ja ho deixem així. Aquí sí que hi hauria un problema de comprensió” (E9).

Una mestra diu que per a ella era molt fàcil fer servir el llenguatge inclusiu: “a mi personalment no m’han recomanat que ho faci, però ja em surt, ja em neix” (E7). Reconeix, ella mateixa, que és un aspecte que va relacionat amb l’edat dels docents: “la gent més jove potser ho fa més, però la gent que és més gran no està acostumada a fer-ho perquè abans no hi era i no estan acostumats a fer servir el llenguatge inclusiu” (E7). Un altre docent explica que: “em surt perquè ja ho porto integrat perquè ja és una cosa que nova amb mi” (E13), fent referència a l’exclusió. Una mestra diu que les docents adopten el llenguatge inclusiu amb més facilitat: “em surten de forma súper natural. És una cosa que he adoptat fàcilment. Jo com a dona, aquest fet fa que també em plantegi les coses i pensi “per què només nens?” i a vegades dic *nenes* directament” (E15).

Creus que és important l’ús del llenguatge inclusiu a l’aula?

46 respostes

Gràfic 11: Importància donada a l’ús a les aules

Tal com ens indica el gràfic 11, el 63% dels enquestats creu que el llenguatge inclusiu a les aules és molt important. En segon lloc, el 32,6% creu que és “bastant important”. En últim

lloc, amb un 2,2% cadascun, veiem que els resultats que tenen menys representació són els que creuen que és “una mica important” i “gens important”.

Justifica la resposta anterior

Pel que fa a les justificacions dels enquestats, veiem que els que han respost que és “molt important” l'ús del llenguatge inclusiu a les aules donen arguments diversos: exposen que “actualment la societat està lluitant per una igualtat entre gèneres i a més a més s'estan visibilitzant molts casos relacionats amb la identificació de gènere, per tant l'escola ha d'acompanyar els infants en aquesta realitat”, també que el llenguatge inclusiu és important “per incloure a tothom i no transmetre estereotips sexistes a les noves generacions”, perquè “l'alumnat passa moltes hores escoltant les mateixes fórmules i és important que tothom s'hi senti identificat”, per donar “als infants un model no sexista els estem educant per ser persones respectuoses”, perquè “si volem canviar el món, hem de canviar com l'ensenyem”, “per evitar que algú es pugui sentir malament”, perquè “és important per sentir que és cosa de tothom, perquè el missatge ens ha d'arribar d'igual manera i ens ha d'implicar igual a tothom!”, perquè “sense ser conscients hem anat alimentant al llarg de la història, les diferències entre sexes”, perquè “hem de canviar el xip” i “és necessari utilitzar aquest llenguatge perquè actualment encara els infants fan moltes diferències per sexe i fins i tot remarquen molt el que és de nenes i el que és de nens”, perquè “tothom s'ha de sentir representat, no hi ha un gènere més important que un altre”, perquè “allò que no s'anomena no existeix, o va desapareixent, o té menys importància...”, perquè “hem de donar cabuda a totes les opcions de gènere perquè cal posar-nos al dia amb la societat actual i el primer pas es a l'aula”, perquè “l'escola és una eina, però només hi passen unes hores. Estan sotmesos a inputs per part de les xarxes socials, amics i famílies on no es fa servir ni es promou”, perquè “tenir-ho en compte ajuda a normalitzar el que hauria d'haver estat sempre, igualtat”.

Per altra banda, el 32,6% dels enquestats que creu que és “bastant important” ho justifica de la següent manera: “de vegades crec que se'n fa un abús i atempta contra la naturalitat de la llengua”, “és correcte. Però tampoc se n'ha de fer un ús exagerat, sempre que es pugui utilitzar mots genèrics”, “penso que la realitat és canviant, per tant cal evolucionar, adaptar-nos als temps actuals per crear nous models educatius. Això sí, amb seny!”, “hem de desincrustar el llenguatge referit només en masculí. Però sense exagerar. Amb les persones, sí, però la llengua té gènere i no cal carregar-s'ho tot”, “és important no sobrecarregar la conversa, ja que l'alumnat que aprèn la llengua es pot confondre molt, sobretot a infantil que encara tenen dificultats en definir gènere i nombre de les paraules”, “cal evitar ser excessiu en determinades visions. Hi ha elements del llenguatge que jo no

considero poc respectuosos”, “crec que és necessari però crec que hi ha extrems que no són positius. Si el masculí no pot ser genèric. Per a mi el femení crec que tampoc ho hauria de ser. Per a mi la discriminació positiva també és negativa”.

Les persones que han respost que el llenguatge inclusiu és “una mica important” i “gens important” justifiquen la seva resposta dient que “està bé tenir-lo en compte però sense obsessionar-se. Sovint, quan se n’abusa es crea una discriminació per positiva” i que “la llengua és un element i tot depèn de l’ús que en fem”, respectivament.

En relació amb les entrevistes presencials, cal dir que els mestres han tingut l’oportunitat de fer reflexions més àmplies i, per tant, més completes. Els arguments en defensa del llenguatge inclusiu són, en la seva majoria, relacionats amb la voluntat que tothom se senti igual d’identificat “perquè els nens i nenes es vagin acostumant que sigui per tots i que no es pensi exclusivament en nens en un cas o en nenes en l’altre” (E5). Per altra banda, també és cert que molts docents comentaven que es troben perduts quan s’han de dirigir a tota la classe i no volen deixar-se ningú. Per evitar aquests conflictes, hi ha mestres que eviten fer servir paraules amb connotacions de gènere: “a l’alumnat els diria que el llenguatge inclusiu és la manera de referir-nos a tots d’una manera que no sigui o *nenes* o *nens*. Per exemple, en comptes de dir “els nens o les nenes” dir l’*alumnat* o els *infants*” (E2). Un altre cas és el d’una mestra que defensa l’ús del llenguatge inclusiu perquè diu que a través de desdoblar ajuda les nenes a veure que poden fer el mateix que els nens: “hi ha una alumna que ha decidit que vol ser *bombera*. Pot ser *bombera*? A mi si de petita m’ho haguessin preguntat hagués dit que no. Doncs elles ho tenen tan naturalitzat que et diuen que sí” (E9).

Un mestre opina que, pel que fa a l’ús del llenguatge inclusiu “mai és suficient” (E13) l’ús que se’n fa. Ara bé, no tothom pensa de la mateixa manera, ja que hi ha docents que diuen que no ens hi hem d’obsessionar tant: “si tu parles i dius *nens* només, no passa res. Crec que no ens hi hem d’obstinar, perquè si n’estem tan pendents no farem ni de mestres ni de persones” (E10). Un altre mestre opina que: “és més important la pràctica, és a dir, l’experimentació, el model que tu li dones, que sigui igual la manera com tu et comportes davant d’un noi i davant d’una noia. I si tu ho sents de forma natural, ells ho perceben de forma natural i si tu tens algun problema, ells ho perceben com un problema” (E7). Tot i així, com diu un docent, el tema del llenguatge inclusiu de gènere “és complicat” (E13) ja que no tothom l’acaba de tenir del tot clar: “hem de tenir ben clar els mestres què és el llenguatge inclusiu. I això no ho tenim” (E12).

Tornant al punt de vista de la defensa del llenguatge inclusiu, un mestre afirma que si en fa és per “treure aquesta història que quan parles amb masculí les nenes s’han de sentir

incloses amb el que estàs dient però quan parles en femení els nens s'ofenen i et diuen "és que jo no soc una nena". Per canviar aquests rols de gènere s'ha de començar per algun lloc i suposo que el més bàsic és el llenguatge" (E6). Molts mestres són conscients que la manera de parlar i de rebre el missatge estan canviant: "ara ells ja no parlen en masculí com parlàvem nosaltres per fer plurals, sinó que moltes vegades ho veus quan diuen *els meus amics i les meves amigues*. Abans eren *els meus amics*. A ells no els sobta com ens sobtava a nosaltres" (E9). Aquí podem veure un dels exemples, doncs, de com els mateixos infants fan servir el llenguatge inclusiu.

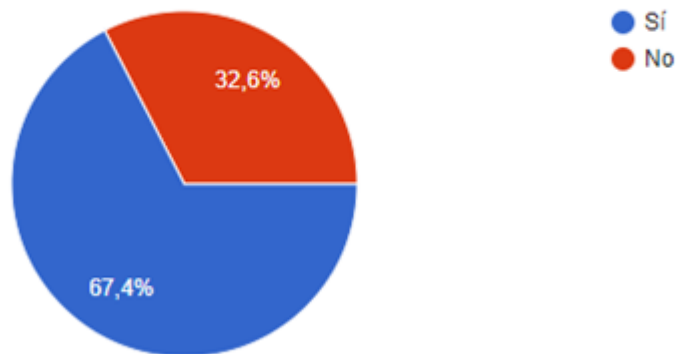
Com hem comentat anteriorment, hi ha docents que opten per aplicar el llenguatge inclusiu en comptes d'explicar-lo. Així és més fàcil pels infants entendre el concepte "perquè quan són tan petitons ells aprenen amb l'exemple bàsicament, més que amb un tema teòric" (E9).

Un detall important a destacar és la diferència que hi ha entre els mestres que han fet les oposicions i els que no. Els mestres que han fet les oposicions confirmen que abans de fer-les no tenien el llenguatge inclusiu tant en compte però que, a partir d'aquí, van començar a ser conscients de la seva importància. Un mestre explica que "com que l'any passat m'estava preparant oposicions, sí que és cert que aquest tema havia de quedar com molt clar i tu havies de parlar amb llenguatge inclusiu amb el tema de preparar les oposicions, els casos pràctics, o la teva programació" (E1). Aquest mateix mestre afirma que no donava gaire importància al llenguatge inclusiu ja que ell, pel fet de ser home, sempre s'havia sentit inclòs. Però que, gràcies a les oposicions, es va adonar que la situació no era igual per tothom: "potser jo no en tenia la perspectiva perquè ja et senties inclòs sempre. Però entenc que pot haver-hi gent que no. [...] Hi ha gent que pot sentir que si parles en masculí genèric no hi està integrat i per això fas l'esforç" (E1). Una mestra recalca com va ser d'important per ella fer-les: "fa tres anys que em vaig treure les oposicions i allà sí que ens ho van remarcar moltíssim que s'havia de fer servir un vocabulari inclusiu. Però clar, jo com a mestre si no m'hagués tret les oposicions, no. Potser a partir d'aquí jo també en vaig ser més conscient" (E15).

Els llibres de text, de lectura, el material didàctic... fan ús del llenguatge inclusiu?

46 respostes

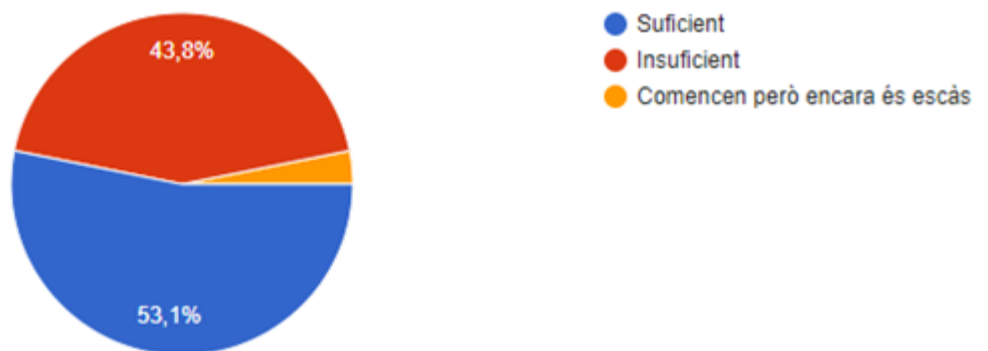

Gràfic 12: Ús del llenguatge inclusiu en llibres de text i altres

Pel que fa a les respostes reflectides al gràfic 12, veiem que un 67,4% dels docents afirma que els materials didàctics que fan servir a l'aula fan ús del llenguatge inclusiu, mentre que un 32,6% dels mestres utilitzen materials que no en fan ús.

En cas que hagi respost que sí, creus que és:

32 respostes

Gràfic 13: Valoració de l'ús del llenguatge inclusiu en llibres de text i altres

Com podem observar al gràfic 13, un 53,1% dels enquestats considera que el llenguatge inclusiu present als llibres de text és suficient, mentre que el 43,8% creu que és insuficient. Una de les persones que ha respost el formulari opina que "comencem, però encara és escàs".

5.4. Percepció del llenguatge inclusiu en els infants

Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

En aquesta pregunta podem veure que la majoria de respostes són similars. Podem llegir diverses vegades que és percebut “amb normalitat”, “actualment, de manera normal”, “bé”, “amb naturalitat, com el que ha de ser”. Hi ha mestres que comenten que “no ho analitzen, però s’hi senten inclosos” i que “no sé si se n’adonen” i d’altres que expliquen que depèn força de l’edat dels infants: “de manera natural, (els infants més petits)”, “sí, tinc infants a P4 que ja ho fan servir: exemple quan es diuen bon dia contesten: a tots i a totes”, “a infantil jo crec que ho viuen de manera molt natural”, “depèn del grup i del nivell, encara no coneixen prou lèxic per fer servir termes neutres, però és cert que com a mestres els hauríem d’involucrar més en el seu ús i no tant en el nostre discurs com a models” i “depèn de l’edat ho perceben o no... S’hi van acostumant i s’ha de fer des de ben petits”. En relació a això, veiem que hi ha dos docents que apunten que potser el problema el tenim els adults: “amb normalitat. Crec que som els adults qui donem una importància que no té. Hauria de ser un llenguatge interioritzat i normalitzat” i “per ells és totalment natural, som nosaltres que fem biaixos”. Una resposta apunta que “crec que no en són conscients. Ho troben normal i no es plantegen que hi pugui haver una discriminació cap a cap banda”.

Ara bé, segons alguns mestres, hi ha infants que ho perceben “de vegades estrany”, fins i tot n’hi ha que “a vegades riuen”, “a vegades depèn de l’infant”, “per això s’ha de normalitzar”, alguns “a poc a poc les van percebent com a alguna cosa normal, però hi ha a qui encara li sona estrany”.

A les entrevistes presencials podem observar que els resultats coincideixen amb els de les enquestes. Una mestra ho diu així: “jo crec que no en són conscients, almenys a infantil, amb els que estic jo, fins a cinc anys, quan utilitzo fórmules inclusives o el llenguatge inclusiu no hi paren atenció i tampoc no et rectifiquen. No saben si allò està bé o si ho estic dient malament, sinó que ho accepten i no se n’adonen” (E5). Per tant, repeteix una altra mestra, “els petits no se n’adonen, no en són conscients” (E11). Una docent apunta que “ells no en són conscients, jo crec. És a dir, quan tu parles amb ells, no es paren a pensar el fet de *nen, nena*, el que sigui en cada cas. Llavors tu dones mecanismes. Potser quan siguin més grans segur que se n’adonaran. A Cicle Superior, per exemple, tinc la sensació que a casa no ajuden. Llavors aquí el que es fa és intentar que ho puguin entendre” (E13). Quan són tan petits, “com que és el dia a dia d’ells, no tenen cap mena de reacció, ho troben de manera natural” (E4). Així doncs l’edat és un factor molt important, com afirma aquest mestre: “crec que amb normalitat, sobretot si de petits estan acostumats a sentir-ho. De la

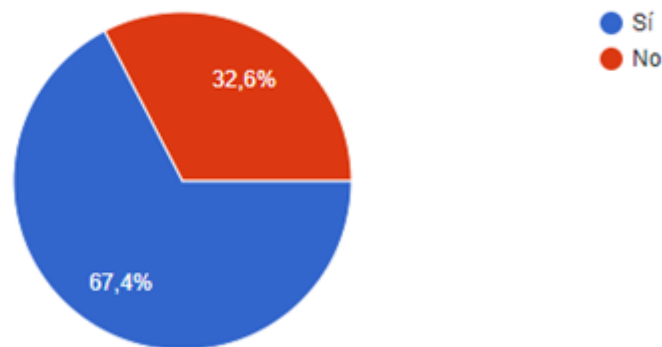
mateixa manera que segurament a la nostra generació vèiem com més normal quan parlaven amb el masculí genèric” (E1). La majoria de mestres coincideixen que a Cicle Inicial els infants no estan tan influenciats per la societat “jo t’estic parlant de Cicle Inicial i aquí són bastant innocents, no estan molt marcats encara pel que diu la societat i els surt bastant natural. I el fet que els mestres també ho fem doncs ajuda que ells ho facin” (E15) però que els més grans comencen a trobar-ho estrany. Per tant, el que alguns docents fan és anar-los recordant que a la classe hi ha tant nens com nenes: “n’hi ha molts que ja donen com a obvi el que els estàs explicant, però els recordatoris sempre van bé. Però sempre estan disposats a aprendre. En ser tan petits no li donen tanta importància” (E3). Un mestre també ha observat aquest canvi. Diu que “ara bé, a primària és diferent. Si tu diguessis “veniu els nens a fer fila” no sé si vindrien només els nens i les nenes no vindrien, encara que tu et referissis a tota l’aula” (E7). La reacció dels nens una mica més grans ja sol ser més de sorpresa, perquè no hi estan acostumats: “en el moment que ho normalitzes i ho fas sistemàticament no hi ha cap manifestació per part dels nens. Potser el primer dia et diran “totes?” i tu els diràs “sí totes i tots, tots i totes, ho puc dir d’una manera o d’una altra” i ja estarà” (E2).

És en aquesta pregunta a la qual molts mestres lliguen el canvi de comportament dels infants respecte el llenguatge inclusiu amb la societat: “perquè m’imagino que ja estan més bombardejats per tot el sistema en si. A un nen de quatre, cinc anys, si tu l’acostumes des de petit a aquest llenguatge, ho percebrà com a normal. Si tu canvies el llenguatge després, quan ell a fora de l’escola ho percep d’una manera completament diferent, ja ho veurà com una cosa rara” (E6).

Un detall important a destacar és que els infants començarien a canviar la seva mentalitat a partir de P5 (amb cinc anys) perquè, com diu una mestra, és quan són prou grans com per poder començar a aprendre a llegir “potser més a P5, quan ja comencen a llegir i escriure, sí que ho hem treballat més” (E11). A aquesta edat, però, encara segueixen sense ser conscients del tipus de llenguatge que s’utilitza.

Alguns infants han emprat formes inclusives?

46 respostes

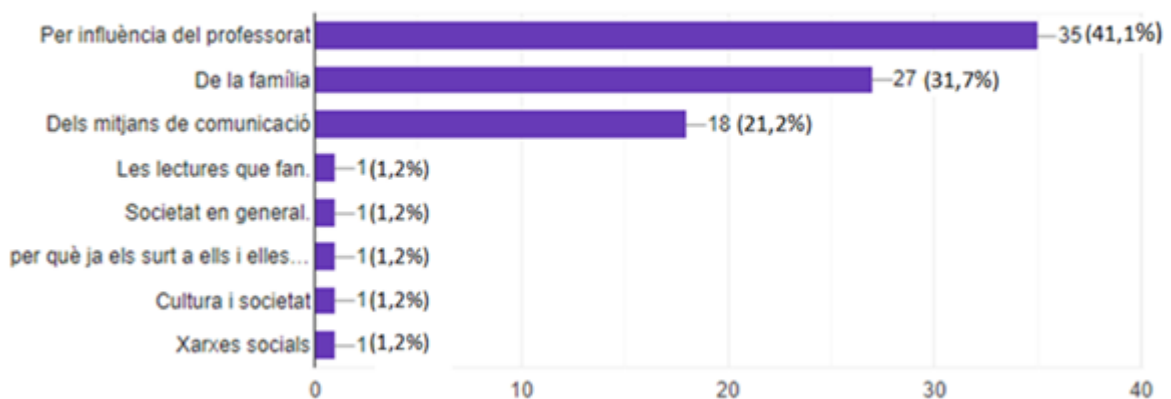

Gràfic 14: Ús del llenguatge inclusiu en els infants

D'acord amb el que han observat els docents (gràfic 14), un 67,4% dels seus alumnes fan servir fórmules inclusives i un 32,6% no les empran.

Continuant amb la pregunta anterior, per què creu que deu ser?

85 respostes

Gràfic 15: Motius de l'ús del llenguatge inclusiu en infants

Tenint en compte que cada mestre podia escollir més d'una de les respostes proposades en el formulari, veiem que un 41,1% d'aquestes correspon a l'opinió que l'actitud dels infants es deu a la influència del professorat. Un 31,7% a que un altre factor important és la família i un 21,2% correspon a la opinió que també es pot deure als mitjans de comunicació. Hi ha més respostes que apunten a altres factors, com "les lectures que fan" (1,2%), la "societat en general" (1,2%), que aniria lligada amb les "xarxes socials" (1,2%) i la "cultura i societat" (1,2%). Un altre factor podria ser "perquè ja els surt a ells i elles" (1,2%) (gràfic 15).

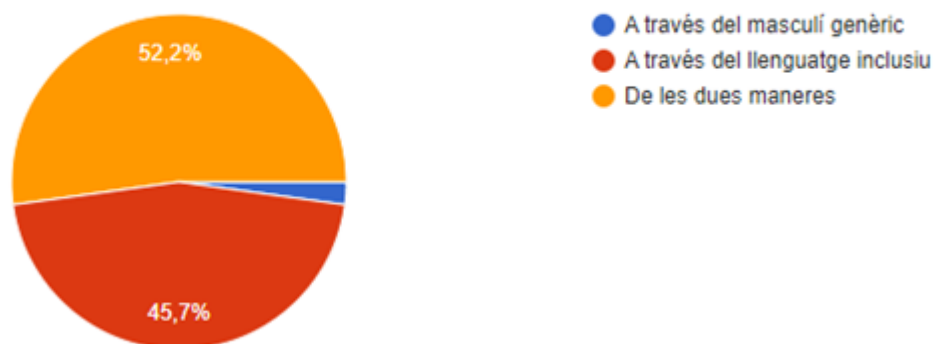
A les entrevistes podem veure com els mestres donen una informació més detallada d'aquests resultats. Un docent destacava que el paper fonamental de l'escola ha de ser el d'aproximar els infants a aquest llenguatge inclusiu ja que molts d'ells, si no el senten a l'escola, no el senten enlloc més: "però un cop de mà que se'ls pugui donar des de l'escola o des de casa sempre és una integració molt més ràpida a aquest vocabulari en aquesta societat" (E3). Un altre docent afirma que "si a tu et surt de forma natural i ho utilitzes en el dia a dia, indirectament als nens se'ls inculca això, se'ls consolida aquesta manera. Clar, si no ho fem servir, no. Jo crec que sí que és molt important [...] la manera com parles tu és molt important, quan tu reps el que estàs escoltant pots percebre moltes coses i és indirectament com pots influir o pot tenir un aprenentatge un nen o una nena. I així és com aprendríem molt més el tema de la inclusió. Sense el llenguatge inclusiu pot ser que algú se senti exclòs. Com més generalitzes i fas més inclusió a l'aula pots arribar a tothom" (E14).

Com hem vist, alguns docents pensen que per molts infants el professorat influeix en el fet que s'acostumin al llenguatge inclusiu, però que d'altres també han rebut el pes de les famílies, ja que: "hi ha moltes famílies que estan molt sensibilitzades. De fet, divendres vam fer les portes obertes per captar nous alumnes de cara al curs que ve i hi ha hagut moltes famílies que ens han felicitat pel tipus de llenguatge que fem servir" (E9). Així doncs "tot influeix. Si no veuen models no ho fan. Però sí, es nota en els que ho fan que pot ser per les famílies o per l'escola mateix" (E12).

Per altra banda, cal afegir que molts docents estan d'acord amb el fet que de la mateixa manera que l'educació està canviant, la forma de parlar a les aules també ho fa. Una mestra confessa que "pensant una mica amb quan jo era nena això no es tenia tant en compte. Venint més cap aquí, potser a la carrera tampoc en parlàvem gaire, però cada cop és un tema que es debat força i que es té molt present" (E4). Una altra docent afirma que: "del que sí que m'he adonat és que els infants són molt literals ara. Llavors, quan parlo amb masculí potser algun noi et diu desconcertat: *has dit nois, les noies no?*" (E8).

Com creus que els infants reben millor la informació?

46 respostes

Gràfic 16: Forma millor de rebre la informació els infants

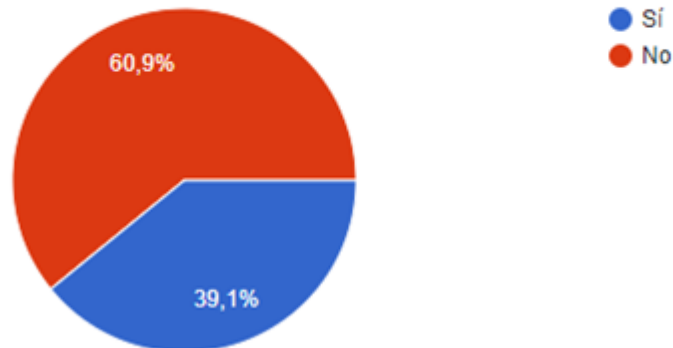
Pel que podem observar al gràfic 16, un 52,2% dels mestres enquestats creu que els infants reben igual de bé la informació tant si és a través del masculí genèric com si és a través del llenguatge inclusiu. Un 45,7% dels mestres creu que els infants reben millor la informació fent servir el llenguatge inclusiu i un 2,1% creu que l'ús del masculí genèric és la millor opció si es vol aconseguir que els infants entenguin el missatge.

Si analitzem els resultats de les entrevistes, veiem quina explicació proporcionen els mestres. Molts d'ells afirmen que els infants, a l'hora d'entendre el missatge, el comprenen igual tant si està formulat de forma inclusiva com si no ho està. Ara bé, tot i així, prefereixen formular-lo de forma inclusiva: "no perquè l'entenguessin però sí perquè s'hi sentissin inclosos" (E1).

Molts docents coincideixen en el fet que, com hem vist, els infants reben igual de bé la informació, però el que canvia és el grau d'inclusió del missatge: "si jo vull que entenguin un concepte, l'entendran de les dues maneres, perquè els fem frases molt curtes i explicacions adequades a l'edat i en general ho entendran tots. Però és més respectuós si faig servir la fórmula inclusiva" (E9). Com hem vist: "ells, com que són tan petits, ho normalitzen. I la inclusió és a la pràctica i ells ho veuen. És que tots som persones. Ells ho veuen. I això ho perdem amb el temps, amb els anys i amb la contaminació dels adults" (E7). Però "els més grans potser sí que se sorprenden més, però els petits no" (E10). Una mestra afirma que "a partir de quart, Cicle Superior, fan rebuig, molt" (E14).

En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

46 respostes

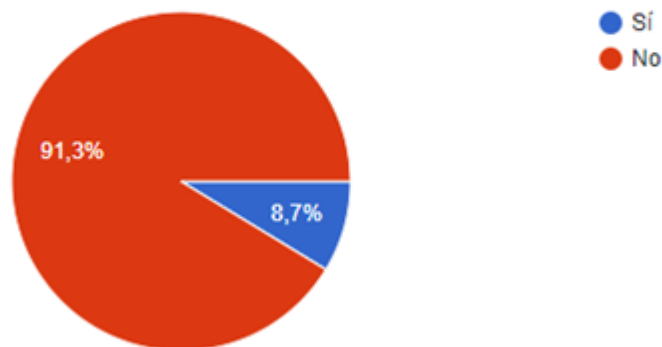

Gràfic 17: Necessitat de recórrer al llenguatge inclusiu

Un 60,9% dels mestres enquestats ha hagut de fer servir el llenguatge inclusiu per resoldre algun conflicte a l'aula o per facilitar la comprensió del que s'estava explicant. Un 39,1% dels docents no s'ha trobat mai amb aquesta necessitat (gràfic 17).

Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

46 respostes

Gràfic 18: Llenguatge inclusiu i comprensió del missatge

Un 91,3% coincideix en el fet que no s'han trobat amb cap cas en què fer ús del llenguatge inclusiu hagi dificultat la comprensió del missatge. Només un 8,7% dels mestres s'ha trobat amb algun problema fent-ne ús (gràfic 18).

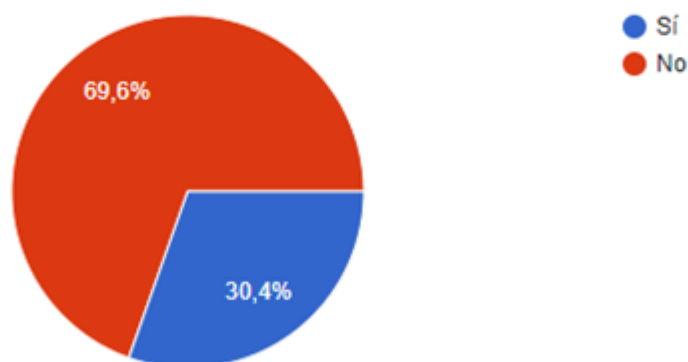
A les entrevistes presencials els resultats són molt similars. Molts docents responen dient que “no, simplement quan envio el missatge vull que els arribi a ells i a elles” (E1) o “que jo recordi no” (E6). Una mestra apuntava que, com hem vist en preguntes anteriors, “els

malentesos els tenim els adults, que quan llegim *nens* no sabem si ens estan parlant de nens o nenes. Però els infants no. Si els dius *veniu tots els nens i fem fila* i venen els nens i les nenes. I si dius també *veniu els nens i les nenes* i venen els nens i les nenes. Ara bé, a primària és diferent. Si tu diguessis *veniu els nens a fer fila* no sé si vindrien només els nens i les nenes no vindrien, encara que tu et referissis a tota l'aula" (E7). Una docent afirmava que sí que s'havia trobat amb algun conflicte "quan he de fer servir el terme persona" (E8) perquè els infants li demanen que especifiqui si es tracta d'un noi o una noia.

5.5. Percepció del masculí genèric en les nenes

Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

46 respostes

Gràfic 19: Malentesos a l'aula per l'ús del masculí genèric

Com podem observar al gràfic 19, a un 69,6% dels mestres enquestats el masculí genèric plural no els ha provocat malentesos a l'aula. En canvi un 30,4% sí que s'ha trobat amb alguns conflictes.

A les entrevistes, molts docents comentaven que no s'han trobat amb aquest problema perquè no fan servir el masculí genèric: "no parlo amb masculí genèric" (E4). Alguns sí que s'han trobat amb altres casos: "només el moment aquest de *papes* i després et diuen *i mames*, però això m'ha passat poques vegades" (E3) i "no, no ho recordo. Però a vegades sí que he hagut de dir *els nens i les nenes*. O per exemple un cop vaig dir *els pares us han de venir a buscar a tal lloc* i algú va dir *i les mares!*" (E12).

Un mestre va reconèixer que, pel que havia observat, els infants "estan acostumats al masculí, siguem realistes. Però jo crec que amb el genèric també ho entenen bé, però si tu ho accentues molt segur que ells salten" (E10). I una mestra reconeix que "avui en dia encara manen bastant o té molta força la visió masculina i jo crec que dins de l'escola és

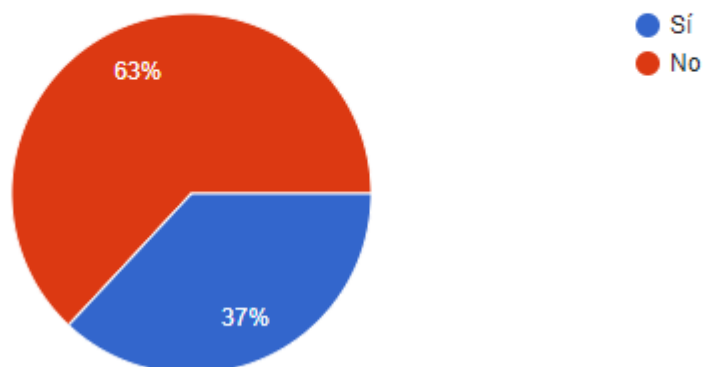

important treballar que tant un home com una dona són iguals, que tots tenen els mateixos drets i els mateixos deures i que, com a generalització, no només s'ha de fer servir el masculí, sinó que s'ha de fer servir el llenguatge inclusiu” (E15). Una altra docent relaciona la seva edat amb el fet que, li costi fer ús del llenguatge inclusiu: “però com que a mi si em diuen *els pares* jo ja m'hi incloc doncs no hi penso, però suposo que és per la meua edat. Suposo que és la meua generació que no s'ha sentit afectada per això. I sí que ho tinc en compte a l'hora d'escriure i de parlar amb els petits. Ara sí que hi penso, però fins fa poc no me n'havia adonat” (E11). Com també li succeeix a una altra docent: “sí que és cert que a vegades haig de forçar una mica la llengua, perquè tinc quaranta-quatre anys i és cert que no soc de les més joves, i encara que estic conscienciada a vegades penso que potser és una mica exagerat fer-ho servir tot el dia” (E7).

Un dels mestres entrevistats opina que els problemes vindrien, més aviat, si es fes servir exclusivament el femení genèric: “no ho he provat mai, però suposo que parlar en femení només sí que donaria lloc a algun malentès” (E16).

Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació “tots els nens feu...” ella en formava part també?

46 respostes

Gràfic 20: Interpel·lació directa d'alguna nena al masculí genèric

El percentatge de docents enquestats que s'han trobat en aquesta situació és d'un 37%. Per altra banda, un 63% no s'hi ha trobat mai (gràfic 20).

A les entrevistes cara a cara amb els docents podem veure com ho viuen ells. Si ens centrem en les nenes, veiem que molts mestres afirmen que és cert que es queixen quan es fa servir exclusivament el masculí genèric. Un mestre afirma que “sí, al final les nenes també s'empoderen, en el sentit que si tu normalment treballes de manera inclusiva i dius *les nenes i els nens*, després el dia que només dius *els nens* alguna nena diu *nens i nenes*. Si tu ho

treballes, les nenes se senten molt més empoderades” (E2). Una mestra comenta que davant un malentès d’aquesta mena, intenta explicar en què consisteix el masculí genèric als infants: “quan parles amb la mainada i els dius *això ho heu de donar als papas* i et diuen *papas i mames*. I tu els has d’explicar que no, que *papas* ho inclou tot” (E3). Altres casos, explicats per mestres, en què les nenes repliquen són els següents: “algun cop he dit *un noi* i diuen *i una noia no?*. I llavors dius *un noi i una noia*” (E15); “sí, sí. Va ser el curs passat. No recordo el cas concret, però sí quina nena era” (E1) o “sí que em sona allò de “*i les nenes també?*”. Però a mi no m’ha passat” (E7).

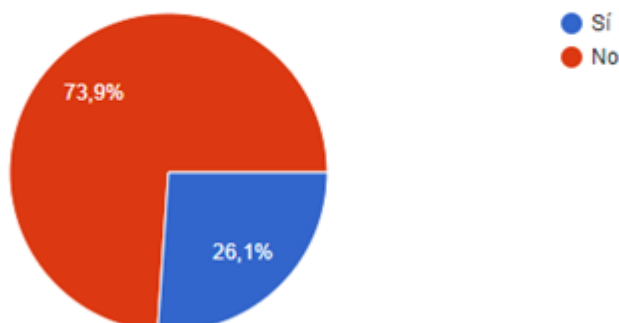
També és cert que hi ha docents que, directament, afirmen que usen exclusivament fórmules inclusives i no es troben amb aquest problema: “com que jo ja no parlo tant en masculí genèric, ja no m’hi trobo” (E15).

Una mestra apunta que s’ha trobat amb casos diferents: “a mi m’ha passat més amb els nois, que han sigut ells els que m’hagin dit *i les noies no?* [...] quan parlo de persones, em demanen que matisi si es tracta d’un noi o d’una noia” (E8). També una altra mestra que diu “potser a l’hora de posar exemples, de dir *un noi* i que et diguin *i una noia no?*. I fins i tot no només nenes, sinó també nens em pregunten *les nenes també?*. Molt poques, però alguna vegada sí” (E15).

Un altre element que és important posar en relleu és el fet que molts mestres afirmen que els han agafat per sorpresa les rèpliques de les alumnes que no se sentien incloses dins del masculí genèric. Un mestre de cinquanta-sis anys apunta que “com que jo ja soc d’una altra generació, per mi el llenguatge inclusiu no és una cosa que tingui gaire en compte a l’hora de parlar. Sempre havia sigut tot dir *nens*, que ja ho englobava tot. I jo personalment encara arrossego bastant aquesta mentalitat” (E16).

Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

46 respostes

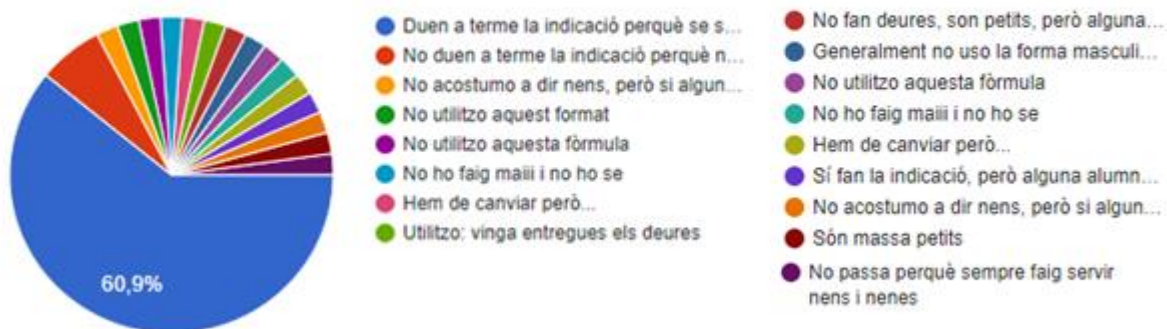
Gràfic 21: Inactivitat d'alguna nena davant d'una ordre formulada en masculí genèric plural

Al gràfic 21 veiem que un 73,9% dels docents enquestats no s'ha trobat mai en aquesta situació i, en canvi, que un 26,1% sí s'ha trobat amb nenes que s'han quedat quietes davant d'una ordre formulada en masculí genèric plural perquè no han interpretat que l'ordre del docent anés destinada a elles.

Una mestra entrevistada afirma que “no sempre, però m’ha passat més d’una vegada. Per exemple un dia vaig dir *nois, aixequem-nos í...* i, és clar, les noies allà. I està bé, llavors saps que elles no se senten nois. Jo crec que aquesta generació que ara puja ho tindran tan normalitzat que si no inclous nois i noies doncs probablement no s’aixequin” (E9). També ho comenta un altre mestre: “jo et diria que sí, però igual que si ho faig amb el femení, que els nens es quedaran quietes” (E2).

Quan tu dius “tots els nens entregueu els deures”, per exemple, quina és la reacció de les nenes?

46 respostes

Gràfic 22: Reacció de les nenes davant el masculí genèric plural

Al gràfic 22 veiem que, per una banda, el 60,9% dels enquestats ha respost que les nenes duen a terme la indicació, la d'entregar els deures, perquè se senten incloses. Per altra banda, molts docents han proporcionat la seva pròpia resposta. Han sortit dos tipus de respostes: les dels docents que diuen que directament no fan servir el masculí genèric i, per tant, no s'han trobat amb aquest problema: “no utilitzo aquesta fórmula”, “no passa perquè sempre faig servir nens i nenes”, “generalment no uso la forma masculina plural” o “jo no ho dic”, entre d'altres, i després veiem que hi ha les dels mestres que sí que fan servir el masculí genèric plural: “no acostumo a dir nens, però si algun cop ho faig, tot i que fan la tasca alguna m'ha dit i nenes”, “sí, fan la indicació, però alguna alumna li sobta i ho fa saber”, “alguna vegada han dit, reivindicatives, no ens ho has dit a nosaltres” o “són massa petits. No fan deures, són petits, però alguna vegada no han fet cas per no sentir-se afectades... però no sempre”.

I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

46 respostes

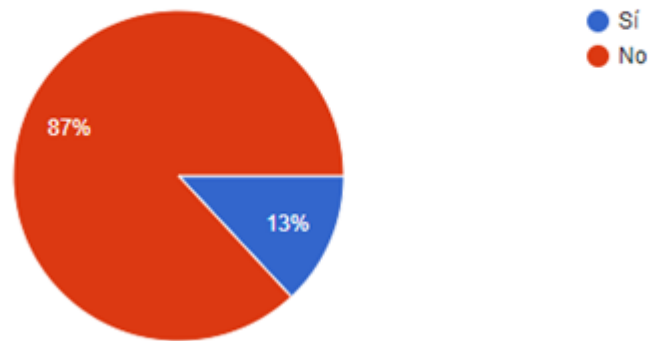
Gràfic 23: Reacció dels nens davant del llenguatge inclusiu

Al gràfic 23 observem que el 73,9% dels mestres enquestats han afirmat que els nens duen a terme l'acció perquè se senten interpel·lats. Per altra banda, un 13% s'ha trobat amb el fet que els nens no han respost a les indicacions. Una docent que diu que “si no fas servir el femení global no crec que es puguin ofendre”. Com podem veure, les altres respostes tenen a veure amb el fet que, davant del llenguatge inclusiu, la reacció dels nens és “la mateixa” o “són massa petits per adonar-se'n”. Finalment, veiem mestres que potser han entès malament la pregunta i deuen haver interpretat que se'ls preguntava sobre la reacció dels nens quan fan servir el femení genèric, perquè les respostes no acaben de quadrar amb la pregunta, com podem llegir: “no s'ha fet servir”, “faig servir nens i nenes” o “a alguns els pot sorprendre”.

5.6. Percepció del masculí genèric en infants no-binaris

Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

46 respostes

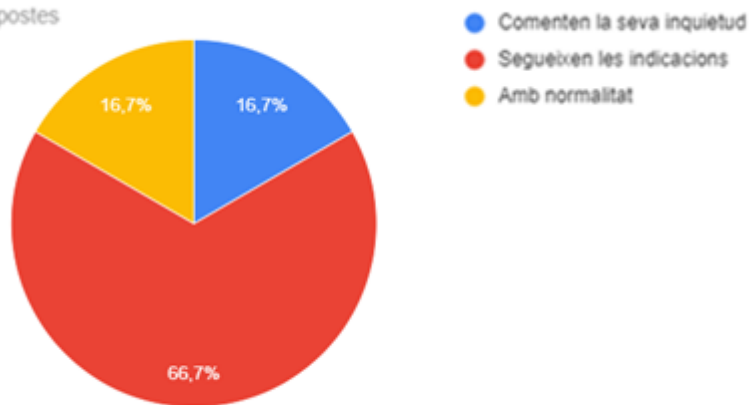

Gràfic 24: Alumnes no-binaris a les aules

Com podem veure al gràfic 24, només un 13% dels mestres enquestats s'ha trobat amb un alumne no-binari a classe. Per tant, es tracta desis dels quaranta-sis mestres que han respost el formulari.

Com actuen davant el masculí genèric?

6 respostes

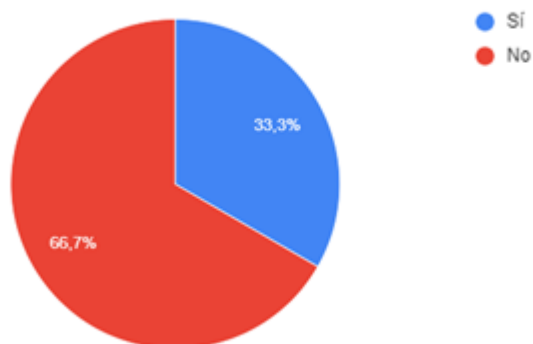

Gràfic 25: Actuació dels alumnes no-binaris davant del masculí genèric

Si tenim en compte només els mestres que han respost que "sí" que s'han trobat amb alumnes no-binaris a classe, podem observar al gràfic 25 que quatre dels docents (un 66,7%) afirmen que els alumnes segueixen les seves indicacions. Els altres han respost que els alumnes no-binaris actuen "amb normalitat" o que "comenten la seva inquietud".

Et demanen que canviïs el tipus de llenguatge?

6 respostes

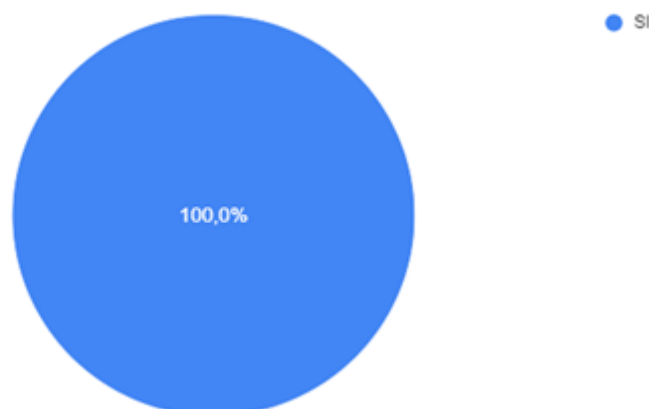

Gràfic 26: Petició de canvi de llenguatge dels alumnes no-binaris

Si tenim en compte només els mestres que han respost que “sí” que s’han trobat amb alumnes no-binaris a classe, veiem al gràfic 26 que en dos dels sis casos demanen als docents que canviïn el tipus de llenguatge que fan servir per referir-s’hi. En els altres quatre casos no ho fan.

Se senten a gust amb el llenguatge inclusiu?

5 respostes

Gràfic 27: Grau de comoditat amb el llenguatge inclusiu dels alumnes no-binaris

Els sis mestres que han afirmat que tenien alumnes no-binaris a l’aula han comentat que aquests sí que se sentien a gust amb el llenguatge inclusiu⁶ (gràfic 27).

Quin llenguatge utilitzes?

Els mestres enquestats que tenen o han tingut alumnes no-binaris a classe han respost que fan ús del llenguatge inclusiu: “inclusiu”, encara que a vegades, segons afirmen, no acabi de ser fàcil: “intento utilitzar paraules genèriques, o bé parlo de nois i noies per exemple. Em

⁶ Hi ha mestres que han contestat sense tenir alumnes no-binaris a classe i, per tant, els seus resultats no es poden tenir en compte.

costa utilitzar el llenguatge inclusiu. Penso que a cops es va massa enllà en aquest tema, massa bel·ligerància perquè utilitzem el llenguatge inclusiu. Dono molta més importància a les actituds, a les accions que al llenguatge”. Hi ha una mestra que opta per “elle o dir-li pel seu nom directament. També utilitzo paraules genèriques: infants”.

Hi ha altres mestres que han entès la pregunta com una reflexió general de l'enquesta i han respost en funció del llenguatge que fan servir en el seu dia a dia a l'aula i no en funció dels alumnes no-binariis. Veiem que la majoria dels enquestats opta per utilitzar el llenguatge inclusiu a l'aula: “inclusiu”, “intento que sigui inclusiu”, “majoritàriament inclusiu, sempre que no sigui forçat, però a vegades recorro al masculí genèric”, “llenguatge inclusiu, però no sempre, intento posar atenció a no generalitzar amb masculí”. D'altres opten per anar canviant de llenguatge depenent del context: “depèn de la situació. Suposo que empro el llenguatge genèric masculí”, “masculí genèric o *pares i mares, nois i noies*”, “explicito el gènere depenent de si la situació ho requereix o no. Evito estereotips de gènere” i d'altres no tenen una línia definida: “llenguatge inclusiu, però no sempre, quan ho faig passen dues coses: o segueixen com si res o a vegades em completen la frase. És cert però que quan vaig a la idea quan explico alguna cosa o comunico quelcom amb pronoms, tendixo a usar el masculí genèric”, “masculí i quan hi penso inclusiu. Després de contestar l'enquesta ho tindrè més present. Gràcies!”.

5.7. Síntesi dels resultats de les enquestes

A partir de l'anàlisi feta hem pogut observar que la majoria dels enquestats són persones que s'identifiquen amb el gènere femení i que es troben en l'edat dels 51 als 60 anys. Per la seva edat, la majoria fa molts anys que exerceix aquesta professió al mateix centre. La majoria dels docents no han rebut directrius ni del centre ni de la Generalitat sobre com fer ús del llenguatge inclusiu. Bona part dels mestres consideren que el centre al qual treballen fa un ús adequat del llenguatge inclusiu. Tot i així, mirar que els llibres de text continguin fórmules inclusives, en la majoria de casos, no és una prioritat. Per molts docents, el llenguatge inclusiu és incloure i respectar, i el consideren molt important a les aules. Els mecanismes que més empren són les formes genèriques i les formes dobles. Bonapart dels docents no nota que estigui forçant la llengua. Molts docents han observat infants fer ús de les formes inclusives i creuen que això es deu a la influència del professorat, la família i els mitjans de comunicació. Bona part dels docents considera que els infants reben la informació correctament tant si es fa a través del llenguatge inclusiu com si es fa a través del masculí genèric. Pocs docents s'han trobat en la situació d'haver de fer ús del llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge. La majoria de mestres afirma que el

llenguatge inclusiu no dificulta la comprensió del missatge. Per altra banda, l'ús del masculí genèric sí que ha donat lloc a malentesos segons han manifestat alguns docents. Hi ha força nenes que s'han queixat davant de l'ús del masculí genèric, de la mateixa manera que hi ha nenes que s'han quedat quietes davant d'una ordre formulada d'aquesta manera. Els nens, majoritàriament, no solen mostrar un desacord davant de l'ús del llenguatge inclusiu. Molts pocs docents s'han trobat amb alumnes no-binaris a l'aula.

6. DISCUSSIÓ DE RESULTATS

Partint de la síntesi de l'apartat anterior, continuo amb una reflexió sobre els resultats. Per fer-la em baso en els resultats que he obtingut fent les entrevistes, ja que he pogut analitzar les observacions dels mestres i els seus diferents punts de vista. A partir d'aquí, n'he pogut treure les meves pròpies conclusions.

6.1. El gènere influeix en les respostes?

Primer de tot, hem pogut veure que la majoria dels enquestats s'identifica amb el gènere femení. Ara bé, aquest resultat no és res més que un reflex del que succeeix actualment al món de l'educació, en què la majoria de la gent que exerceix la professió de mestre s'identifica amb aquest gènere. Per tant, una qüestió que hem de tenir en compte és si aquest resultat influeix, o no, en les respostes. Per poder saber-ho amb certesa convindria, en un futur, ampliar la mostra d'entrevistats amb la mateixa quantitat de mestres que s'identifiquin amb el gènere masculí. Per altra banda, cal dir que molts mestres han manifestat que els han agafat per sorpresa les rèpliques de les alumnes que no se sentien incloses dins del masculí genèric, i la majoria d'ells són homes. Una de les explicacions que s'han donat en aquest sentit és que, com que aquests docents s'han vist sempre inclosos en el llenguatge han donat per fet que era igual per tothom: "jo no en tenia la perspectiva perquè ja et senties inclòs sempre" (E1).

Per tant, a través de les dades que tenim, podem dir que el gènere amb el qual s'identifiquen els enquestats sí que influeix en l'ús del llenguatge inclusiu. Pel que he pogut observar, en la majoria de casos les persones que s'identifiquen amb el gènere femení tenen molt més interioritzat l'ús del llenguatge inclusiu i treballen per fer-lo servir a l'aula, mentre que les persones que s'identifiquen amb el gènere masculí han hagut de fer un esforç extra per prendre consciència de la seva importància i aplicar-lo.

6.2. Inconvenients de l'ús del llenguatge inclusiu de gènere

Com hem anat veient al llarg de tot el treball, l'ús del llenguatge inclusiu té alguns inconvenients. En primer lloc, en el cas dels desdoblaments, hem vist que dificulten la producció de textos. Un ús excessiu de formes dobles pot arribar a fer el text realment carregós i feixuc de llegir i, no només això, sinó que pot fer que el lector es perdi. L'objectiu principal ha de ser el de comunicar informació, i si el lector no sap de què se li està parlant, el text perd tot el sentit. A més, ja hem vist que si es desdobra constantment es va contra l'economia del llenguatge. És cert que hi ha altres recursos que no són sempre els

desdoblaments, però no sempre és fàcil trobar paraules que incloguin els dos gèneres sense que sembli una parla forçada.

És per això que quan es parla o quan s'escriu es fa un ús diferent del llenguatge inclusiu. Si lliguem això amb el fet que molts mestres forcen el llenguatge quan fan ús d'aquestes fórmules, no és d'estranyar que escrivint textos hi parin més atenció que a l'hora de parlar, que és quan tenen menys temps per pensar i no volen forçar un llenguatge que no els surt del tot de forma natural. Ara bé, hi ha mestres que no noten que estiguin forçant el llenguatge i això és perquè ho han interioritzat de tal forma que ja els surt de manera completament natural.

És important la visió d'alguns mestres en relació amb els mecanismes del llenguatge inclusiu. És per això que cal recordar la reflexió d'una mestra que deia que no es tracta només de desdoblar, sinó també de pensar constantment en què i "com ho diràs" (E4) ja que el treball a l'aula és constant i els mestres són models que els infants prendran com a exemple: "perquè com que som el seu model no em surt la parla espontània" (E4). Ara bé, hem vist que hi ha mestres que no saben si és necessari desdoblar en segons quins casos: "a classe sempre dic *els nens i les nenes* o *tots els cargols i cargolines*. A vegades me n'adono que dic *els cargols* i penso *i les cargols, no?*" (E11) o "nosaltres som la classe dels Bolets. No podíem ser els Bolets i les Bolets. Ja ho deixem així. Aquí sí que hi hauria un problema de comprensió" (E9). Per tant, aquestes mateixes docents es plantegen el problema de fins a quin punt podem desdoblar les paraules.

A més, un altre dels problemes dels desdoblaments és que fomenten el binarisme. Al llarg de les entrevistes he observat que molts mestres eviten treure el tema de les persones no-binàries. Només una mestra en va fer esment sense que se li preguntés i va reconèixer que no tenia els mecanismes per saber com dirigir-s'hi: "però, com integro jo el gènere no-binari? No el tinc jo a les aules, o no està identificat o no s'ha manifestat, però aquest és el que ens costarà" (E9). Aquesta mateixa mestra afegia que "llavors parlem dels nens i les nenes, però sí que és cert que parlant dels nens i les nenes, llavors t'hi faltaria el no-binari. Això ho tinc present, però és que el gènere no-binari no ens ha arribat a l'escola fins aquests últims dos anys que n'hem sentit a parlar a les xarxes socials i la televisió" (E9). Per tant, potser s'hauria de treballar per intentar trobar aquestes eines ja que veiem que molts mestres són conscients que existeix aquesta realitat a l'aula però no saben com encarar-la.

6.3. Confusions entre gènere gramatical i rols de gènere

Com a opinió general, tant en les enquestes com en les entrevistes, veiem que molts docents relacionen el llenguatge inclusiu amb les imatges estereotipades que apareixen als llibres. És una associació que fan que té relació amb la perspectiva de gènere i no amb el llenguatge com a tal. Veiem que els mestres acaben barrejant qüestions de gramàtica amb qüestions de lèxic. Relacionen l'ús del llenguatge inclusiu amb altres formes d'inclusió, que no tenen a veure amb el llenguatge. Un dels casos seria, per exemple, contemplar la diversitat sexual, és a dir, les famílies LGBTIQ+: "bàsicament faig servir un llenguatge inclusiu amb tot. Per exemple, a l'escola teníem una nena que tenia dues mares. Doncs es tracta de normalitzar-ho tot. Ells saben que hi ha diversos tipus de família perquè en parlem amb total normalitat, als contes també hi ha tot tipus de famílies, hi ha tot tipus d'amors i hi ha tot tipus de nens" (E9). Un altre mestre deia que el centre té protocols per anar en contra de comportaments homòfobs. Així doncs, es lliga el llenguatge en si amb els comportaments de la societat. Per tant, veiem que quan es parla del llenguatge inclusiu acaba sortint el tema de respectar les persones que pertanyen al col·lectiu LGBTIQ+: "estic treballant amb cicle inicial i no tinc cap problema de fer entendre que no és tot blanc i negre. Que avui en dia tant en orientacions sexuals com en identitat de gènere és acceptat tot, mentre no facis mal als altres, és acceptat tot. I potser amb alguns sí que sobretot quan dius que dos nois poden ser parella o dues noies poden ser parella (que potser no és el mateix tema, però tot va lligat) sí que al primer moment és com *què, què, què?* però de seguida ho interioritzen i no tenen cap mena de problema" (E15).

Així doncs, una cosa és el llenguatge i l'altra la representació que fem dels gèneres. Alguns mestres, fins i tot, treballen el llenguatge inclusiu amb els infants parlant-los de la igualtat entre gèneres: "ara per exemple la biblioteca de l'escola s'ha renovat tota i s'han comprat col·leccions específiques pels diferents cicles, perquè puguin treballar la igualtat de gènere. Per exemple hi ha una col·lecció sobre oficis" (E9). A més a més, és cert que molts mestres manifesten que s'han trobat amb l'obligació de fer servir el llenguatge inclusiu en diferents ocasions. Ara bé, els exemples que exposen no tenen a veure amb el llenguatge com a tal, sinó amb la societat i els rols de gènere. Quan hi ha conflictes entre nens i nenes, els docents han hagut de deixar clar que jugar a pilota no és una activitat destinada a cap gènere en concret. Per exemple, un mestre diu que "algun cop sí que hi ha hagut alguna interferència negativa entre un nen i una nena perquè es pensen que estan per sobre d'elles i aquí sí que he hagut de fer referència al fet que tots som iguals i que tothom ha de saber fer de tot" (E2) i una altra docent explica que sí que ha hagut de recórrer al llenguatge inclusiu "alguna vegada a alguna baralla, que alguna criatura ha quedat rebutjada en un

moment determinat pel fet del seu color o pel fet de ser nena” (E3). Per tant, això torna a anar lligat amb els estereotips i amb els rols de gènere i no pas amb el llenguatge. Però veiem que els mestres sempre acaben relacionant el llenguatge inclusiu amb aquests fets, motiu pel qual he trobat important comentar-ho.

Cal subratllar que els infants a partir de Cicle Mitjà (és a dir, a partir de vuit anys), tenen molt més marcats els rols de gènere i reaccionen mostrant rebuig al femení genèric. Això és perquè han estat molt més exposats per tots els comportaments sexistes de la societat. Per això un mestre deia que: “parlant en femení sí que m’he trobat que tu expliques alguna cosa i has d’apagar el foc de quan els nens et diuen *és que jo no soc una nena*” (E6). Podríem dir, doncs, que l’opinió dels infants sobre el llenguatge inclusiu de gènere i els estímuls que han rebut per la societat a mesura que han anat creixent van lligats. A l’edat de quatre, cinc i sis anys, en canvi, encara no hi ha rebuig per la llengua però sí que n’hi comença a haver cap als colors: “hi ha rebuig si un nen veu que un altre nen porta una samarreta rosa, que diu *ai, porta una samarreta rosa*” (E12).

A més a més, parlant de confusió de termes, si reprenem algunes de les respostes de la pregunta en què es demanava als docents que definissin el llenguatge inclusiu, per una banda veiem mestres que diuen que, per ells, el llenguatge inclusiu és “aquell que evita marcar les persones com a homes i dones”, “utilitzar vocabulari neutre com ara infants i si no fer servir els dos gèneres, per exemple nens i nenes” o “procurar parlar sense que intervingui el gènere” i, per altra banda, mestres que diuen que, per ells, és “no fer servir sempre el gènere masculí”, “no fer diferències entre masculí i femení” o “que tingui en compte tots els nens/es”. Observem, per tant, que aquests dos punts de vista són oposats. En el primer cas podem deduir que, si no fa falta distingir cap dels dos sexes llavors no és necessari desdoblar, mentre que el segon sí que parteix del binarisme i de l’existència d’aquestes suposades diferències entre els dos sexes que el llenguatge inclusiu mira de trencar.

6.4. Avantatges de l'ús del llenguatge inclusiu

Ara bé, com hem anat veient, no tot són punts en contra. A través del llenguatge inclusiu es dona visibilitat als dos gèneres i se'ls tracta per igual sense fer-ne diferències. A més a més, no podem obviar que permet que els infants, sobretot les nenes, tinguin una altra visió del món. Com hem vist, en el moment que s'anomena qualsevol cosa pel seu nom, passa a incorporar-se com una possibilitat més en el cervell de les nenes. Hem vist teories que deien que el que no s'anomena no existeix. Per tant, si s'anomena, esdevé una nova oportunitat, com havíem vist amb l'exemple de *bombera*.

7. CONCLUSIONS

Les preguntes que plantejava a la introducció i que eren l'objectiu del present treball són les següents:

- Les nenes se senten incloses quan els mestres formulen ordres en masculí genèric?
- Podem dir que les escoles exerceixen pressió en l'alumnat en l'ús del llenguatge inclusiu?

En primer lloc cal destacar que la mostra seleccionada no representa ni de bon tros la totalitat de les escoles catalanes, però ajuda a fer-nos una idea de la situació en què es troba l'ús del llenguatge inclusiu a l'àmbit de l'educació des de la perspectiva dels mestres.

Pel que fa a la primera qüestió, tenint com a base l'anàlisi dels resultats obtinguts, veiem que en la majoria de casos, les nenes de cinc a vuit anys no se senten incloses quan els docents s'hi dirigeixen a través del masculí genèric. Per tant, les dades de la part pràctica ens confirmen la teoria: és cert el que afirmaven Junyent, Cremades o Martínez, entre d'altres.

Ara bé, lligat a la segona pregunta que planteja el treball, al marc teòric hem vist que Junyent (2018) culpa la pressió que exerceixen les escoles en l'ús de desdoblaments del fet que les nenes no se sentin incloses dins d'aquest masculí genèric. Les dades recollides ens poden servir per veure que, si bé per una banda és cert que a les escoles la majoria dels docents opten per fer servir el llenguatge inclusiu, per altra banda no és l'únic ambient en què es fa servir. Hem vist, a partir de les entrevistes als mestres, que també s'usa a l'àmbit familiar, als mitjans de comunicació, a les lectures, etc. A més, com deia un mestre en una entrevista presencial, els infants no passen prou temps a l'escola com per poder impregnar-se de totes aquestes fórmules fins al punt de fer-los canviar la perspectiva del llenguatge. Així doncs, l'escola podria ser un model d'ús de llenguatge inclusiu que els infants poden agafar de referent, però en cap cas és l'únic, ja que hi ha tots els altres que hem vist anteriorment.

Cal afegir que, segons els resultats, els docents tampoc exerceixen pressió en l'ús del llenguatge inclusiu. És cert que molts d'ells el fan servir perquè creuen que és necessari, però també és cert que d'altres pensen que no és tan important i que se n'està exagerant el seu ús. Per tant, segons les dades que hem obtingut, quan Junyent (2018) parla de "pressió per part de les escoles", està generalitzant. Per altra banda, hem de tenir en compte que molts mestres no han rebut pautes d'aplicació ni recomanacions de l'ús del llenguatge inclusiu a les aules ni per part dels centres ni per part d'Ensenyament, fet que ens mostra

que no s'exerceix pressió als docents perquè l'utilitzin i que, per tant, sembla que no es busca aquest resultat. Així doncs, l'ús o no del llenguatge inclusiu sol dependre de la predisposició a fer-ho que tingui el mestre.

Una altra qüestió que cal posar en relleu és que, a la part pràctica, molts docents feien referència al paper de les dones a la societat quan es parlava de llenguatge inclusiu i acabaven confonent el rol de la dona i la seva presència en els llibres de text (mitjançant referents, exemples, imatges, etc.) amb el fet de desdoblar o d'incloure-les en el llenguatge. Aquesta qüestió, com sabem, no va tan lligada a la gramàtica en si, sinó al paper que tenen les dones dins del discurs. Per tant, podem dir que la gramàtica, com hem vist al marc teòric, no és masclista però el que sí que ho és, en canvi, és l'ús que es fa del lèxic i altres qüestions relacionades més aviat amb el discurs, perquè és el que realment es pot manipular i fer servir de manera que invisibilitzi les dones.

Finalment, una altra reflexió important a destacar és la d'una docent enquestada que diu que "si no fas servir el femení global no crec que es puguin ofendre", fent referència als nens. Per tant, té sentit pensar això si tenim en compte que de la mateixa manera que les nenes no solen respondre davant del masculí genèric per no sentir-se incloses, els nens tampoc ho faran davant d'un femení genèric.

Així doncs, hem vist que el debat sobre el llenguatge inclusiu és present a les aules tot i ser diversos els mecanismes utilitzats pels mestres, ja que cada un té la seva opinió formada a causa, principalment, d'una manca d'informació que ajudi a unificar criteris. D'aquesta manera, molts mestres s'han d'espavilar pel seu compte. Per tant, no es pot afirmar que el fet que les nenes no se sentin incloses en el masculí genèric sigui per culpa de la pressió que s'exerceix des de l'escola per l'ús del llenguatge inclusiu.

8. BIBLIOGRAFIA

Diari Ara. (10 de febrer de 2018). Els nens i les nenes: usos lingüístics i sexisme. Hem de dir sempre “els nens i les nenes” o podem fer servir el genèric? En parlem amb lingüistes. Ara. [Data de consulta: 21 de desembre de 2021]. https://criatures.ara.cat/infancia/nens-nenes-usos-linguistics-sexisme_1_2765230.html

Alfonso, A. (2021). Semblar feministes per no haver de canviar res. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (168-170). Eumo editorial: Vic.

AulaFacil. (s.d.). *La identidad sexual*.
<https://www.aulafacil.com/cursos/psicologia/desarrollo-evolutivo-en-la-infancia-ii/la-identidad-sexual-l7105>

Barceló, C., Ferrer, C., Mateu, J.M., Pons, M., Pont, C. i Roig, M. (s.d.). *Llenguatge per la igualtat a l'educació*. Institut Balear de la Dona.[Data de consulta: 21 de desembre de 2021]. https://oficinaigualtat.uib.cat/digitalAssets/297/297562_llenguatge-per-la-igualtat-a-leducacio.pdf

Bonilla, L., Gutiérrez, T. i Rodríguez, M. (28 de juny de 2021). *La revolució del gènere*. Ara. [Data de consulta: 18 de gener de 2022]. https://www.ara.cat/societat/la-revolucio-del-genero_130_3959101.html

Bruner, J. (1989). *Acción, pensamiento y lenguaje*. [Data de consulta: 6 de gener de 2022]. <https://mibug.files.wordpress.com/2012/05/accion-pensamiento-lenguaje.pdf>

Caball, J. (2021). La llengua pot canviar la societat?. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (148-149). Eumo editorial: Vic.

Camps, M. (2021). El parany del pretès llenguatge inclusiu. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (121-123). Eumo editorial: Vic.

Carvalho, I. (8 d'octubre de 2019). Debates. Lenguaje inclusivo ¿de dónde proviene?. *La Izquierda diario*. [Data de consulta: 20 de desembre de 2021]. <https://www.laizquierdadiario.mx/Lenguaje-inclusivo-de-donde-proviene>

Casadellà, M. (2021). Una mirada polièdrica sobre una situació sense resoldre. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (62-64). Eumo editorial: Vic.

Casanoves, R. (2021). El llenguatge inclusiu i el canvi lingüístic. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (59-61). Eumo editorial: Vic.

Collado, F. (2015). *Gènere gramatical i sexisme lingüístic*. [Data de consulta: 27 de gener de 2022].

https://www.academia.edu/10242282/G%C3%A8nere_gramatical_i_Sexisme_ling%C3%BC%C3%ADstic_en_llengua_catalana

Cortada, E, Lojo, M., Pagès, E. i Roset, M. (2008). *Guia de coeducació per als centres educatius: pautes de reflexió i recursos per a l'elaboració d'un projecte de centre*. [Data de consulta: 26 de desembre de 2021].

https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/publicacions_eines10.pdf

Craviotto, R. (2021). Claus de l'ús actual del llenguatge inclusiu. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (142-143). Eumo editorial: Vic.

Cremades, E. (2021). Seguir les guies d'estil o regir-se per la gramaticalitat?. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (11-120). Eumo editorial: Vic.

Cutillas, L. (2021). "Els alumnes i alumnes": desdoble, desdoble, que la llengua maltractarem. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (93-94). Eumo editorial: Vic.

DIEC2 = Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans. *Gènere*. [Data de consulta: 7 d'abril de 2022].

<https://dlc.iec.cat/Results?DecEntradaText=g%C3%A8nere&AllInfoMorf=False&OperEntrada=0&OperDef=0&OperEx=0&OperSubEntrada=0&OperAreaTematica=0&InfoMorfType=0&OperCatGram=False&AccentSen=False&CurrentPage=0&refineSearch=0&Actualitzacions=False>

Diputació de Barcelona. (s.d.). *Llibre d'estil. Gènere gramatical i sexe biològic*. Assessorament lingüístic. [Data de consulta: 20 de gener de 2022].

<https://llengua.diba.cat/g%C3%A8nere-gramatical-i-sexe-biol%C3%B2gic>

Diversos autors. (s.d.). *Annex 1. Procés de sensibilització del professorat*. [Data de consulta: 26 de desembre de 2021]. <https://media-edg.barcelona.cat/wp-content/uploads/2017/05/18123952/Annex-1.pdf>

Domènech, O. (2021). Sobre el llenguatge i el sexisme: qüestió de grisos. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (52-55). Eumo editorial: Vic.

Elvira-García, W. (2021). El tercer gènere (gramatical). Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (199-201). Eumo editorial: Vic.

Escandell, A. (25 de febrer de 2018). És la llengua un element imprescindible per aconseguir una educació coeducativa?. *Un blog de El diari de l'Educació*. [Data de consulta: 20 de desembre de 2021]. <https://diarieducacio.cat/rella/2018/02/25/llengua-element-imprescindible-aconseguir-educacio-coeducativa/>

Escola Anicet de Pagès i de Puig. (s.d.). [Data de consulta: 3 d'abril de 2022]. <https://agora.xtec.cat/escolaanicet/>

Escola Gaziel. (s.d.). [Data de consulta: 3 d'abril de 2022]. <https://agora.xtec.cat/ceipgazel/>

Escola Vallgarriga. (s.d.). [Data de consulta: 3 d'abril de 2022]. <https://agora.xtec.cat/ceipvallgarriga/>

Estopà, R. (2021). Els científics i les científiques o simplement els científics? Tot depèn del context!. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (90-92). Eumo editorial: Vic.

Fajardo, C. (24 de gener de 2021). Ells, elles, ellis: s'acabarà imposant el llenguatge no binari?. *Ara*. [Data de consulta: 19 de gener de 2022]. https://www.ara.cat/cultura/ellis-llenguatge-no-binari-catala-inclusiu_130_3113734.html

Gallego, L. (15 de setembre de 2021). Setanta dones lingüistes i el llenguatge inclusiu. *VilaWeb*. [Data de consulta: 19 de desembre de 2021]. <https://www.vilaweb.cat/noticies/setanta-dones-linguistes-llenguatge-inclusiu/>

Garaigordobil, M., Peris, M. i Maganto, C. (5 de desembre de 2018). El conocimiento de la identidad sexual en la primera infancia: atribuciones de sexo y género. *European Journal of Health Research*, 4, (3), 169-179. [Data de consulta: 6 de gener de 2022]. <https://revistas.uautonoma.cl/index.php/ejhr/article/view/1239>

Generalitat de Catalunya. (2018). *Conceptes clau sobre el sexe i el gènere*. [Data de consulta: 10 de gener de 2022].

https://salutweb.gencat.cat/web/.content/_departament/igualtat-de-genere/instruments-i-documents-de-interes/infografia-conceptes-clau-genere.pdf

Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. (s.d.) *Tractament lingüístic del gènere en el Departament d'Educació*. [Data de consulta: 21 de desembre de 2021]. https://documents.espai.educacio.gencat.cat/eines/llengua/Tractament_Ling.pdf

GOIB = Govern de les Illes Balears (febrer de 2018). *Diversitat sexual i de gènere*. Salut sexual. [Data de consulta: 18 de gener de 2022]. https://www.caib.es/sites/salutsexual/ca/diversitat_sexual_i_de_ganere/

GOIB = Govern de les Illes Balears. (s.d.) *Gènere gramatical*. [Data de consulta: 20 de gener de 2022]. https://ebapenobert.caib.es/pluginfile.php/7340/mod_resource/content/6/2_gnere_gramatical.html

González, C. (2021). Els arbres no ens deixen veure el bosc. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (84-86). Eumo editorial: Vic.

Granell, A. (2021). Professors, visibilitzem el masculí plural. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (81-83). Eumo editorial: Vic.

IDESCAT = Institut d'Estadística de Catalunya. (2021). Figueres (Alt Empordà). [Consulta 3 d'abril de 2022]. <https://www.idescat.cat/emex/?id=170669>

IDESCAT = Institut d'Estadística de Catalunya. (2021). Lloret de Mar (Selva). [Consulta 3 d'abril de 2022]. <https://www.idescat.cat/emex/?id=170950>

IDESCAT = Institut d'Estadística de Catalunya. (2021). Sant Feliu de Guíxols (Baix Empordà). [Consulta 3 d'abril de 2022]. <https://www.idescat.cat/emex/?id=171609>

IDESCAT = Institut d'Estadística de Catalunya. (2021). Sant Miquel de Fluvià (Alt Empordà). [Consulta 3 d'abril de 2022]. <https://www.idescat.cat/emex/?id=171753>

Immaculada Concepció. (s.d.). [Data de consulta: 3 d'abril de 2022]. <https://agora.xtec.cat/col-imma-lloret/>

Izquierdo, C. i Rosano, S. (2017). *Niñas, hasta que un niño diga lo contrario: lenguaje y presencia*. Scielo. [Data de consulta: 4 de gener de 2022]. http://www.scielo.org.pe/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1019-94032017000200010

Junyent, M.C. (2021). *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. Eumo editorial: Vic.

L'Apòstrof. (17 de novembre de 2021). Ja n'hi ha prou de ridiculitzar el llenguatge inclusiu. *Crític*. [Data de consulta: 22 de desembre de 2021]. <https://www.elcritic.cat/opinio/l-apostrof/prou-ridiculitzar-el-llenguatge-inclusiu-109856>

l'Institut d'Estudis Catalans. (2018). *Gramàtica essencial de l'Institut d'Estudis Catalans (GEIEC)*. La flexió nominal. El gènere dels noms. [Data de consulta: 1 de març de 2022]. https://geiec.iec.cat/capitol_veure.asp?id_gelc=445&capitol=4

l'Institut d'Estudis Catalans. (2018). *Gramàtica essencial de l'Institut d'Estudis Catalans (GEIEC)*. La flexió nominal. La relació entre sexe i gènere en els noms que designen éssers sexuats. [Data de consulta: 1 de març de 2021]. https://geiec.iec.cat/capitol_veure.asp?id_gelc=446&capitol=4.2.1

Machargo, J. (2006). *Formación y desarrollo de la identidad sexual en la infancia y en la adolescencia*. [Data de consulta: 5 de gener de 2022]. https://accedacris.ulpgc.es/bitstream/10553/4998/1/0235347_01990_0014.pdf

Martín, M. (2021). A la recerca de la inclusivitat perduda. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (195-198). Eumo editorial: Vic.

Martínez, R. (2021). Les bones intencions. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (166-167). Eumo editorial: Vic.

Meana, T. (s.d.). *Perquè les paraules no se les enduu el vent*. [Data de consulta: 16 d'abril de 2022]. https://www.nodo50.org/xarxafeministapv/IMG/pdf/llenguaje_no_sexista.pdf

Nacions Unides. (s.d.). *Lenguaje inclusivo en cuanto al género*. [Data de consulta: 22 de desembre de 2021]. <https://www.un.org/es/gender-inclusive-language/>

Nogué, N. (2021). Quan el llenguatge no és sexista i quan sí que ho és. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (44-46). Eumo editorial: Vic.

Optimot. *Ús no sexista del llenguatge*. [Data de consulta: 11 de desembre de 2021]. https://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html?action=Principal&method=detall&input_cercar=alumnat+formes+concretes%2525096993%25252F1&numPagina=1&data base=FITXES_PUB&idFont=9897&idHit=9897&tipusFont=Fitxes+de+l%252527Optimot&numeroResultat=1&databases_avansada=&categories_avansada=&clickLink=detall&titol=%2525DAs+no+sexista+del+llenguatge+%25252F+Recursos+per+evitar+un+%2525FAs+sexista+d el+llenguatge%25253A+formes+gen%2525E8riques%25252C+formes+dobles+i+formes+co

[ncretes&tematica=&databaseFilterName=Fitxes%252520de%252520l%252527Optimot&databaseFilter=FITXES_PUB&parameterField=FITXES_PUB&tipusCerca=cerca.fitxes](#)

Ortega, R. (5 d'octubre de 2021). Les nenes també. Per als adults no hi ha una fórmula genèrica, com sí que passa amb "els nens". *El País. Quadern*. [Data de consulta: 6 de gener de 2022]. https://cat.elpais.com/cat/2021/10/04/cultura/1633337560_588603.html

Pera, R. (2021). Ell, ella, elli. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (193-194). Eumo editorial: Vic.

Ramon, J. (27 d'octubre de 2021). *Carme Junyent, lingüista: "El llenguatge inclusiu encara discrimina més a les dones"*.iSabadell. [Data de consulta: 5 de gener de 2022]. <https://www.isabadell.cat/cultura/lilibres/entrevista-car-me-junyent/>

Romera, L. (2021). Ladies and Gentlemen. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (219-221). Eumo editorial: Vic.

Sanjaume, M. (2021). Això no va de llengua?. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (175-177). Eumo editorial: Vic.

Secretaria de Política Lingüística i Institut Català de la Dona (2005). *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*. Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència: Barcelona. [Data de consulta: 12 de desembre de 2021] <https://llengua.gencat.cat/permalink/c8d39276-5382-11e4-8f3f-000c29cdf219>

Sendra, M. (2021). Quan es capgiren els objectius. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (41-43). Eumo editorial: Vic.

TermCat. Centre de terminologia. (s.d.) *Identitat de gènere - Diccionari LGBT (lèsbic, gai, bisexual, trans)*. [Data de consulta: 5 de gener de 2022]. <https://www.termcat.cat/ca/diccionaris-en-linia/256/fitxa/Mzk4OTlwOQ%3D%3D>

UB = Universitat de Barcelona (2020). *Mots sense flexió de gènere: invariables i epicens*. CUB Criteris. [Data de consulta: 22 de desembre de 2021]. <https://www.ub.edu/cub/criteri.php?id=2556>

Vallès, A. (2021). Llengua inclusiva: de la utopia a la distopia. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (155-157). Eumo editorial: Vic.

Valls, D. (26 de juliol de 2018). *El gènere gramatical: un sistema opac i dubtosament arbitrari*. Sons de llengües. [Data de consulta: 19 de gener de 2022]. <http://sonsdellengues.blogspot.com/2018/07/el-genere-gramatical-un-sistema-opac-i.html>

Vila, E. (2021). Sexista, el català o la societat?. Dins Junyent, C. (Ed.), *Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou*. (69-71). Eumo editorial: Vic.

Zaballa, B. (30 d'octubre de 2013). Carme Junyent: 'Que s'acabi aquesta comèdia de desdoblar en masculí i femení'. *VilaWeb*.

<https://www.vilaweb.cat/noticia/4153027/20131031/carme-junyent-sacabi-comedia-desdoblar-masculi-femeni.html>

9. ANNEXOS

9.1. Annex I: Disseny de l'enquesta en línia

ENQUESTA EN LÍNIA

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- Quina edat tens?
  - a. 21-30
  - b. 31-40
  - c. 41-50
  - d. 51-60
  - e. Més de 60
- 2- Amb quin gènere t'identifiques?
  - a. Home
  - b. Dona
  - c. Altres
  - d. Prefereixo no dir-ho
- 3- Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?
- 4- Quants anys fa que treballes al centre?

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?
  - a. Sí
  - b. No
- 6- Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?
  - a. Sí
  - b. No
- 7- Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, creus que el centre:
  - a. En fa un ús excessiu
  - b. En fa un ús adequat
  - c. En fa un ús insuficient
  - d. No en fa cap ús

8- A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?

- a. Sí
- b. No

9- Si has respost que sí a l'anterior, de quines fórmules es tracta?

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

10- Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?

11- Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?

- a. Formes genèriques (impersonals com *es pot*, col·lectius com *professorat*)
- b. Formes dobles
- c. Femenins genèrics
- d. Cap
- e. Altres

12- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

- a. Em surten de forma natural
- b. Tinc la sensació que estic forçant la llengua

13- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

- a. Molt
- b. Bastant
- c. Una mica
- d. Gens

14- Justifica la pregunta anterior.

15- Els llibres de text, de lectura, el material didàctic... fan ús del llenguatge inclusiu?

- a. Sí
- b. No

16- En cas que hagi respost que sí, creus que és:

- a. Suficient
- b. Insuficient
- c. Altres

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

17- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

18- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

- a. Sí
- b. No

19- Continuant amb la pregunta anterior, per què creus que pot ser?

- a. Per influència del professorat
- b. Per influència de la família
- c. Per influència dels mitjans de comunicació
- d. Altres

20- Com creus que els infants reben millor la informació:

- a. A través del masculí genèric
- b. A través del llenguatge inclusiu
- c. De les dues maneres

21- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

- a. Sí
- b. No

22- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

- a. Sí
- b. No

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

23- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

- a. Sí
- b. No

24- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

- a. Sí
- b. No

25- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

- a. Sí
- b. No

26- Quan tu dius "tots els nens entregueu els deures", per exemple, quina és la reacció de les nenes?

- a. Duen a terme l'acció perquè se senten interpel·lades

- b. No duen a terme l'acció perquè se senten interpel·lades
- c. Altres

27- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

- a. Duen a terme l'acció perquè se senten interpel·lats
- b. No duen a terme l'acció perquè no se senten interpel·lats
- c. Altres

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

28- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

- a. Sí
- b. No

29- Com actuen davant del masculí genèric?

- a. Segueixen les indicacions
- b. No segueixen les indicacions
- c. Altres

30- Demanen que canviïs el tipus de llenguatge?

- a. Sí
- b. No

31- Se senten a gust amb el llenguatge inclusiu?

- a. Sí
- b. No

32- Quin llenguatge utilitzes?

L'enllaç per accedir a l'enquesta és el següent:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfWrpNWbNNYlyc8ccnrKuiV-fK7XPuxrc-kMd0yIE1CUNcYRA/viewform?usp=sf_link

9.2. Annex II: disseny de l'entrevista presencial

ENTREVISTA EN FORMAT PRESENCIAL

INFORMACIÓ DEL MESTRE

- 1- Quina edat tens?
- 2- Amb quin gènere t'identifiques?
- 3- Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?
- 4- Quants anys fa que treballes al centre?

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?
- 6- Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?
- 7- Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?
- 8- A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?
- 10- Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?
- 11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?
- 12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

- 13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?
- 14- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?
- 15- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?
- 16- Creus que tens les eines necessàries per fer aquesta feina?
- 17- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?
- 18- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

- 19- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?
- 20- Alguna nena t'ha interpellat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?
- 21- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?
- 22- Quan tu dius "tots els nens entregueu els deures", per exemple, quina és la reacció de les nenes?
- 23- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

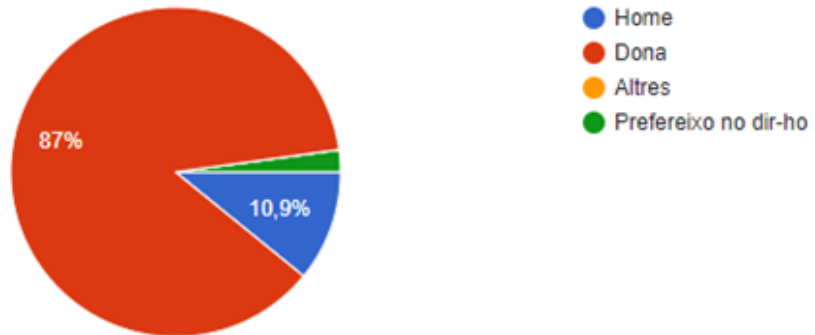
PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

- 24- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

9.3. Annex III: Respostes de les enquestes en línia

Amb quin gènere t'identifiques?

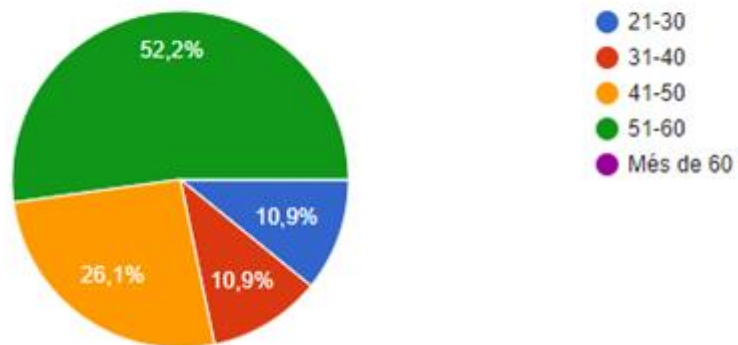
46 respostes

Gràfic 1: Identificació de gènere

Quina edat tens?

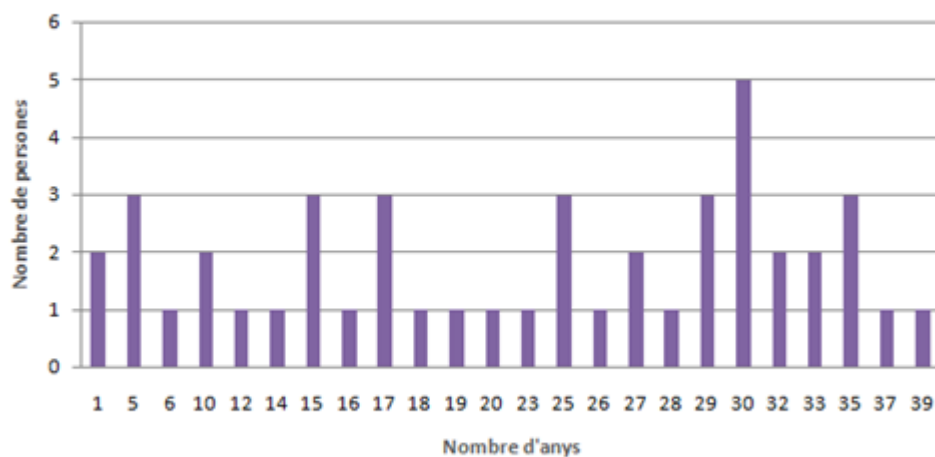
46 respostes

Gràfic 2: Intervals d'edats

Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?

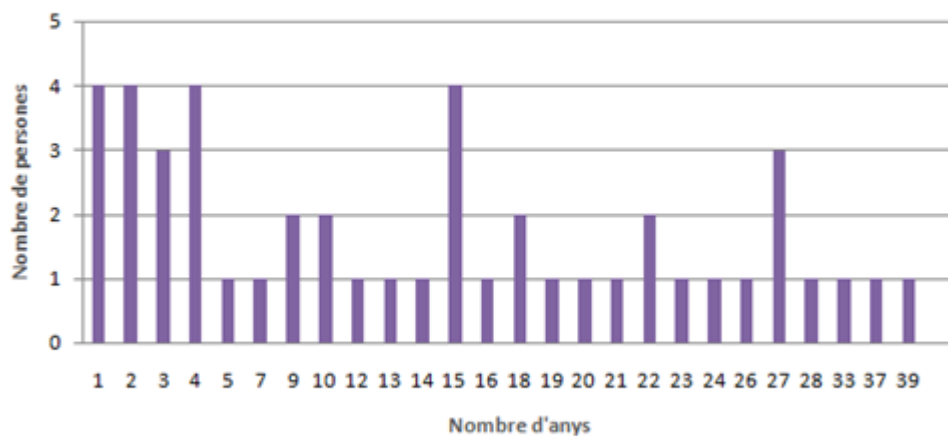
46 respostes

Gràfic 3: Anys d'exercici de la professió

Quants anys fa que treballes al centre actual?

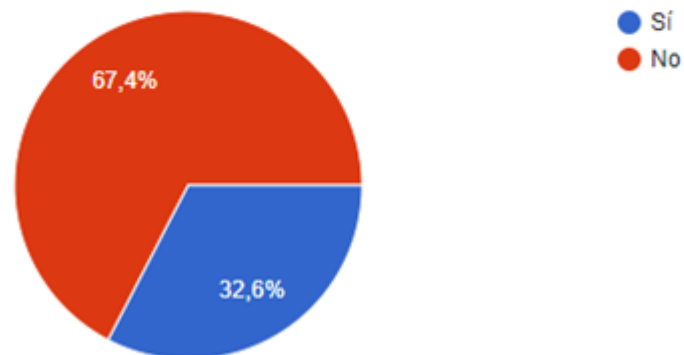
46 respostes

Gràfic 4: Anys de docència al centre actual

Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?

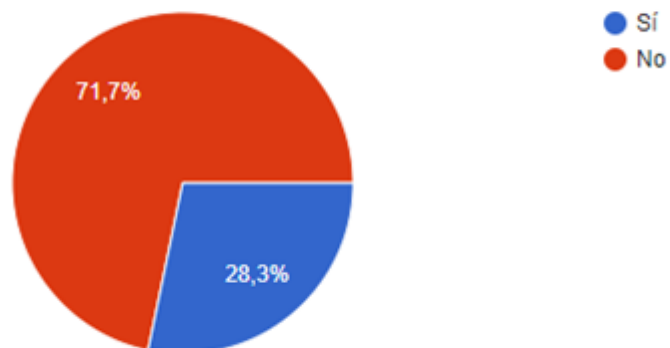
46 respostes

Gràfic 5: Coneixement o no de recomanacions per part del centre

Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?

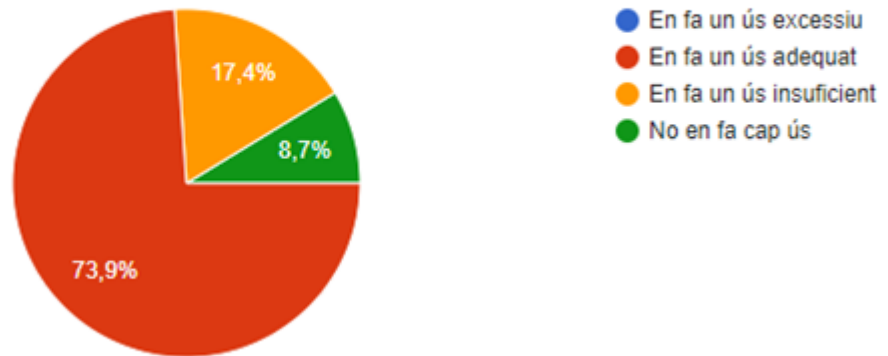
46 respostes

Gràfic 6: Coneixement o no de recomanacions per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat

Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, creus que el centre:

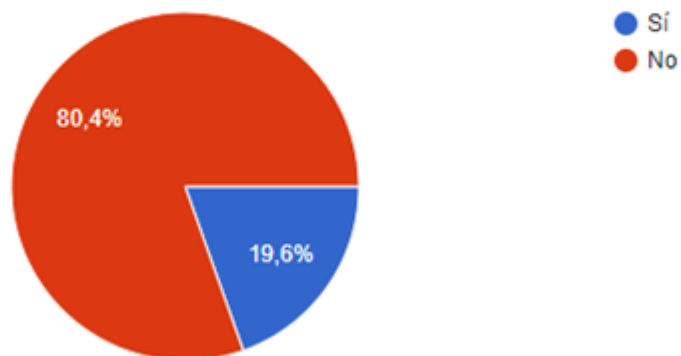
46 respostes

Gràfic 7: Ús del llenguatge inclusiu al centre

A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?

46 respostes

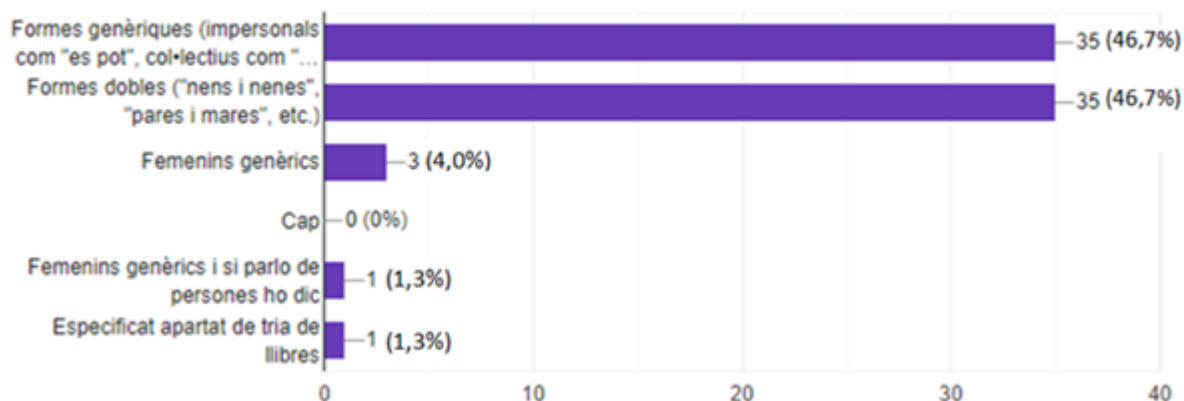

Gràfic 8: Observació del llenguatge inclusiu als llibres de text

Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?

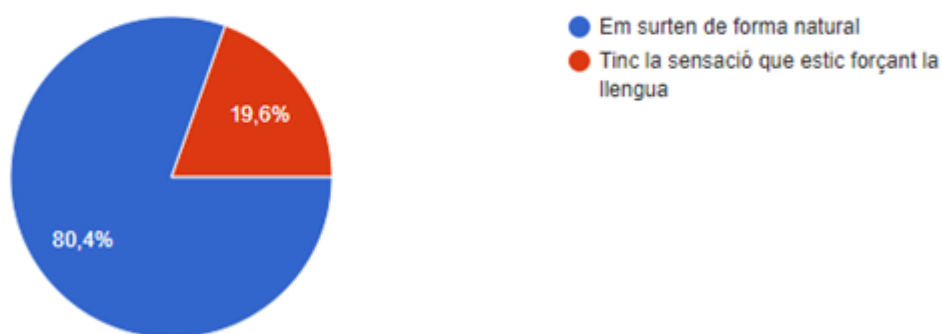
75 respostes

Gràfic 9: Mecanismes usats a l'aula

Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació d'estar forçant la llengua?

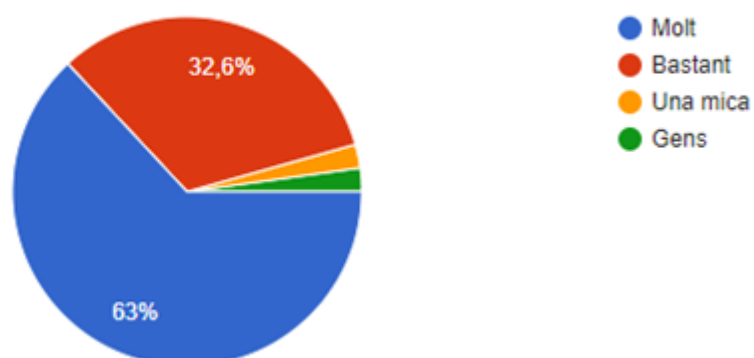
46 respostes

Gràfic 10: Ús dels mecanismes de forma natural o forçada

Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a l'aula?

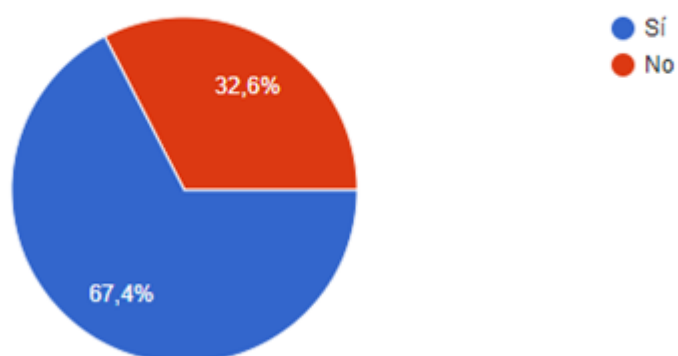
46 respostes

Gràfic 11: Importància donada a l'ús a les aules

Els llibres de text, de lectura, el material didàctic... fan ús del llenguatge inclusiu?

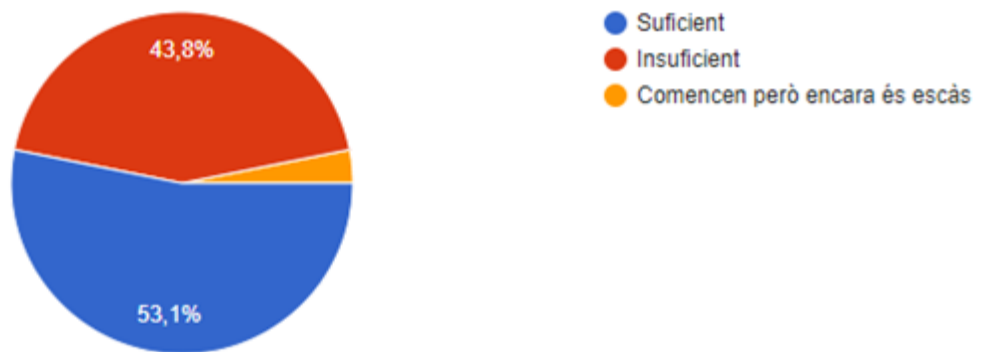
46 respostes

Gràfic 12: Ús del llenguatge inclusiu en llibres de text i altres

En cas que hagiis respost que sí, creus que és:

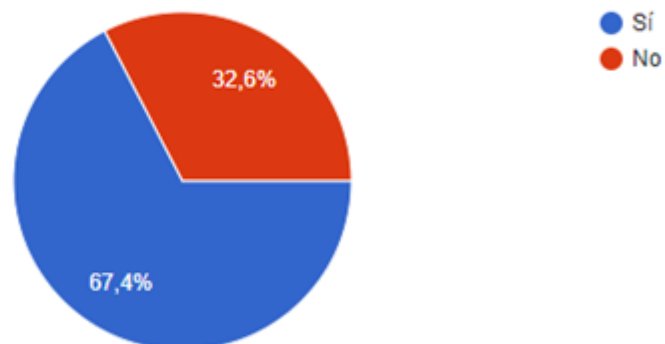
32 respostes

Gràfic 13: Valoració de l'ús del llenguatge inclusiu en llibres de text i altres

Alguns infants han emprat formes inclusives?

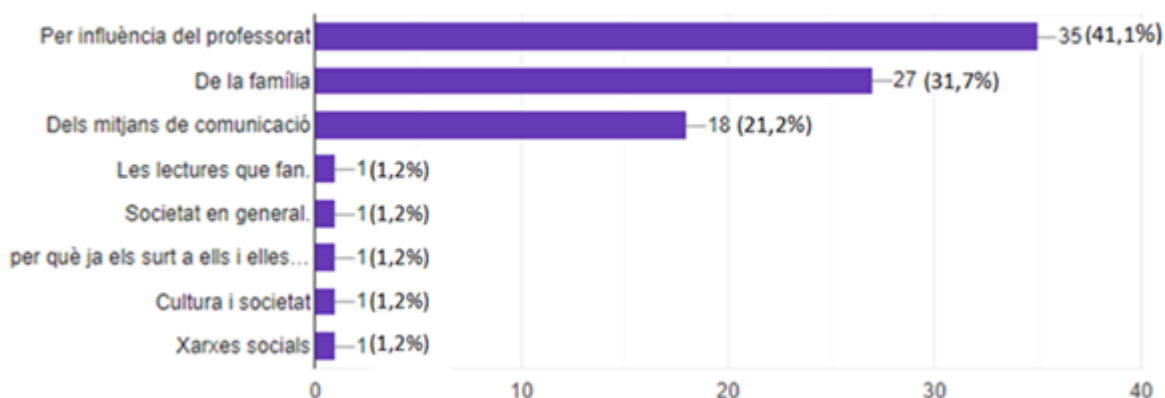
46 respostes

Gràfic 14: Ús del llenguatge inclusiu en els infants

Continuant amb la pregunta anterior, per què creu que deu ser?

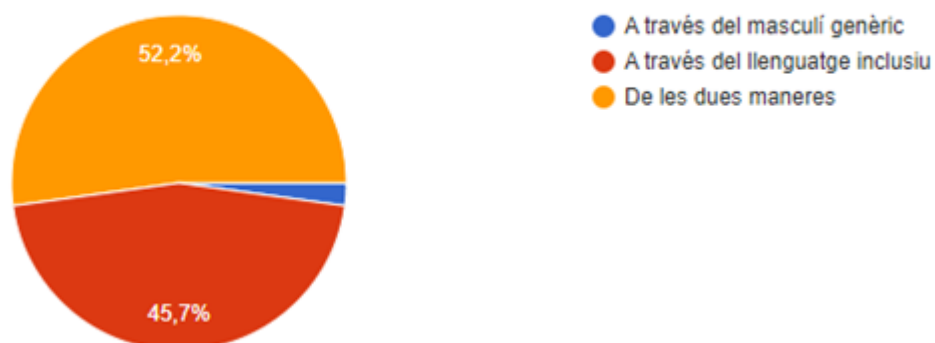
85 respostes

Gràfic 15: Motius de l'ús del llenguatge inclusiu en infants

Com creus que els infants reben millor la informació?

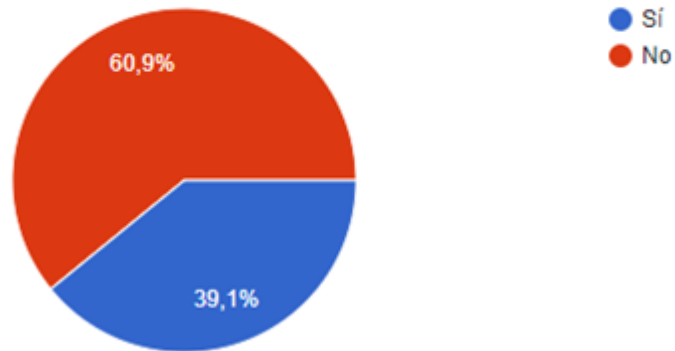
46 respostes

Gràfic 16: Forma millor de rebre la informació els infants

En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

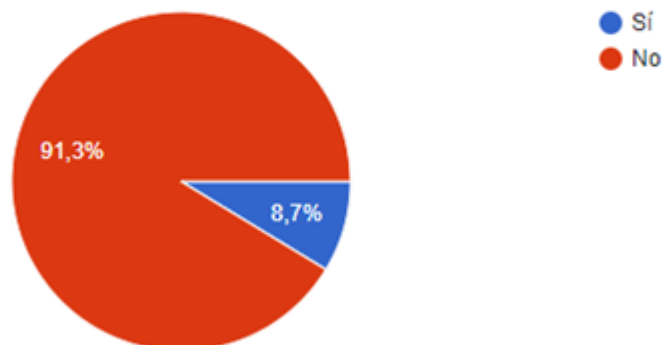
46 respostes

Gràfic 17: Necessitat de recórrer al llenguatge inclusiu

Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

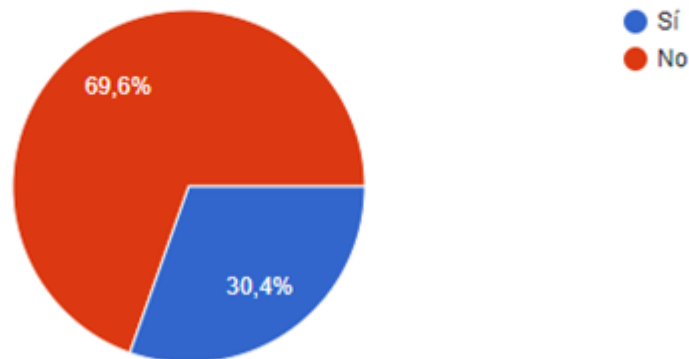
46 respostes

Gràfic 18: Llenguatge inclusiu i comprensió del missatge

Algun cop has presenciad que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

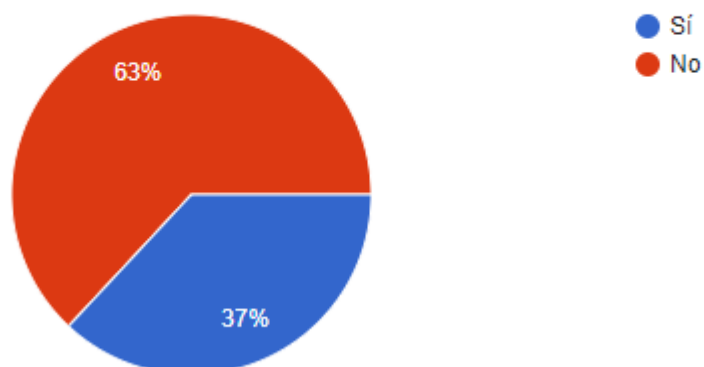
46 respostes

Gràfic 19: Malentesos a l'aula per l'ús del masculí genèric

Alguna nena t'ha interpellat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

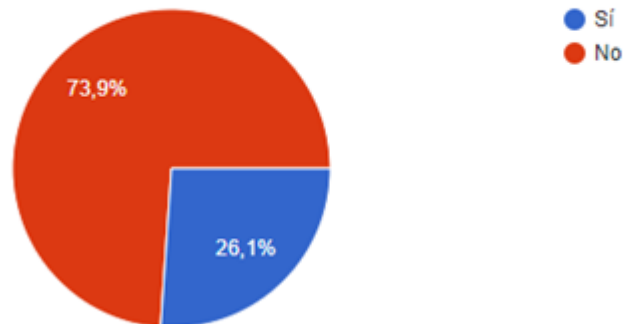
46 respostes

Gràfic 20: Interpel·lació directa d'alguna nena al masculí genèric

Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

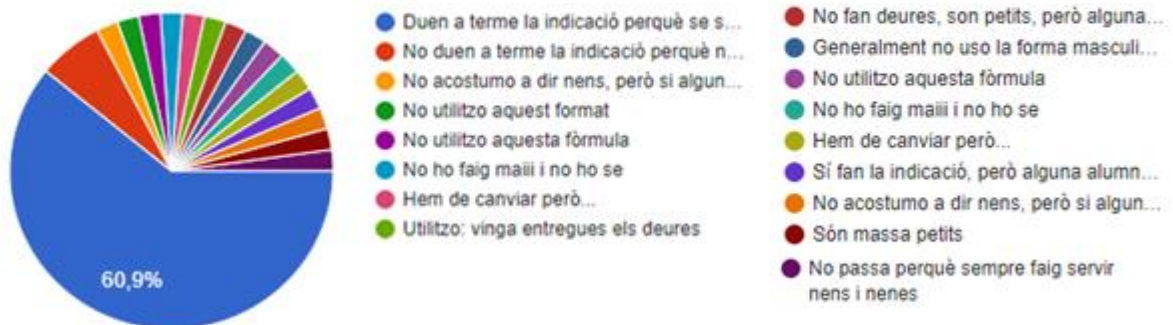
46 respostes

Gràfic 21: Inactivitat d'alguna nena davant d'una ordre formulada en masculí genèric plural

Quan tu dius "tots els nens entreguen els deures", per exemple, quina és la reacció de les nenes?

46 respostes

Gràfic 22: Reacció de les nenes davant el masculí genèric plural

I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

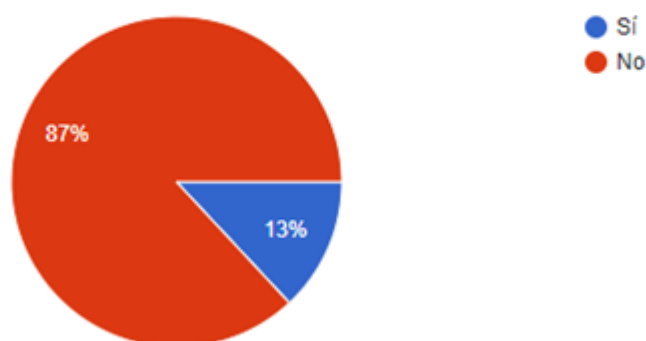
46 respostes

Gràfic 23: Reacció dels nens davant del llenguatge inclusiu

Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

46 respostes

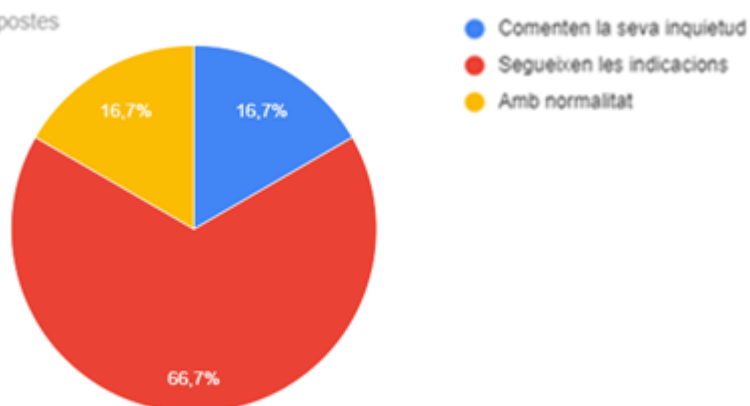

Gràfic 24: Alumnes no-binariis a les aules

Com actuen davant el masculí genèric?

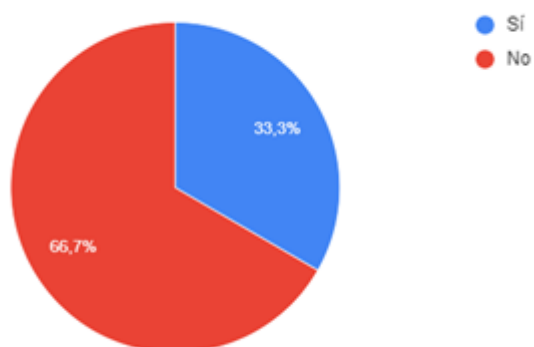
6 respostes

Gràfic 25: Actuació dels alumnes no-binaris davant del masculí genèric

Et demanen que canviis el tipus de llenguatge?

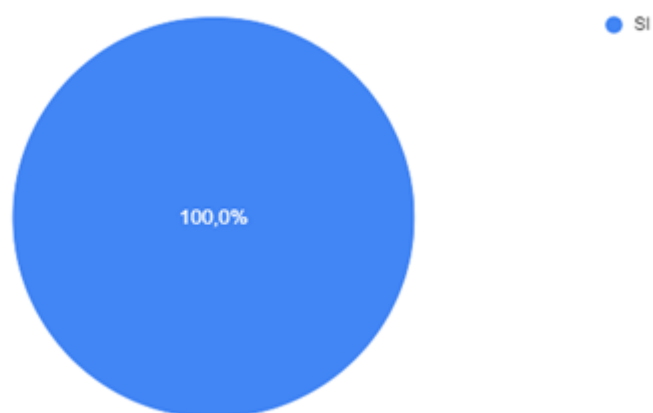
6 respostes

Gràfic 26: Petició de canvi de llenguatge dels alumnes no-binaris

Se senten a gust amb el llenguatge inclusiu?

5 respostes

Gràfic 27: Grau de comoditat amb el llenguatge inclusiu dels alumnes no-binaris

9.4. Annex IV: Transcripció de les entrevistes presencials

ENTREVISTA 1

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 32 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Home.
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 8 anys.
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 6 anys.

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

No és que hi hagi una norma escrita, però sí que algun cop n'hem parlat en alguna formació. Però no és que hi hagi una línia d'escola.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

Que jo n'hagi rebut, cap. L'únic que, com que l'any passat m'estava preparant oposicions, sí que és cert que aquest tema havia de quedar com molt clar i tu havies de parlar amb llenguatge inclusiu amb el tema de preparar les oposicions, els casos pràctics, o la teva programació. O sigui, sense que m'hagi arribat una línia directa de la Generalitat, sí que a l'hora de preparar les oposicions això sí que ho he hagut de tenir en compte.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

No t'ho sabria dir, perquè ara mateix és més a nivell de cadascú.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

A inicial no treballem amb llibres de text, treballem més amb material que fem servir a les xarxes, via fitxes interactives o així, o material que ens creem nosaltres. Però a cicle mitjà sí que hi havia una professora que s'hi fixava molt, fins i tot vaig estar en una reunió on va dir que, per exemple, als llibres de medi hi faltaven més dones.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

9- Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?

A l'hora de parlar no fer-ho destinant el missatge a un únic gènere, sinó que tothom se senti inclòs a l'hora de parlar en genèric, quan et refereixes a tothom, que tothom s'hi senti inclòs.

10- Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?

Buscar paraules que els puguin incloure a tots, com *alumnat* en comptes d'alumnes, i després paraules que normalment diem en masculí que és el propi de la llengua, doncs desdoblar-les en femení. Això com que em ve de les oposicions que em va quedar molt marcat doncs intento jugar amb aquestes dues variants.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Depèn, hi ha paraules que em surten més naturals. Per exemple *alumnat*, un cop la tens integrada ja et va sortint. Alhora de dir "nens i nenes" a vegades sí que noto que ho estic forçant una mica, sobretot perquè de tota la vida ens havien ensenyat que el genèric era el masculí. Però si has treballat el tema i t'interessa que tothom s'hi pugui sentir inclòs i l'has de forçar, el forces una mica.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Sí. Potser jo no en tenia la perspectiva perquè ja et senties inclòs sempre. Però entenc que pot haver-hi gent que no. L'any passat em passava més que aquest any, suposo que perquè m'estava preparant les oposicions, però a vegades sí que hi havia una nena que et deia "I nosaltres?". Algun cop m'havia passat, quan parlaves amb el masculí genèric t'ho deien i pensaves "Ostres, és veritat". I és que és veritat. Hi ha gent que pot sentir que si parles en masculí genèric no hi està integrat i per això fas l'esforç.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Crec que amb normalitat, sobretot si de petits estan acostumats a sentir-ho. De la mateixa manera que segurament a la nostra generació vèiem com més normal quan parlaven amb el masculí genèric. Suposo que és des que ho vas sentint i si t'ho van repetint i repetint, ho acabes normalitzant.

14- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

No ho sé, no t'ho sabria dir, perquè aquí a l'escola el llenguatge els costa, no m'hi he fixat.

15- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

El que seria rebre la informació, de les dues maneres. Però és el que et deia, que si parles en masculí les nenes et poden dir "i nosaltres què?". Si fas servir el llenguatge inclusiu, el mateix missatge, a part d'arribar a tothom, arriba també amb un sentiment de pertinença cap a tothom.

16- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

No perquè l'entenguessin però sí perquè s'hi sentissin inclosos.

17- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

No, simplement quan envio el missatge vull que els arribi a ells i a elles.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

18- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

Més que malentès, el cas que t'he explicat abans.

19- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

Sí, sí. Va ser el curs passat. No recordo el cas concret, però sí quina nena era.

20- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No, quieta no. Preguntar sí, però no es queden quietes.

21- Quan tu dius "tots els nens entregueu els deures", per exemple, quina és la reacció de les nenes?

Normalitat. Al final, quan busques incloure els dos gèneres no es queixen.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

22- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No.

ENTREVISTA 2

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 33 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Home.
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 5 anys.
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** Un any i mig.

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

No, no hi ha cap recomanació respecte al gènere.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

No. Hi ha un document de la Generalitat pel tema de la inclusió, però no recordo quin és.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

El que faig servir jo és adequat, no sé com ho fan els meus companys.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

No, no es mira. Els llibres que fem servir són els que ja teníem i no tinc constància que aquella editorial treballi de manera inclusiva.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

El llenguatge inclusiu l'utilitzo a l'hora de no referir-me només a nens. Intento evitar sempre referir-me als nens només. No dic "ei, nens". A vegades faig "ei, nenes". A l'alumnat els diria que el llenguatge inclusiu és la manera de referir-nos a tots d'una manera que no sigui o nenes o nens. Per exemple, en comptes de dir "els nens o les nenes" dir *l'alumnat* o els *infants*.

- 10- **Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?**

Sobretot evitar paraules que tinguin connotació de gènere "els nens o les nenes". Sobretot amb "els nens".

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Sí que és cert que hi penso quan ho utilitzo. És una cosa que la mateixa cultura occidental ens ha anat imposant i sense voler fem servir aquests mecanismes de gènere, sobretot en detriment del femení. Llavors per això intento sempre reafirmar l'altre. Per això a vegades dic "ei nenes" o "totes i tots". O quan fem escrits o notícies a la pàgina web o un missatge a les famílies sempre busquem paraules que siguin inclusives, com "l'alumnat avui ha fet" o "ens ho hem passat molt bé totes i tots d'excursió", però que faci referència als dos, no només a un.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Sí, per tot el que t'he anat dient.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

A vegades els sobta, perquè a vegades els mateixos nens a vegades estan a casa al sofà i són les mares qui paren la taula i ells ho diuen. Si tu ho mostres amb naturalitat en la manera de parlar ells ja no hi fan èmfasi, no se sorprenden. Jo a vegades els dic que el meu color preferit és el rosa. Són aquestes feines diàries que s'han d'anar fent.

14- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

No, costa molt. Hi ha temes que costen molt.

15- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Sincerament crec que de les dues maneres, mentre ho expressis de manera clara i senzilla. Jo crec que el missatge l'acaben entenent.

16- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

Sí, algun cop sí que hi ha hagut alguna interferència negativa entre un nen i una nena perquè es pensen que estan per sobre d'elles i aquí sí que he hagut de fer referència al fet que tots som iguals i que tothom ha de saber fer de tot.

17- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

No.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

18- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

Sí, al final les nenes també s'empoderen, en el sentit que si tu normalment treballes de manera inclusiva i dius "les nenes i els nens", després el dia que només dius "els nens" alguna nena diu "nens i nenes". Si tu ho treballes, les nenes se senten molt més empoderades.

19- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

Sí que n'hi ha que repliquen, però no es queixen.

20- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

Jo et diria que sí, però igual que si ho faig amb el femení, que els nens es quedaran quiets.

21- Quan fas servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

En el moment que ho normalitzes i ho fas sistemàticament no hi ha cap manifestació per part dels nens. Potser el primer dia et diran "totes?" i tu els diràs "sí totes i tots, tots i totes, ho puc dir d'una manera o d'una altra" i ja estarà.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

22- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No.

ENTREVISTA 3

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 48 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Dona.
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 15 anys.
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 8 anys.

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

Sí. Sempre amb tot el que és l'AMPA es fa servir sempre un vocabulari inclusiu, tant amb les reunions de pares com quan parles amb la mainada i els dius "això ho heu de donar als papas" i et diuen "papas i mames". I tu els has d'explicar que no, que papas ho inclou tot.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

No, potser no m'hi he fixat prou o no ho he obert, però no en tinc constància.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

Jo crec que és adequat, mai és insuficient.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

Sí que es mira. Només que a Cicle Inicial s'han deixat d'emprar llibres, però sí que vam fer reunió amb Cicle Inicial i Mitjà per veure com seria la continuïtat i les mestres de tercer s'ho van mirar molt, que quan es parlés de gent amb un tret característic fes referència tant a homes com a dones. Una de les mestres fins i tot va escriure a l'editorial dient que se n'haurien de posar més.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

El poc que jo els explico és subjectiu, en base a mi. Els explico qui és el nen, qui és la nena i que tots som iguals.

10- Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?

A mi el que em serveix és fer-los servir a ells d'exemple: uns tenen els ulls verds, d'altres marrons, uns porten ulls i d'altres no i en base a això, quan ells s'identifiquen a ells mateixos, després pots ampliar el vocabulari, però sempre en base a ells.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Jo crec que és natural. Si ho expliques al màxim de natural que tu ho interpretes és més fàcil d'estendre-ho cap a altra gent. Llavors, els petits són molt vulnerables a segons quin vocabulari. I segons quines paraules facis servir tampoc t'entenen. Llavors has de fer servir molts d'exemples en base a ells, sinó sempre en deixes algun pel camí. Però els has nombrat aquella paraula que és nova i amb això ells ja s'hi agafen.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Sí, molt. Perquè els nens primer han de ser conscients de qui són i un cop s'aprecien a ells mateixos, després també aprenen a apreciar els altres. Però un cop de mà que se'ls pugui donar des de l'escola o des de casa sempre és una integració molt més ràpida a aquest vocabulari en aquesta societat.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Cadascú a la seva manera. Tu pots fer servir el llenguatge inclusiu en un moment determinat i un et captarà una cosa i un altre te'n captarà un altre que és de fa dues setmanes. Així és com ho van introduint ells. El que fem és anar-ho repetint perquè ho vagin interioritzant.

14- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Ara la mainada és molt més visual, fem servir molts exemples visuals, imatges, els fem retornar a fets amb què s'hagin pogut trobar i els és més útil i funcional a l'hora d'anar captant les coses. Fem servir exemples reals, imatges a la pissarra digital, imatges que puguis projectar d'una foto, etc.

15- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

Sí, alguna vegada a alguna baralla, que alguna criatura ha quedat rebutjada en un moment determinat pel fet del seu color o pel fet de ser nena, sí. A més, això és necessari i ho vas fent.

16-Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

No. Si tu parles amb un vocabulari amb què ells et puguin entendre i ets una mica *empàtic* en el nivell d'ells i fas servir el seu vocabulari jo crec que, no tots, però al final t'acaben entenent.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

17-Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

No. Només el moment aquest de "papes" i després et diuen "i mames", però això m'ha passat poques vegades.

18-Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

No. Són petits i no són tan escrupolosos.

19-Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No.

20-Quan fas servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

Els sempre fan aportacions. N'hi ha molts que ja donen com a obvi el que els estàs explicant, però els recordatoris sempre van bé. Però sempre estan disposats a aprendre. En ser tan petits no li donen tanta importància.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

21-Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No.

ENTREVISTA 4

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 41 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Dona.
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 17 anys.
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 10 anys.

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

No, no en té. Diria que no.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

No, no ho recordo. Sí que hem fet algun formació a nivell d'infantil fa un parell d'anys, i la persona que ens la va venir a fer tenia molt en compte el llenguatge. Parlava sempre d'infants, no parlava de "nen, nena". Jo crec que a l'equip d'infantil ens ha quedat una miqueta.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

Jo crec que sí que en fem ús, però ja va més amb la persona.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

Amb infantil no fem servir llibres.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

Jo ara estic treballant amb P3 i es tracta d'un centre de màxima complexitat. A P3 encara no tenen llenguatge, tot just estan agafant vocabulari. Però a nivell de P5 jo crec que la mestra és el model de llengua i amb el model de la mestra sempre transmet als alumnes el llenguatge inclusiu.

- 10- **Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?**

Quan em dirigeixo als nens sempre dic "els nens i les nenes", sempre ho tens molt present a l'aula, però no només amb el llenguatge inclusiu, sinó també amb què diràs, com ho diràs i

amb el que transmets, perquè com que som el seu model no em surt la parla espontània i penses molt abans de parlar.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Mig mig.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Sí, molt. Perquè, pensant una mica amb quan jo era nena això no es tenia tant en compte. Venint més cap aquí, potser a la carrera tampoc en parlàvem gaire, però cada cop és un tema que es debat força i que es té molt present.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

De forma molt natural. Com que ho utilitzem molt, ells ho veuen de manera natural.

14- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Amb l'inclusiu.

15- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

Recórrer a aquest llenguatge és el que sols fer sempre. A través dels contes també es treballa molt.

16- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

No.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

17- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

No parlo amb masculí genèric.

18- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

No, no m'hi he trobat mai.

19-I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

Com que és el dia a dia d'ells, no tenen cap mena de reacció, ho troben de manera natural.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

20-Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No.

ENTREVISTA 5

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 29 anys
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Home
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 4 anys
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 4 anys

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

Ho desconec, no sé si en tenen o no.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

No, que jo sàpiga.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

Sí que se'n fa ús i se'n té cura.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

Això ho desconec, perquè la meva especialitat no requereix llibres de text.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

Un llenguatge que inclogui tots els gèneres, masculí i femení principalment, i que no sigui només exclusiu d'un aspecte.

- 10- **Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?**

Faig això de nen i nena, tots dos a la mateixa frase, per incloure tots dos gèneres.

- 11- **Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?**

A vegades em surten naturalment però sí que hi ha vegades que quan acabo d'expressar-ho tinc la sensació que ho estic exagerant.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Sí, jo crec que sí, perquè els nens i nenes es vagin acostumant que sigui per tots i que no es pensi exclusivament en nens en un cas o en nenes en l'altre.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Jo crec que no en són conscients, menys a infantil, amb els que estic jo, fins a cinc anys, quan utilitzo fórmules inclusives o el llenguatge inclusiu no hi paren atenció i tampoc no et rectifiquen. No saben si allò està bé o si ho estic dient malament, sinó que ho accepten i no se n'adonen.

14- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

Depenent d'algun tema, però sí, en algun cas sí que han parlat de nens i nenes.

a. Creus que era per influència del professorat, de la família, dels mitjans de comunicació....?

Segurament de la família, principalment, però també del professor, perquè els infants es comporten diferent depenent del professor.

15- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Si no en són conscients jo crec que reben igual la informació.

16- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

Sí, amb temes de gènere, per exemple amb Carnaval, quan un portava una disfressa i els altres deien "això és de nen" o "això és de nena" doncs sí, utilitzar el llenguatge inclusiu per tractar aquest tema, per dir que són tant de nen com de nena.

17- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

Jo crec que no.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

18- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

No.

19- Algun cop has tingut algun problema utilitzant el llenguatge inclusiu?

No.

20- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

Que jo recordi, ara mateix, no. Però em pot haver passat segurament i haver rectificat de "nens i nenes".

21- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No.

22- Quan tu dius "tots els nens entregueu els deures", per exemple, quina és la reacció de les nenes?

A mi no em passa amb aquesta expressió, però jo crec que en ser una ordre ho accepten igual, si se'n fa aquest ús.

23- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

La mateixa, ho accepten.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

24- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

A la meua aula no.

ENTREVISTA 6

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 35 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Home.
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 13 anys.
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 13 anys.

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

Que jo sàpiga a nivell de centre, no. És tot a nivell individual. Com a directriu de centre diria que no n'hi ha cap.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

La veritat és que no.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

La veritat és que no t'ho sé dir. Juraria que si no me n'he adonat és perquè se'n fa un ús insuficient.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

No ho sé, ja que soc professor de música i els llibres no els toco.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

De fet ja ho he fet. Els explico que han de parlar d'una manera on tothom se senti inclosa quan hagin de participar en alguna cosa o quan fem qualsevol mena d'interacció. Llavors si som nens i nenes, els incloc a tots i totes, però si som només nens els incloc només a ells, encara que no sigui el llenguatge genèric.

- 10- **Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?**

Per norma general faig servir paraules genèriques o, si em dirigeixo a tot el grup, faig servir nens i nenes.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Em surten perquè hi he anat treballant, però de forma natural no. M'obliga a fer-ho perquè de natural em sortiria parlar amb masculí.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

I tant, penso que molt. Perquè fa que tothom es pugui sentir més inclòs en el grup i també treure aquesta història que quan parles amb masculí les nenes s'han de sentir incloses amb el que estàs dient però quan parles en femení els nens s'ofenen i et diuen "és que jo no soc una nena". Per canviar aquests rols de gènere s'ha de començar per algun lloc i suposo que el més bàsic és el llenguatge.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Jo crec que depèn de l'edat. Si són petits ho normalitzen i els sona normal. Amb els grans costa més, a partir de quart, cinquè i sisè de primària o els fa gràcia que diguis nens i nenes, perquè per ells és tot doble, és com un excés de parlar o passa això que tu parles en femení perquè hi ha més noies a la classe i els nens s'ofenen. A mesura que són més grans costa més, ho perceben diferent.

14- A què creus que es deu?

Perquè m'imagino que ja estan més bombardejats per tot el sistema en si. A un nen de quatre, cinc, anys, si tu l'acostumes des de petit a aquest llenguatge, ho percebrà com a normal. Si tu canvies el llenguatge després, quan ell a fora de l'escola ho percep d'una manera completament diferent, ja ho veurà com una cosa rara.

15- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

Que jo hagi sentit, no. Potser no m'hi he fixat, però no me'n recordo.

16- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

La veritat és que no ho sé. Suposo que, de rebre la informació, la reben bé de les dues maneres. Suposo que depèn de si se senten més o menys inclosos en aquest grup. Si no se senten incloses, suposo que l'inclusiu fa que s'hi sentin més.

17- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

Que jo recordi no.

18- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

Tampoc. No he notat un canvi.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

19- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

No, no ho he presenciat.

20- I has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu hagi donat algun malentès a l'aula?

Desdoblant, no i parlant en genèric tampoc. Però parlant amb femení sí que m'he trobat que tu expliques alguna cosa i has d'apagar el foc de quan els nens et diuen "és que jo no soc una nena".

21- Alguna nena t'ha interpellat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

No, les nenes no solen preguntar, sempre donen per suposat que hi estan incloses.

22- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No.

23- Quan tu dius "tots els nens entregueu els deures", per exemple, quina és la reacció de les nenes?

Ho fan com els altres.

24- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

Alguns es revolten, als altres els és igual, però alguns es revolten.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

25- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No.

ENTREVISTA 7

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 44 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Dona.
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 20 anys.
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 14 anys.

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

A mi personalment no m'han recomanat que ho faci, però ja em surt, ja em neix. A vegades sí que és cert que fem servir el genèric, perquè és molt més còmode, perquè si hem d'estar tot el dia dient "tots els nens i nenes que vinguin aquí" és feixuc. Però sí que per exemple quan diem el "bon dia" preguntem quants nens i quantes nenes hi ha. Comptem i diem "en total som divuit nens i nenes". Això ja et surt, ja et neix. Però no estem tot el dia dient "nens i nenes" perquè és cansat.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

A mi personalment no m'han enviat res. Potser com a escola sí que ho han rebut, però a mi personalment no.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

Suposo que depèn de cada mestre. La gent més jove potser ho fa més, però la gent que és més gran no està acostumada a fer-ho perquè abans no hi era i no estan acostumats a fer servir el llenguatge inclusiu.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

Joestic a infantil i no fem servir llibres. Fem un treball més experimental i fem servir un llenguatge que sí que intentem que sigui més inclusiu.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

9- Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?

El que passa és que, treballant amb nens tan petits, veus que som nosaltres qui tenim prejudicis, ells no. Per ells tot està bé. No veuen el problema. Ells ja tenen una intuïció que jo crec que les persones anem perdent amb els anys, però ells tenen aquesta intuïció. Jo no necessito explicar-li a un nen el llenguatge inclusiu perquè és molt més difícil el concepte "llenguatge inclusiu" que no pas el que és el llenguatge inclusiu. Llavors ells en el dia a dia ja ho van percebent i normalitzen una cosa que nosaltres a vegades veiem un problema. El problema són els nostres prejudicis. A infantil és molt més fàcil en aquest sentit.

10- Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?

Quan fem el "bon dia" el fet de comptar nens i nenes. També treballem el fet d'identificar el seu gènere, de preguntar-los "tu ets un nen o una nena?".

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Sí que és cert que a vegades haig de forçar una mica la llengua, perquè tinc quaranta-quatre anys i és cert que no soc de les més joves, i encara que estic conscienciada a vegades penso que potser és una mica exagerat fer-ho servir tot el dia. Però de tant en tant sí que et surt de forma natural i és com m'agrada fer-ho servir. Però si jo veig que l'haig de forçar, sincerament no ho faig, ni m'ho plantejo.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Penso que el llenguatge inclusiu sí que és cert que és molt important, i que el llenguatge en general és important perquè és la nostra eina de comunicació i és vital, però sí que és cert que a vegades donem massa importància a altres coses. Hem de donar importància al fons. El llenguatge inclusiu dins l'aula és important, però és més important la inclusió de l'individu dins de l'aula. Que sigui un nen o una nena no és important, tots són persones, això sí que ho faig. Si un nen et diu que les nenes no poden jugar perquè estan jugant a pilota doncs els expliques que aquesta nena és una persona i que tots som persones i que totes les persones poden jugar a pilota. Això sí que ho faig. I intento fer-los saber que és igual si ets nen o nena, que tots som iguals i que això no és important.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Els, com que són tan petits, ho normalitzen. I la inclusió és a la pràctica i ells ho veuen. És que tots som persones. Ells ho veuen. I això ho perdem amb el temps, amb els anys i amb la contaminació dels adults.

14- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

Per fer distinció sí, que és el que no m'agrada. Quan diuen amb to despectiu "és que és una nena".

15- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Jo crec que ho entenen perfectament de les dues maneres. Que sí que el llenguatge és molt important, però és més important la pràctica, és a dir, l'experimentació, el model que tu li dones, que sigui igual la manera com tu et comportes davant d'un noi i davant d'una noia. I si tu ho sents de forma natural, ells ho perceben de forma natural i si tu tens algun problema, ells ho perceben com un problema. Jo veig que m'entenen, faci servir un llenguatge o un altre, ells reaccionen i no hi ha problema.

16- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

No.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

17- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

Els malentesos els tenim els adults, que quan llegim nens no sabem si ens estan parlant de nens o nenes. Però els infants no. Si els dius "veniu tots els nens i fem fila" i venen els nens i les nenes. I si dius també "veniu els nens i les nenes" i venen els nens i les nenes. Ara bé, a primària és diferent. Si tu diguessis "veniu els nens a fer fila" no sé si vindrien només els nens i les nenes no vindrien, encara que tu et referissis a tota l'aula.

18- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

No, que jo recordi no. Però sí que em sona allò de "i les nenes també?". Però a mi no m'ha passat.

19- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No ho tinc present.

20- Quan tu dius “tots els nens entregueu els deures”, per exemple, quina és la reacció de les nenes?

Els entreguen igualment.

21- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

Ho veuen bé, no tenen problema.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

22- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No, vam tenir un alumne que deia que era un gat, però després vam saber que era un joc de la família.

ENTREVISTA 8

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 53 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Dona.
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 30 anys.
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 30 anys.

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

No té res, que jo sàpiga.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

Jo rebre les pautes no, però sí que he llegit coses pel meu compte.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

No sé fins a quin punt es fa servir. Tu intentes fer la inclusió de la millor manera possible, però com que estem tan acostumats a parlar de la manera que parlem, no sé fins a quin punt fem servir el llenguatge correcte. Potser hauríem de fer un reciclatge tots els mestres, perquè jo no sabia ni per on començar a fer-ho. Tot i que he llegit coses, tampoc m'hi he posat jo per saber com haig d'adreçar-me a la gent, intentant integrar tothom.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

Jo no trio els llibres perquè no soc tutora.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

És complicat pels nens, però els has d'explicar que amb el llenguatge inclusiu tothom s'ha de sentir identificat. Per explicar als infants que no només hi ha el "la o el" els haig d'explicar que hem de canviar la manera de parlar. Els explico que hi ha paraules noves que identifiquin a tothom.

10- Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?

Jo normalment parlo d'alumnes, de persones. Com que faig l'assignatura d'educació en valors i em trobo que tinc hindús, magrebins, sempre intento parlar sempre de persones perquè integri tothom. No parlo només de nens i nenes. Per norma general jo intento parlar de persones.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Això ha estat fruit de veure moltes vegades aquesta marginació que fan els infants. Llavors, amb aquests trenta anys d'observació, tu aprens molt. A vegades sí que ells mateixos diuen de fer activitats de nens contra nenes, però i si hi ha algú que no s'identifica com a tal? Potser hauríem de treballar que no hi ha tanta diferència entre un nen i una nena. Ja ho intentes treballar a l'aula, però a vegades és més fàcil dir "vinga nens" en lloc de "nens i nenes", perquè tens una hora, saps que has de treballar allò i vas amb presses.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Sí, crec que sí. Per no descartar ningú.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Jo crec que no en són conscients.

14- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

No.

15- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Tenim tendència a parlar en masculí. Però això si ens hi poséssim i ho expliquéssim bé els infants ho entendrien més bé que no pas nosaltres. Perquè si de ben petits els ho anem ensenyant als infants ho aprendrien bé. Però jo crec que ens hi hauríem de posar nosaltres, els mestres. I crec que de moment no ens hi hem posat. És el que percebo. Jo agafo els nens a partir de tercer i jo veig que això en cursos anteriors això no s'ha treballat.

16- Creus que tens les eines necessàries per fer aquesta feina?

Tot és posar-s'hi i buscar les eines. Jo no he vist cap curs que parli del llenguatge inclusiu, llavors estaria molt bé que n'hi hagués.

17- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

Sí, quan he de fer servir el terme persona.

18- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

A vegades quan tu parles de persones ells t'acaben preguntant "però això què és, un noi o una noia?". En algun moment et pots trobar que et diguin això i que tu hagi d'especificar-ho. Et pot crear una mica de confusió quan generalitzes.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

19- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

Crear problemes com a tal, no. Però del que sí que m'he adonat és que els infants són molt literals ara. Llavors, quan parlo amb masculí potser algun noi et diu desconcertat "has dit nois, les noies no?".

20- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

A mi m'ha passat més amb els nois, que han sigut ells els que m'hagin dit "i les noies no?".

21- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No, entreguen els deures igualment.

22- Quan tu dius "tots els nens entregueu els deures", per exemple, quina és la reacció de les nenes?

Pregunten si les noies també ho han de fer.

23- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

Quan parlo de persones, em demanen que matisi si es tracta d'un noi o d'una noia.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

24- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No.

ENTREVISTA 9

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 53 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Dona.
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 32 anys.
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 14 anys.

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

En aquest moment no, però hi serà. La directora vol organitzar un claustre i parlar-ne. El que sí que tenim és un responsable de coeducació i d'igualtat entre home i dona per fer de mediador si hi ha conflicte entre home i dona dintre dels professionals de l'escola, que soc jo mateixa.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

Que jo sàpiga no. Sí que ja fa anys se'ns van donar unes directrius sobre les maneres de parlar, de treballar i de redactar de cara als pares i de cara a la mainada per part de la direcció del centre.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

Crec que és adequat.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

Sí, totalment. Ara per exemple la biblioteca de l'escola s'ha renovat tota i s'han comprat col·leccions específiques pels diferents cicles, perquè puguin treballar la igualtat de gènere. Per exemple hi ha una col·lecció sobre oficis. És un tema que als mestres ens ha interessat molt, sobretot a les mestres.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

Quan treballo amb nens de cinc anys i sis anys, el que faig és, en comptes d'ensenyar-los-ho, aplicar-ho. Perquè quan són tan petits ells aprenen amb l'exemple bàsicament, més

que amb un tema teòric. Llavors parlem dels nens i les nenes, però sí que és cert que parlant dels nens i les nenes, llavors t'hi faltaria el no-binari. Això ho tinc present, però és que el gènere no binari no ens ha arribat a l'escola fins aquests últims dos anys que n'hem sentit a parlar a les xarxes socials i la televisió. Però llavors sí que en parlem d'una forma molt natural i respectuosa. I ho vivim d'una forma molt natural, que ells vegin que els parlem d'aquesta manera, no usant només el masculí i amb els escrits que ells fan també ho inclou.

10- Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?

Bàsicament faig servir un llenguatge inclusiu amb tot. Per exemple, a l'escola teníem una nena que tenia dues mares. Doncs es tracta de normalitzar-ho tot. Ells saben que hi ha diversos tipus de família perquè en parlem amb total normalitat, als contes també hi ha tot tipus de famílies, hi ha tot tipus d'amors i hi ha tot tipus de nens. Ara per exemple hem fet el treball del dia de la dona, que està exposat a la biblioteca de Sant Feliu i aquest any se centrava en els oficis. Hi ha una alumna que ha decidit que vol ser bombera. Pot ser bombera? A mi si de petita m'ho haguessin preguntat hagués dit que no. Doncs ells ho tenen tan naturalitzat que et diuen que sí. Poden ser el que ells vulguin. El que és important és donar-los la llibertat i el respecte per ser qui són.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Al principi em va costar, però em va acompanyar molt veure les xarxes i veure la televisió i les reivindicacions d'aquests col·lectius i *empatitzar* amb ells. La meva feina és treballar perquè les generacions que venen siguin més tolerants.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Sí, totalment, és imprescindible.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Ho perceben com una cosa natural. Ara ells ja no parlen en masculí com parlàvem nosaltres per fer plurals, sinó que moltes vegades ho veus quan diuen "els meus amics i les meves amigues". Abans eren "els meus amics". A ells no els sobta com ens sobtava a nosaltres.

14- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

Sí.

15-Creus que era per influència del professorat, de la família, dels mitjans de comunicació....?

Hi ha moltes famílies que estan molt sensibilitzades. De fet, divendres vam fer les portes obertes per captar nous alumnes de cara al curs que ve i hi ha hagut moltes famílies que ens han felicitat pel tipus de llenguatge que fem servir, perquè a d'altres escoles no hi veuen aquesta sensibilitat. Aquestes famílies el que volen és un respecte per a ells i per la naturalitat dels seus fills.

16- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Si jo vull que entenguin un concepte, l'entendran de les dues maneres, perquè els fem frases molt curtes i explicacions adequades a l'edat i en general ho entendran tots. Però és més respectuós si faig servir la fórmula inclusiva.

17- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

Sí, perquè hi ha vegades que poden desconnectar amb depèn de què i llavors te n'adones i has de parlar d'ells i d'elles i així ho reconduïxes.

18- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

No, tot i que es fa més pesat haver de redactar sempre de forma correcta i sempre penso "m'hauré deixat algú?".

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

19- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

No. Nosaltres som la classe dels Bolets. No podíem ser els Bolets i les Bolets. Ja ho deixem així. En aquí sí que hi hauria un problema de comprensió.

20- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

No.

21- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

Sí, això sí. I això des de petits. No sempre, però m'ha passat més d'una vegada. Per exemple un dia vaig dir "nois, aixequem-nos i..." i, és clar, les noies allà. I està bé, llavors

saps que elles no se senten nois. Jo crec que aquesta generació que ara puja ho tindran tan normalitzat que si no inclous nois i noies doncs probablement no s'aixequin. Però, com integro jo el gènere no-binari? No el tinc jo a les aules, o no està identificat o no s'ha manifestat, però aquest és el que ens costarà.

22- Creus que tens les eines per a poder-los incloure?

En aquest moment no. Estaré pendent que hi hagi aquest claustre i que ens donin aquesta directriu que va més enllà dels nois i les noies.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

23- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No. A aquestes edats conscientment no.

ENTREVISTA 10

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 40 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Home.
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 17 anys.
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 4 anys.

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

No, que jo sàpiga no. No hi ha un protocol ni res.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

No he rebut res específic. Com a molt una cosa puntual, el dia de la dona sí que reps alguna cosa.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

Normal, crec que surt amb naturalitat a nivell general.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

Durant el temps que he fet de tutor ho he mirat una mica tot. I això hi és inclòs.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

Acceptar la diversitat de tothom. Jo el llenguatge inclusiu el veig com una manera de respectar a tothom i la diversitat de tothom. Som iguals però som diferents alhora.

- 10- **Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?**

Formes genèriques i una mica de tot. Formes genèriques sobretot quan escric, potser quan parlo no. A vegades dic "nens" a vegades dic "nenes". Jo crec que ja hi estan acostumats. Però en escriure, potser sí que és un moment en què em pregunto "per què només nens?" i llavors ja poso "nens i nenes" o "pares i mares" o directament "famílies". Quan fas un escrit és quan ho veus més, però un dia faré una cosa o un dia en faré una altra. Però cada cop em surt amb més naturalitat.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

No, perquè per mi tan és posar “nens” un cop o “nens i nenes”. Ara per ara, no.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Sí, però sense exageració. Si tu parles i dius “nens” només, no passa res. Crec que no ens hi hem d'obstinar, perquè si n'estem tan pendants no farem ni de mestres ni de persones.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Amb naturalitat. Els més grans potser sí que se sorprenden més, però els petits no.

14- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

No, no t'ho sabria dir.

15- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Estan acostumats al masculí, siguem realistes. Però jo crec que amb el genèric també ho entenen bé, però si tu ho accentues molt segur que ells salten.

16- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

Actualment potser no tant, però fa anys sí que ho havia hagut de treballar. No sé si és que he canviat la manera de parlar o per què. Recordo dir “alumnat” als més grans i que ells em diguessin “per què ens dius alumnat?” i a partir d'aquí vam iniciar un debat.

17- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

No.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

18- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

No.

19- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació “tots els nens feu...” ella en formava part també?

Jo no, però et posaré un exemple. Un dia van fer promoció del bàsquet i van separar els alumnes per nens i nenes i una nena es va plantar i va dir “per què haig d'anar amb les nenes?”.

20- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No.

21- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

Ja hi estan acostumats.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

22- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No.

ENTREVISTA 11

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 57 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Dona.
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 33 anys.
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 23 anys.

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

No, que en sigui conscient no.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

No. Potser algun correu, però cursets o això no.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

Sí, ara sí que en fa un bon ús.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

No ho sé perquè no fem servir llibres de text.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

Nosaltres ara que hem estat treballant el dia de la dona els ho plantegem de manera que vegin que els uns són tan importants com els altres. Però no ho tractem específicament. No li he donat mai importància perquè per mi tant és un com l'altre.

- 10- **Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?**

A classe sempre dic "els nens i les nenes" o "tots els cargols i cargolines". A vegades me n'adono que dic els cargols i penso "i les cargols, no?". I a l'hora d'escriure sempre ho poso amb les dues formes. Però com que a mi si em diuen "els pares" jo ja m'hi incloc doncs no hi penso, però suposo que és per la meua edat. Suposo que és la meua generació que no s'ha sentit afectada per això. I sí que ho tinc en compte a l'hora d'escriure i de parlar amb els petits. Ara sí que hi penso, però fins fa poc no me n'havia adonat.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

A l'hora d'escriure ja cada vegada em surt per instint i a l'hora de parlar sí que "els nens i les nenes" em surt natural, però quan he de dir "els cargols i les... què dic?". Em costa.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Sí, avui en dia sí, perquè si així s'ha de respectar una mica més, sí.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Els petits no se n'adonen, no en són conscients.

14- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

De les dues maneres, jo no crec que ells se n'adonin.

15- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

Potser sí, alguna vegada. Potser més a P5, quan ja comencen a llegir i escriure, sí que ho hem treballat més.

16- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

No. També parlem de manera molt expressiva, amb molta gesticulació, molt de moviment.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

17- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

No.

18- Alguna nena t'ha interpellat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

No.

19- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No.

20- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

La mateixa, no se n'adonen.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

21- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No.

ENTREVISTA 12

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 47 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Home.
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 21 anys.
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 14 anys.

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

No, perquè ja ho sabem.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

Que jo recordi no.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

Adequat, sí.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

Nosaltres no triem llibres perquè no en fem servir, però a l'hora de fer les activitats ho tenim sempre en compte.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

Per mi és el llenguatge normal. No penso "vinga, ara utilitzaré llenguatge inclusiu". És alguna cosa que des de sempre he fet de forma normal.

- 10- **Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?**

Faig servir les formes dobles. A vegades sí que es fa pesat quan escrius una nota però s'ha de fer. Jo sempre tenia tendència a dir "els nens" i "els pares" i això ho englobava tot, però ara a poc a poc ho vaig canviant.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Estic forçant una mica la llengua. Tots els nens i les nenes saben que quan jo dic “va nens, a la fila” han de venir, tenen claríssim que em refereixo a tothom.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Sí, sí que ho és.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Jo tinc els alumnes de quatre, cinc i sis anys i a aquesta edat encara no hi ha rebuig. Hi ha rebuig si un nen veu que un altre nen porta una samarreta rosa, que diu “ai, porta una samarreta rosa”.

14- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

Sí, ho he sentit.

15- Creus que és per influència del professorat, de la família, etc.?

Tot influeix. Si no veuen models no ho fan. Però sí, es nota en els que ho fan que pot ser per les famílies o per l'escola mateix.

16- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Amb el llenguatge inclusiu. Però hem de tenir ben clar els mestres què és el llenguatge inclusiu. I això no ho tenim.

17- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

No, no ho recordo. Però a vegades sí que he hagut de dir “els nens i les nenes”. O per exemple un cop vaig dir “els pares us han de venir a buscar a tal lloc” i algú va dir “i les mares!”.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

18- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

No, problema no.

19- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

No.

20- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No, això segur.

21- Quan fas servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

De normalitat, perquè de petits els acostumem així.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

22- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

Que sàpiga jo, no.

ENTREVISTA 13

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 41 anys
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Home
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 11 i dos mesos
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 9 cursos

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

S'estan fent cursos i els mestres es formen per poder treballar d'una forma més inclusiva. Sí que és cert que el sistema et comenta com hauria de ser el que passa que els recursos brillen per la seva absència. Sí que és cert que des de l'escola i el claustre es treballa d'una forma inclusiva, però jo crec que els recursos fallen. I sí que tens molt de suport per part de l'inspector i la gent té molt bona voluntat però crec que des del departament s'hauria d'apretar molt més en aquest sentit. És el que crec, eh?

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

És el de sempre. De cares a la galeria està molt bé però quan et trobes tu en el dia a dia de l'escola... O sigui, des d'un despatx es veu molt bonic tot, o des de la universitat es veu tot molt bonic, però quan trepitges escola en dia a dia, les coses canvien. I si te n'adones últimament el tema del departament i d'Ensenyament amb molta història perquè ells ho envien però l'escola és el que rep i ho rep en el dia a dia, llavors ens trobem que ens falta temps, és que no tenim temps ni d'assimilar que venim d'una pandèmia, estem constantment amb molts canvis, hi ha unes famílies que ho han d'entendre, hi ha uns alumnes que ho han d'assimilar, hi ha uns mestres que ho han de donar... és complicat eh? És el que tenim al dia a dia i això hem d'afrontar-ho.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin és creus que en fa el centre?**

Jo crec que es fa el que bonament es pot, sempre tenint una mirada més d'atenció a la diversitat inclusiva però amb els mestres s'intenta, però jo crec que hi ha d'haver un treball molt fort amb les famílies també. És a dir, els nens quan venen a l'escola veuen una part que a casa no veuen. A d'altres escoles i en altres contextos jo no en tinc ni idea, però aquí a l'escola, nosaltres ho donem molt però quan arriben a casa hi ha una manca de tot això. Llavors els nens es queden entre dos móns: el que veuen a l'escola i el que veuen a casa.

Tal com veiem la societat actualment jo crec que tampoc ajuda massa. Hi ha tots els estereotips, no? Hi ha tot aquest tema que és complicat. Però des de l'escola s'intenta donar tot el possible en aquest cas.

8- A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?

Cada vegada s'intenta més treballar menys amb llibres. Tot i així, en els llibres que s'han triat aquest any sí que s'ha tingut en compte. I, de fet, les editorials jo crec que s'han posat molt a l'ordre del dia amb aquest tema. Si t'haig de ser sincer, més que el llenguatge inclusiu el que es mira a l'escola és que es treballi de forma competencial. Sí que les editorials ho fan però a l'escola es mira, però més que el tema inclusiu, que ho portaria més al tema del dia a dia jo, el que es mira és que els llibres siguin competencials, que és el que et demana el Departament actualment.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

9- Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?

Jo crec que és un tema que en el dia a dia s'ha de tenir molt en compte sobretot quan dones les classes i aquí per exemple a l'escola, tu no ho vas veure, però amb la teva germana sí que vam treballar un tema que es deia els grups interactius i a partir d'aquí sí que es podia dur més a terme aquest llenguatge inclusiu perquè tens els nens i nenes agrupats en grups més petits, llavors en aquest cas es pot treballar d'una forma molt més clara. No hi ha una definició clara i cada mestre jo no et puc dir com ho veu, però des de l'equip directiu el que es fa és que hi siguin en aquest treball en el dia a dia. Ara, a les aules clar, nosaltres no veiem com funciona realment. Perquè a més, és una escola en la qual els mestres van i venen, és a dir, hi ha molts professors itinerants que són interins, no hi ha places definitives, i llavors van i venen. S'intenta fer un bon traspàs d'informació i que es treballi d'aquesta manera com dius tu, però no sé fins a quin punt s'aconsegueix o no.

10- Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?

Depèn. Si parlo per mi intento que sigui completament inclusiu: "nens, nenes", "infants". Sobretot quan redacto, quan parlo sí que a vegades se m'envà. No soc la persona perfecta en aquest cas, però sí que tinc molt en compte això. Però sobretot faig servir "infants", "alumnes". Tinc molta mania si hi ha homofòbia, això ho tinc molt sagrat. No suportó ni que hi hagi "maricons" ni "gay", ni "ets un merda", ets "una nena". Això ho tinc molt marcat. De fet a l'escola hi ha un sistema d'anar en contra d'aquest llenguatge. Hi ha un protocol amb uns gomets de colors. Però sí que ho tinc molt en compte.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Em surt perquè ja ho porto integrat perquè ja és una cosa que no va amb mi: ni masclisme, ni homofòbia, no xenofòbia, perquè no, no ho crec. Perquè jo crec que tothom ha d'estar integrat. I tothom té drets. És així.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

Totalment, és bàsic. I la societat hauria de fer un canvi molt gran. Avui estava escoltant a la ràdio que un nen de dotze anys als Estats Units que s'ha suïcidat per *bullying*. Dotze anys. I la mare diu que com pot ser que un nen de dotze anys s'hagi suïcidat quan a casa l'estàvem estimant tant. És brutal. Jo crec que l'escola està apostant per un tema que és tema de la inclusió però que la societat falla molt. I des de l'escola s'està fent molta feina però jo veig que hi ha molts estereotips de música de xarxes socials, *tiktoks*, fins i tot la música que sona que ens va en contra. Llavors sembla que piquem contra una paret, però des de l'escola es fa bonament el que es pot en aquest sentit. Jo parlo per mi, no sé a les altres aules ni els professors ni mestres què fan. Jo crec que vivim uns temps molts complicats en aquests temes i no sé on anirem a parar.

13- Els llibres de text, de lectura, el material didàctic... creus que fan un ús suficient o insuficient del llenguatge inclusiu?

Mai és suficient. Però es fa bonament el que es pot, intentant portar-ho a terme en metodologies, a l'hora de com es parla, a l'aula i intentant que tothom tingui cabuda aquí dins.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

14- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Els no en són conscients, jo crec. És a dir, quan tu parles amb ells, no es paren a pensar el fet de "nen, nena", el que sigui en cada cas. Llavors tu dones mecanismes. Potser quan siguin més grans segur que se n'adonaran. A cicle superior, per exemple, tinc la sensació que a casa no ajuden. Llavors aquí el que es fa és intentar que ho puguin entendre. Però jo crec que costa.

15- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

Alguns sí, d'altres no. D'altres pel que viuen a casa... el "macho". Aquí regna això eh? I fins i tot ara hi ha hagut el tema d'Eurovision amb Rigoberta Bandini amb la cançó d'*Aymamá*, que aquí s'ha arribat a sentir que "per què aquesta cançó?". A part del tema de la promoció que pugui portar per un festival europeu el que diu la cançó... no està dient cap mentida. Per

ells això és com “només faltaria”, no? I no és només aquest tema, eh? També tot l'entorn LGBTI que costa moltíssim. L'altre dia vaig haver de parar un grup perquè si feies gol eres gay. Senten moltes coses a casa que no ajuden. Ara estem entrant també en el Pla d'impuls de la llengua catalana, que aquí a l'escola serem pla pilot i nosaltres estem ben esparverats. No sé com anirem.

15.1. Creus que era per influència del professorat, de la família, dels mitjans de comunicació....?

Hi ha famílies que naturalment sí que ajuden i amb la nostra ajuda encara més, però n'hi ha d'altres que no les trauràs pas mai d'aquí. És així i aquí estan i no les faràs pas baixar del burro.

16- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Depèn de qui ho rep i de la família de la qual venen. Depenent de quina família venen ho acceptaran, ho viuran i ho portaran a terme d'una manera i en canvi depèn d'on vinguin serà completament diferent.

17- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

No, en aquest cas no.

18- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

No, això tampoc. Ja ho entenen, el que passa és aplicar-ho. És en l'aplicació que llavors pot canviar.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

19- Algun cop has presenciat que l'ús del llenguatge inclusiu hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

No, mai, però si algun dia se t'escapa “a veure noies”, “¿cómo que noies?” et diuen. Aquí també hi ha nois. Se't pot escapar i et pot provocar algun retret. Però no que hi hagi problemes.

20- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació “tots els nens feu...” ella en formava part també?

No, això no. Amb els nens sí, amb les nenes no.

21- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No.

22- Quan tu dius “tots els nens entregueu els deures”, per exemple, quina és la reacció de les nenes?

Ho fan igualment, no hi ha problema.

23- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

N'hi ha alguns que es queixen.

24- A què creus que es deu?

Ui, ells són molt “machos”. Parlo en cursos més alts. Els més petits encara no ho acaben d'entendre.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

25- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No, mai.

ENTREVISTA 14

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 38 anys
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Dona
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 16 anys
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 9 anys

INFORMACIÓ DEL CENTRE

5- Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?

No hi ha un protocol clar, però sí que en parlem molt al claustre. I ara cada vegada més. Hi ha tot un embolic amb el protocol LGBTI i hi estem bastant integrats, tot i que costa. Quan estàs a l'aula moltes vegades no ets conscient del llenguatge, tot i que hauríem de fer-ho, moltes vegades no ho fas, no et surt. Però en parlem molt en les reunions de claustre. És cert que quan fas servir un document i el fas per escrit ets més conscient del masculí, femení, plural, singular i tot això, nens, nenes, etc. però quan parles no.

6- Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?

Estan molt ficats amb el tema, això és veritat, pel que fa als papers i pel que fa als cursos. Et diuen "feu el curs de tal", "feu el curs de no sé què", però per fer aquestes coses moltes vegades no tens els recursos. Hi ha molts protocols i moltes maneres però a vegades per aplicar tot això necessites uns recursos, ja siguin materials, econòmics o personals. I això no ho tens. I aquí és on xoquem moltes vegades amb tot. Perquè a nivell de cursos per exemple nosaltres vam fer uns cursos sobre el Dua, ens han vingut a informar de la inclusió a l'aula, però clar és com "d'on trec el temps material per fer tota aquesta feina?". La gent acaba apurada i perd la motivació. I com que no tens tots aquests recursos i el temps per fer-los et desanimas molt. I acaba essent un document o un paper que tens allà guardat a l'armari.

7- Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?

Si es tracta de llenguatge verbal, jo crec que insuficient. Perquè és el que et comentava abans, que no en som conscients moltes vegades. Ho intentes, però no n'ets conscient. I si es tracta de llenguatge escrit, que seria quan fem circulars o quan fem documents, és acceptable. No és excessiu, però és acceptable.

8- A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?

No, jo crec que no ho mirem. Confies tant en una editorial, perquè quan tens manca de temps de vegades confies en una editorial i mires molt que regeixi molt currículum. Però, per exemple, almenys jo com a mestre o com a directora del centre no miro mai "ostres, parla de nen / nena", "parla d'això". Sí que és veritat que ells hi estan molt més ficats que nosaltres i ho tenen bastant més en compte. Però no, no ho mirem com a centre.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

9- Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?

Costa, perquè a la tipologia d'escola que estem, quan tu vols explicar què és el llenguatge inclusiu amb nens que tenen una edat més avançada, cicle mitjà i cicle superior, s'imposen moltes vegades. Sobretot a cicle superior et diuen "esto son tonterías" o "no me vengas con feministas". Per això costa molt explicar-los-ho. A l'aula els ho hem d'explicar sent el màxim de transparents però neutres també, que això és el que costa. En canvi, amb els petits és diferent, perquè ja els pots anar modelant una miqueta. Els pots encaminar. Ells, per exemple, les tasques domèstiques les veuen bé. Els petits d'inicial i mitjà et diuen moltes vegades "sí, sí és que a casa passen les dues coses" o "sí, és veritat, li diré al papa que escombrí" o "li diré al papa que faci el llit". I llavors veus el canvi cap a mitjà i superior de dir "no, però què m'estàs dient? Això mai de la vida passa a casa, la mama és la que cuina i la que fa no sé què". I el que intentem al centre i a l'aula és explicar-ho. Amb els petits pots fer-ho molt més ampli i molt més extens i de 4rt fins a sisè ho has d'anar intentant però anant de puntetes. Intentem treballar molt a través de l'assignatura de valors amb pel·lícules, amb curtmetratges, amb coses així.

10- Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?

Verbalment a vegades no en soc ni conscient, però crec que faig servir molt formes genèriques. Clar "els alumnes" o "tots vosaltres" o "vinga nens sortim", però clar quan dius "nens" ja no fas servir el llenguatge inclusiu. Si n'ets conscient sí, però moltes vegades haig de reconèixer que no.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Quan els faig, estic forçant la llengua, en soc conscient, de forma natural no em surten.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

I tant, sí. Perquè és una forma de treballar indirectament la inclusió. Si a tu et surt de forma natural i ho utilitzes en el dia a dia, indirectament als nens se'ls inculca això, se'ls consolida aquesta manera. Clar, si no ho fem servir, no. Jo crec que sí que és molt important.

13- Els llibres de text, de lectura, el material didàctic... fan ús suficient o insuficient del llenguatge inclusiu?

Suficient, jo crec que ells ho tenen molt en compte.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

14- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

A partir de quart, cicle superior, fan rebuig, molt.

15- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

El llenguatge inclusiu, per rebre'l, és el més adequat. La manera com parles tu és molt important, quan tu reps el que estàs escoltant pots percebre moltes coses i és indirectament com pots influir o pot tenir un aprenentatge un nen o una nena. I així és com aprendríem molt més el tema de la inclusió. Sense el llenguatge inclusiu pot ser que algú se senti exclòs. Com més generalitzes i fas més inclusió a l'aula pots arribar a tothom.

16- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

Sí, sobretot a l'assignatura de valors. Els dius "ah que no és el mateix si jo parlo de nen/nena? Tots us hi sentiu englobats?". No pots fer servir els continguts de la inclusió si no els ho has explicat abans, perquè en tenen molta desconeixença.

17- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

No, no ho he comprovat.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

18- Algun cop has presenciat que l'ús del llenguatge inclusiu hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

Depèn de l'aula i depèn del grup. Quan tens un grup de nenes i tens el "gallito" et diuen "ei i jo què?". Al revés no sol passar. Amb les nenes no hi ha conflicte. Al revés sí.

19- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

No, no m'ha passat mai.

20- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No.

21- Quan tu dius "tots els nens entregueu els deures", per exemple, quina és la reacció de les nenes?

Ho fan igualment. Estan acostumades al llenguatge genèric.

22- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

No hi mostren indiferència. Tant si dius "vinga nens i nenes" com "vinga nois".

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

23- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No. conec casos, però no he tingut mai l'experiència del meu centre que passés.

ENTREVISTA 15

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 30 anys
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Dona
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 6 anys
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 5 cursos

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

No, sí que és veritat que se'n parla però no.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

No, no he rebut res. Ara bé, fa tres anys que em vaig treure les oposicions i allà sí que ens ho van remarcar moltíssim que s'havia de fer servir un vocabulari inclusiu. Però clar, jo com a mestre si no m'hagués tret les oposicions, no. Potser a partir d'aquí jo també en vaig ser més conscient. A més, a part de tot el que avui en dia doncs es remarca molt.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

Crec que és adequat.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

No, potser a l'hora d'escollir llibres de text no. Es miren altres coses més que el llenguatge inclusiu. És veritat que avui en dia els llibres de text intenten aplicar-lo ja. Els llibres que hem triat aquest any per exemple sí que el tenen, el que passa que no va ser una cosa amb la qual ens vam fixar.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

A l'hora de parlar no parlar només en masculí. Potser a vegades no només dir "nens/nenes" sinó utilitzar potser més paraules més globals com per exemple "infants", "alumnes". I després cap a ells lògicament doncs respectar-los. No m'hi he trobat mai, però en el cas que

sigui un nen o una nena se sentís diferent, si un nen se sentís nena doncs respectar-ho completament. I després cridar els nens pel seu nom.

10- Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?

Doncs això, tractar de no dir només *nens*, sinó *nens i nenes* o dir-los pel nom. I després treballar-ho amb diferents àrees com per exemple a valors a través de diferents dinàmiques. Per exemple, aquest any estic treballant els drets i els deures i hi ha una part en què es treballa el llenguatge inclusiu, la identitat de gènere i cal remarcar-ho amb els nens. I, sobretot això, que no sempre un nen és un nen i que una nena és una nena perquè tinguin vulva o tinguin penis per exemple.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

No, em surten de forma súper natural. És una cosa que he adoptat fàcilment. Jo com a dona, aquest fet fa que també em plantegi les coses i pensi "per què només nens?" i a vegades dic "nenes" directament.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

I tant!

a. Tenint en compte el que has respòs, per què?

Perquè s'està lluitant per un món igualitari. Avui en dia encara manen bastant o té molta força la visió masculina i jo crec que dins de l'escola és important treballar que tant un home com una dona són iguals, que tots tenen els mateixos drets i els mateixos deures i que, com a generalització, no només s'ha de fer servir el masculí, sinó que s'ha de fer servir el llenguatge inclusiu. I més, que ara hi ha gent que s'identifica com a no-binària. Per davant el respecte. Suposo que és el que es vol aconseguir.

13- Els llibres de text, de lectura, el material didàctic... creus que fan un ús suficient o insuficient del llenguatge inclusiu?

No, jo crec que ara es busca bastant. Per exemple, els que tenim ara de llengua i de medi es basen bastant amb la història d'uns protagonistes i són sis protagonistes. Hi ha tres nens i tres nenes. La igualtat de gènere jo crec que sí que hi és. No sempre surten nens o no sempre surten nenes. Jo crec que amb això també s'hi estan posant bastant els llibres de text. Però gaire? Segur que no. Segur que es pot millorar i segur que es poden incloure noves identitats.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

14- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Jo crec que ho tenen bastant interioritzat. Estic treballant amb cicle inicial i no tinc cap problema de fer entendre que no és tot blanc i negre. Que avui en dia tant en orientacions sexuals com en identitat de gènere és acceptat tot, mentre no facis mal als altres, és acceptat tot. I potser amb alguns sí que sobretot quan dius que dos nois poden ser parella o dues noies poden ser parella (que potser no és el mateix tema, però tot va lligat) sí que al primer moment és com “què què què?” però de seguida ho interioritzen i no tenen cap mena de problema.

15- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

És veritat que sí que quan parlen, potser ho fem més els adults, perquè els nens ja ho tenen bastant més interioritzat. Sí que potser es podria fer més, però ells no tenen cap mena de problema.

a. Creus que era per influència del professorat, de la família, dels mitjans de comunicació....?

Potser pel professorat i també perquè són infants i si hi ha nens i nenes per què han de dir només nens? Clar, jo t'estic parlant de Cicle Inicial i aquí són bastant innocents, no estan molt marcats encara pel que diu la societat i els surt bastant natural. I el fet que els mestres també ho fem doncs ajuda que ells ho facin.

16- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Rebre el que s'està dient tranquil·lament de les dues maneres. Potser sí que és cert que si es parla només en masculí potser arribaria un punt en què les nenes dirien “per què només nens?”. Perquè m'hi he trobat, que si alguna vegada he dit “eh, nens” que diguin “i les nenes no?”. Sempre és millor si ho inclou tot, perquè tots se senten més identificats.

17- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

Sí, perquè algun cop he dit “un noi” i diuen “i una noia no?”. I llavors dius “un noi i una noia”. Potser sí que he hagut de dir “pot ser tan una cosa com l'altra”. No només perquè ho entenguessin millor, sinó per remarcar que poden ser nois i noies.

18- Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

No, què va! Gens ni mica.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

19- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

No, això no.

20- Alguna nena t'ha interpellat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

Potser a l'hora de posar exemples, de dir "un noi" i que et diguin "i una noia no?". I fins i tot no només nenes, sinó també nens i pregunten "les nenes també?". Molt poques, però alguna vegada sí. Com que jo ja no parlo tant en masculí genèric, ja no m'hi trobo.

21- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

No, això no. Quedar-se quieta, no, però sí això de dir "i nosaltres també?".

22- Quan tu dius "tots els nens entregueu els deures", per exemple, quina és la reacció de les nenes?

Duen a terme l'acció. És que ja no ho dic. És veritat, les oposicions em van marcar molt i ja no ho dic. És una cosa que he incorporat en mi.

23- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

El mateix. Ahir per exemple, no sé per què, estàvem d'excursió i vaig dir només "nenes, va" i els nens "eh, i els nens?"

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

24- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

No, no m'hi he trobat mai.

ENTREVISTA 16

INFORMACIÓ DEL/LA MESTRE/A

- 1- **Quina edat tens?** 56 anys.
- 2- **Amb quin gènere t'identifiques?** Home
- 3- **Quants anys fa que exerceixes de mestre/a?** 19 anys
- 4- **Quants anys fa que treballes al centre?** 17 anys

INFORMACIÓ DEL CENTRE

- 5- **Saps si el centre té algunes recomanacions sobre l'ús del llenguatge inclusiu de gènere a l'escola (si s'ha d'aplicar, com s'ha d'aplicar...)?**

Jo no tinc cap notificació. A mi no m'ha arribat res, que jo sàpiga. Sempre pot ser que m'hagi arribat i no ho hagi vist.

- 6- **Per part del Departament d'Ensenyament o de la Generalitat has rebut algunes pautes d'aplicació del llenguatge inclusiu?**

Hi ha vegades que no em llegeixo les coses que m'envien. Per tant, podria ser, però no ho he llegit.

- 7- **Respecte a l'ús del llenguatge inclusiu, quin ús creus que en fa el centre?**

Jo no puc parlar pels altres, però si com a llenguatge inclusiu entenem allò de "nens i nenes" llavors jo crec que no ho fem. Però tampoc és una cosa que em preocupi massa.

- 8- **A l'hora d'escollir els llibres de text, es mira que continguin fórmules de llenguatge inclusiu?**

Jo faig religió i a aquesta assignatura no fem servir llibres.

ÚS DEL LLENGUATGE INCLUSIU A L'AULA

- 9- **Com definiries, a l'aula, el llenguatge inclusiu?**

Com que jo ja soc d'una altra generació, per mi el llenguatge inclusiu no és una cosa que tingui gaire en compte a l'hora de parlar. Sempre havia sigut tot dir "nens", que ja ho englobava tot. I jo personalment encara arrossego bastant aquesta mentalitat. Sí que a vegades ho dic, però no habitualment. Però no és una cosa que em preocupi excessivament. Per mi es tracta de donar les mateixes oportunitats als nens i a les nenes. Que hi hagi jocs que els englobin a tots. Per exemple, jo ara m'he pintat les ungles, perquè els nens tenien la cosa aquesta de "no, no em pinto les ungles" i ensenyar-los que nosaltres

també ens podem pintar les ungles. Aquests detalls o el fet que puguin jugar nens i nenes a futbol o a altres jocs, per mi és això el llenguatge inclusiu.

10- Quins mecanismes del llenguatge inclusiu de gènere fas servir a l'aula?

Formes genèriques i desdoblaments. Fer el femení sol, no.

11- Aquests mecanismes et surten de forma natural o tens la sensació que estàs forçant la llengua?

Forçant-la no, però de forma natural tampoc em surt. O sigui, soc conscient quan ho estic dient. Però tampoc em suposa cap forçament. A vegades ho dic, com també hi ha moltes altres vegades que no ho dic.

12- Creus que és important l'ús del llenguatge inclusiu a les aules?

És important, però no és l'únic factor. Per mi són importants tots aquests altres casos, englobar-los a tots i que puguin participar els nens i les nenes, que no sigui aquesta distinció d'uns i altres. Clar, a l'hora de parlar i a l'hora d'escriure, si haguéssim de fer servir aquest llenguatge inclusiu tota l'estona es fa molt feixuc.

PERCEPCIÓ DEL LLENGUATGE INCLUSIU EN ELS INFANTS

13- Com creus que perceben els infants les fórmules inclusives?

Jo crec que ho viuen de forma normal. No m'he trobat ningú que em digui el contrari. Jo crec que ho viuen amb normalitat.

14- Algun dels infants ha emprat fórmules inclusives?

No.

15- Com creus que els infants reben millor la informació: a través del masculí genèric, a través del llenguatge inclusiu, o de les dues maneres?

Jo crec que de les dues maneres, no veig que ells en facin cap problema, tant si ho dius d'una manera com si ho dius d'una altra. Jo interpreto que ho accepten de les dues maneres i que ho capten igual. No crec que sigui una diferència això per captar el missatge.

16- En algun moment concret has hagut de recórrer al llenguatge inclusiu perquè els infants entenguessin el missatge?

No. Sí que he fet algun exercici, ja fa uns anys, aquí a l'escola que era per Nadal, que havíem posat unes imatges dels catàlegs de joguines. I ensenyàvem als nens que les joguines no només eren per nenes, sinó que també eren per nens. O al revés.

17-Per altra banda, has comprovat si l'ús del llenguatge inclusiu dificulta la comprensió del missatge?

Jo crec que no.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN LES NENES

18- Algun cop has presenciat que l'ús del masculí genèric plural, llenguatge no inclusiu, hagi donat lloc a algun malentès a l'aula?

No, jo crec que no.

19- Alguna nena t'ha interpel·lat directament per preguntar-te si a la indicació "tots els nens feu..." ella en formava part també?

No recordo cap cas.

20- Hi ha alguna nena que s'hagi quedat quieta a alguna ordre formulada en masculí genèric plural?

Que jo recordi no.

21- Quan tu dius "tots els nens entregueu els deures", per exemple, quina és la reacció de les nenes?

Entreguen els deures. Però no interpel·lo a ningú quan ho dic. Sempre dic "doneu-me els deures" i ja està. Però en principi no hi ha hagut cap problema.

22- I, en cas que s'hagi fet servir el llenguatge inclusiu, quina és la reacció dels nens?

Duen a terme l'acció. Sí que vull aportar una cosa i és que, no ho he provat mai, però suposo que parlar en femení només sí que donaria lloc a algun malentès.

PERCEPCIÓ DEL MASCULÍ GENÈRIC EN ALUMNES NO-BINARIS

23- Tens o has tingut mai a l'aula algun alumne que no s'identifiqui amb el gènere masculí o femení?

Sí, però me'n vaig assabentar més tard. Però quan ho vaig saber ja no era a l'escola.